

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження начальника
Старосалтівської селищної військової
адміністрації
від «10» січня 2025 р. № 14

ПРОГРАМА
місцевого економічного розвитку
Старосалтівської селищної територіальної
громади
Чугуївського району Харківської області
та
ПЛАН ДІЙ
з її впровадження

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ.....	6
I.1. Звіт за результатами оцінювання соціально-економічного стану.....	6
I.2. Звіт за результатами аналізу проблем, потреб та можливостей.....	10
I.3. Ідентифікація ключових стейкхолдерів	12
I.4. Опорні документи стратегічного й просторового планування, які визначатимуть можливості й доцільність впровадження проєктів та заходів місцевого економічного розвитку	14
I.5. Звіт за результатами опитувань стейкхолдерів.....	15
I.6. SWOT, PESTEL аналіз, базові умови та обмеження	20
II. ПРОЕКТИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	29
III. ПЛАН ДІЙ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	53
ДОДАТОК 1. РОБОЧА ГРУПА З МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	55
ДОДАТОК 2. ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ (оновлений)	56
ДОДАТОК 3. ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	57
Аналіз впливу війни на операційні і фінансові можливості влади, демографію та економіку держави, регіону.....	57
Стратегування та коригування законодавства	59
Вплив безпекових аспектів та пов'язаних обмежень на потенціал розвитку прифронтових територій	61
Оцінка стану та перспектив розвитку окремих секторів економіки, що є традиційними для регіону ..	61
ДОДАТОК 4. ПРОГРАМА МЕР СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ НА 2022-2025 РР	63

ВСТУП

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної територіальної громади та План дій з її впровадження (далі – Програма) розроблені в рамках Програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Попередня програма МЕР була розроблена на 2022-2025 роки та включала два проекти, які не були реалізовані через широкомасштабне російське військове вторгнення – бізнес-інкубатор для молоді та розвиток туристичного кластеру в Старосалтівській громаді. Посилання на попередню програму міститься у Додатку 4 до цієї Програми. Зазначені проекти не втратили актуальності та можуть бути реалізовані в майбутньому за наявності фінансування та забезпеченні інших умов для їх впровадження – покращення безпекової ситуації, відновлення інфраструктури та повернення населення; доцільно вказати відповідні проекти під час розроблення Стратегії розвитку Старосалтівської громади на 2025-2027 рр. Окрім того, у 2023-2024 роках було ініційовано та реалізовано за підтримки DOBRE проект місцевого економічного розвитку (облаштування торговельного майданчика в селі Хотімля Старосалтівської територіальної громади), який деталізовано у цій програмі.

Широкомасштабне російське військове вторгнення в Україну призвело до суттєвого погіршення операційних умов для бізнесу та місцевої влади – особливо для громад, які розташовані на лінії бойового зіткнення або наближені до неї. Також військові дії продукують нові виклики й призводять до зміщення пріоритетів проектів та заходів місцевого економічного розвитку. Серед таких викликів – зниження рівня продовольчої й енергетичної безпеки, скорочення чисельності (або неможливості залучення) кваліфікованих кадрів для реального сектору економіки, обмеження доступності виробничих приміщень (у т.ч. через їх пошкодження або тимчасове використання за іншим цільовим призначенням), погіршення логістики, коригування фіскального законодавства в країні та зміну пріоритетів регіонального розвитку на рівні країни/області/громад. Це потребувало актуалізації Програми місцевого економічного розвитку (із урахуванням поточної ситуації), а також інших планувальних документів Старосалтівської громади.

Нову Програму МЕР Старосалтівської селищної територіальної громади розроблено з метою покращення ефективності реагування на зовнішні виклики спровоковані широкомасштабним російським вторгненням, надати потенційним інвесторам та донорам інформацію про потреби і можливості реалізації проектів на території громади, сприяння ефективному використанню наявного потенціалу базуючись на належному плануванні й моніторингу, із долученням зацікавлених осіб належної кваліфікації.

Актуалізація Програми МЕР дозволить сформулювати загальне уявлення у зацікавлених осіб про ключові економічні пріоритети громади, можливості та обмеження щодо формування ділового середовища на місцевому рівні, оновити цільові проекти та заходи, які дозволять ефективно використати наявний соціально-економічний потенціал відповідно до пріоритетних потреб, оцінити та мінімізувати чутливість громади до основних ризиків. Окремі положення документу можуть переглядатись після коригування (актуалізації) документів стратегічного планування, зміни зовнішніх та внутрішніх умов розвитку.

Над підготовкою Програми працювали члени Робочої групи з місцевого економічного розвитку, яка створена у громаді з представників різних цільових груп (Додаток 1). Робоча група працювала у співпраці із зовнішніми незалежними експертами.

При актуалізації документу враховувались:

- результати оцінювання ділового середовища, планувальних документів загальнодержавного, регіонального та місцевого рівня,
- результати опитування/анкетування стейкхолдерів,

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

- експертна оцінка впливу проєктів та заходів на розвиток громади, можливості й доцільності їх реалізації в поточних соціально-економічних умовах,
- результати оцінювання стану та перспектив національної економіки, державної регіональної й економічної політики, економічної, енергетичної, продовольчої, фізичної безпеки у громаді тощо.

Програма має забезпечувати розвиток (трансформацію) економіки Громади, виходячи з таких пріоритетів, як: створення належних умов для життя та праці у громаді, розвиток внутрішнього та ефективне задіяння зовнішнього потенціалу і конкурентоспроможності, ощадливе використання ресурсів, розміщення продуктивних сил, що може стати фундаментом для створення регіональних кластерів або уникнення дублювання проєктів між сусідніми громадами. Враховуючи, що окремі документи стратегічного та просторового планування громади наразі оновлюються¹ (або мають бути оновлені впродовж року), в майбутньому окремі положення Програми мають бути узгоджені з ними шляхом внесення змін.

Окрім того, коригування Програми доцільне у разі зміни ключових пріоритетів державної регіональної політики.

Ключовими завданнями Програми місцевого економічного розвитку є:

- Підтримка існуючого бізнесу.
- Стимулювання підприємницької діяльності та створення нового бізнесу.
- Розвиток кадрового потенціалу, у тому числі молоді.
- Залучення нового бізнесу та інвестицій, враховуючи екологічні стандарти та підвищення інвестиційної привабливості Старосалтівської громади.
- Посилення економічної, енергетичної, продовольчої та екологічної безпеки завдяки реалізації проєктів та заходів із розбудови внутрішнього економічного потенціалу за рахунок внутрішніх та зовнішніх ресурсів.

Основними складовими Програми МЕР, є:

- Функціональний звіт²;
- Звіт за результатами опитувань стейкхолдерів;
- Стратегічне бачення і цілі економічного розвитку громади, визначені у Стратегії³, за відсутності актуальної Стратегії⁴ – визначені іншим шляхом, у т.ч. на основі опитувань та аналізу інших програмних документів (зазначені у відповідному розділі кожного з проєктів);
- Інформація про пріоритетні проєкти⁵ місцевого економічного розвитку, реалізація яких призведе до покращення загальної соціально-економічної ситуації в громаді;
- План заходів із місцевого економічного розвитку.
- Звіт за результатами оцінювання зовнішнього середовища;

Результатом спільної роботи представників громади і експертів також є Економічний профіль громади. Документ містить зведену інформацію про соціально-економічний стан громади та систему ухвалення рішень, а також інформацію про планувальні документи тощо. Підтримання Профілю в актуальному стані та періодичне оновлення його даних відбуватиметься (по мірі оновлення інформації) відповідними структурними підрозділами/працівниками, які відповідають за місцевий економічний розвиток у громаді у взаємодії з розпорядниками такої інформації (у т.ч. відповідальними особами з інших підрозділів, установ). Документ розміщено за посиланням у Додатку 2 до цієї програми.

¹ В першу чергу це планувальні документи громади верхнього рівня – Стратегія розвитку та План комплексного просторового розвитку/Генеральний план.

² Звіт за результатами аналізу проблем, потреб та можливостей, ідентифікації ключових стейкхолдерів, опорних документів (або їх проєктів), які визначатимуть можливості й доцільність впровадження проєктів та заходів місцевого економічного розвитку;

³ <https://stsaltiv.gov.ua/storage/documents/documents/9c086b8e4fc70c5962b1f30fa4c1cf52.pdf>

⁴ У разі оновлення Стратегії цей розділ має бути актуалізовано

⁵ Кожен проєкт, це логічно та хронологічно узгоджений комплекс заходів, реалізація яких призводить до досягнення поставленої мети у встановлений термін, із залученням визначених людських, матеріальних і фінансових ресурсів

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

Пріоритетні проекти програми МЕР мають бути внесені до екосистеми [DREAM](#) з метою інформування широкого кола зацікавлених осіб. Перелік пріоритетних проектів у Програмі МЕР не є вичерпним та може бути доповненим/переглянутим на основі оцінювання і актуалізації потреб та ресурсного забезпечення їх реалізації (актуалізація спроможності). Важливим джерелом інформації про пріоритетні проекти МЕР є [Програма Комплексного відновлення](#), відповідний розділ офіційного [сайту](#) громади та Стратегія розвитку (після її основлення).

Відповідальність за реалізацію Програми МЕР Старосалтівської громади покладається на членів Робочої групи з місцевого економічного розвитку та осіб, уповноважених на виконання проектів і заходів, із можливим залученням інших зацікавлених сторін. За проектами, які потребують залучення додаткових інвестицій та передбачають спільні дії працівників ОМС та інших стейкхолдерів, відповідальні особи від місцевої влади забезпечують належну консультативну підтримку зацікавлених осіб на ключових етапах реалізації проектів та заходів – в зоні своєї відповідальності.

I. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ

I.1. Звіт за результатами оцінювання соціально-економічного стану

Старосалтівська селищна територіальна громада утворена 7 вересня 2015 року шляхом об'єднання Старосалтівської селищної ради та Гонтарівської, Молодівської, Хотімлянської, Червоноармійської і Шестаківської сільських рад Вовчанського району. Після реформи адміністративно-територіального устрою України (що призвело до укрупнення районів) Старосалтівська громада відноситься до Чугуївського району Харківської області. Порівняно з міськими громадами рівень урбанізації Старосалтівської громади був низьким (ще до широкомасштабного російського вторгнення частка міського населення складала 45%), що відповідним чином позначалось на економічній спеціалізації, моделі забезпечення публічними й комунальними послугами.

Громада була окупована на початку широкомасштабного російського вторгнення у 2022 році, а її звільнення відбувалось у кілька етапів та тривало включно до вересня 2022 року. Після звільнення громади було створено військову адміністрацію та призначено А.Палея начальником військової адміністрації⁶. Організаційно-управлінські процеси відновлено до належного рівня, хоча все ще зберігається дефіцит кадрів в ОМС.

Старосалтівська громада має площу 472 км² та межує з Липецькою, Циркунівською, Вільхівською, Великобурлуцькою, Печенізькою, Чугуївською та Вовчанською громадами Харківської області. Окремі з перелічених вище громад розташовані на лінії бойового зіткнення. Через громаду проходить автошлях Т2104⁷, пересування яким обмежене (міст через р. Сіверський Донець водосховище пошкоджено, використовується понтонна переправа), що значно погіршує логістику між окремими населеними пунктами. Залізничне сполучення відсутнє.

До складу Старосалтівської громади входить 20 населених пунктів. Інформація про відстань між населеними пунктами громади (за даними публічних джерел) наведена нижче у таблиці.

Таблиця 1. Відстані між населеними пунктами Старосалтівської громади, км⁸

	Старий Салтів	Шестакове	Молодова	Хотімля	Кирилівка	Зарічне	Широке	Федорівка	Томахівка	Середівка	Радькове	Погоріле	Перківка	Паськівка	Москалівка	Дідівка	Гонтарівка	Вишневе	Березники	Металівка
Старий Салтів		14,4	6	11,1	28	6,9	12	8,6	21,2	24,7	16,1	25,7	19,8	23	30,5	23	15,2	18,2	11,8	8,5
Шестакове	14,4		16,8	24,8	41,8	20,7	25,7	6,8	34,9	38,4	29,8	39,5	33,5	36,7	44,3	36,7	28,9	32	25,5	22,2
Молодова	6	16,8		16,4	33,3	12,2	17,3	10,9	26,5	30	21,4	31	25,1	28,3	35,8	28,3	20,5	23,5	17,1	13,8
Хотімля	11,1	24,8	16,4		21,1	11,5	16,6	19,2	11,3	14,7	17,8	23,9	9,9	13,1	22,8	13,1	16,2	19,9	16,4	13,1
Кирилівка	28	41,8	33,3	21,1		25,8	17,1	36	10,9	7,9	14,9	3,5	17,3	14,1	3,2	12	14,9	17,1	32	29,4
Зарічне	6,9	20,7	12,2	11,5	25,8		9,7	16,3	17,6	21,9	13,8	23,5	21,7	20,8	28,3	20,2	12,9	16	6,6	3,2
Широке	12	25,7	17,3	16,6	17,1	9,7		19,9	8,9	13,2	5,1	14,8	16,1	12,1	19,6	11,5	4,2	7,3	16,7	13,3
Федорівка	8,6	6,8	10,9	19,2	36	16,3	19,9		27,8	32,1	24	33,7	27,7	30,9	38,5	30,4	23,1	26,2	19,7	16,4
Томахівка	21,2	34,9	26,5	11,3	10,9	17,6	8,9	27,8		4,6	6,8	13,7	7,5	3,5	12,7	2,9	5,2	8,9	23,8	21,2
Середівка	24,7	38,4	30	14,7	7,9	21,9	13,2	32,1	4,6		11,1	10,7	11	6,9	9,6	5,7	9,5	13,2	28,1	26,7
Радькове	16,1	29,8	21,4	17,8	14,9	13,8	5,1	24	6,8	11,1		12,6	14	10	17,4	9,4	3	2,1	17,1	16,2
Погоріле	25,7	39,5	31	23,9	3,5	23,5	14,8	33,7	13,7	10,7	12,6		20,1	17	6	14,9	12,6	14,8	30,4	27,1
Перківка	19,8	33,5	25,1	9,9	17,3	21,7	16,1	27,7	7,5	11	14	20,1		9,3	19,1	9,3	12,4	16,1	25,2	21,8
Паськівка	23	36,7	28,3	13,1	14,1	20,8	12,1	30,9	3,5	6,9	10	17	9,3		15,9	2,4	8,4	12,1	27	25
Москалівка	30,5	44,3	35,8	22,8	3,2	28,3	19,6	38,5	12,7	9,6	17,4	6	19,1	15,9		13,8	17,4	19,6	34,5	31,9
Дідівка	23	36,7	28,3	13,1	12	20,2	11,5	30,4	2,9	5,7	9,4	14,9	9,3	2,4	13,8		7,8	11,5	26,5	25
Гонтарівка	15,2	28,9	20,5	16,2	14,9	12,9	4,2	23,1	5,2	9,5	3	12,6	12,4	8,4	17,4	7,8		5,1	19,9	16,6
Вишневе	18,2	32	23,5	19,9	17,1	16	7,3	26,2	8,9	13,2	2,1	14,8	16,1	12,1	19,6	11,5	5,1		16,2	15,3
Березники	11,8	25,5	17,1	16,4	32	6,6	16,7	19,7	23,8	28,1	17,1	30,4	25,2	27	34,5	26,5	19,9	16,2		3,4
Металівка	8,5	22,2	13,8	13,1	29,4	3,2	13,3	16,4	21,2	26,7	16,2	27,1	21,8	25	31,9	25	16,6	15,3	3,4	

⁶ <https://www.president.gov.ua/documents/3332022-рп-45389>

⁷ територіальний автомобільний шлях в Україні, Харків — Старий Салтів — Вовчанськ — Білий Колодязь — Приколотне — пункт контролю Чугунівка

⁸ Відстань автошляхами, визначена за даними гугл карти. У таблиці червоним шрифтом виділено сели з незначною чисельністю мешканців; синім кольором – населені пункти громади зі значною чисельністю населення.

До широкомасштабного російського військового вторгнення Старосалтівська громада була невеликою за чисельністю населення (орієнтовно – близько 8 тис. осіб), мала низький рівень урбанізації та значну територію, розділену навпіл р. Сіверський Донець (Печенізьке водосховище). З 2022 року чисельність мешканців скоротилась на третину та складає 4,7 тис. осіб (у т.ч. 0,6 тис. мешканців з територій активних бойових дій) на початок 2024 року. Під час загострення бойових дій в м. Вовчанськ та інших прикордонних населених пунктах, сел. Старий Салтів, с. Хотімля та інші населені пункти Старосалтівської громади використовуються для тимчасового розміщення населення з прикордонних прифронтових населених пунктів. Фактична чисельність населення на території громади постійно змінюється, облік осіб, що тимчасово перебувають у населених пунктах громади, не ведеться належним чином.

Наразі в громаді мешкає близько 70% довоєнної чисельності мешканців⁹, переважна більшість яких проживає в сел. Старий Салтів та в селах Шестакове, Хотімля, Зарічне й Молодове. Основними причинами скорочення чисельності населення у громаді стали міграція мешканців через припинення діяльності підприємств та установ під час тимчасової окупації, руйнування інфраструктури під час бойових дій¹⁰, відносну близькість громади до лінії бойового зіткнення і пов'язані з цим ризики. Оскільки громаду залишали, переважно мешканці працездатного віку та молодь, демографічна ситуація залишається складною – вищою за середньою по Україні є частка осіб похилого віку, та людей, що потребують додаткової підтримки.

Адміністративним центром громади є сел. Старий Салтів, у якому на початок 2024 року проживало 37% від загальної чисельності мешканців громади. Окрім того, утворено 4 старостинські округи – Хотімлянський (5 населених пунктів, 23,6 % всього населення на початок 2024 року), Гонтарівський (8 населених пунктів, 15,2% населення), Шестаківський (3 населених пункти, 16,3 % населення) та Кирилівський (3 населені пункти, 7,9% населення).

Більшість населених пунктів громади є малонаселеними та мають незадовільне транспортне сполучення з адміністративним центром громади, обласним та районним центром. На момент розроблення Програми віддаленість від адміністративного центру до лінії бойового зіткнення складала близько 20 км, від північних меж громади – близько 15 км. Через це на території громади діють безпекові обмеження.

Старосалтівська селищна територіальна громада має:

- протяжність автошляхів загального користування в межах громади – 169,9 км;
- протяжність мереж каналізування – 13,6 км;
- протяжність мереж водопостачання – 61,3 км;

Окрім того, мешканці громади користуються колодязями загального користування.

За централізоване водопостачання у сел. Старий Салтов, с. Молодова та в с. Хотімля відповідає КП Салтів водоканал». Водопровідна мережа у селі Кирилівка довжиною 8 км належить аграрному підприємству ім. Т. Шевченка, а в селах Гонтарівка, Вишневе та Томахівка – Державному підприємству «Дослідне господарство «Гонтарівка» НААН України. В інших населених пунктах Старосалтівської громади немає централізованої системи водопостачання.

Інфраструктура та житловий фонд на території населених пунктів Старосалтівської громади зазнали значних ушкоджень під час бойових дій; на даний момент більшість ушкоджень ідентифіковано та внесено до РПЗМ відповідно до вимог чинного законодавства. За даними Програми комплексного відновлення на початок 2024 року:

⁹ Загальна кількість населення громади станом на 01.01.2024 становила 4702 особи, у т.ч. 640 ВПО. Постійних мешканців 64,11% – жінки, 35,89% – чоловіки. Обсяг заміщення вибулого в умовах повномасштабної збройної агресії постійного населення прийнятими на території ТГ мешканцями, станом на 01.01.2024 склав 17,41 % від чисельності постійних жителів громади, які тимчасово покинули її територію в умовах війни.

¹⁰ Довідково: http://gisrr.mtu.gov.ua/ua/damage_detail/87774

- кількість пошкоджених та знижених об'єктів нерухомості становила 877 об'єктів (з них будівель – 640, приміщень – 217),
- до Реєстру пошкодженого та зниженого майна внесено 765 об'єктів (з них 553 будівлі та 212 приміщень).
- проведено 765 обстежень, за наслідками яких складено акти.
- отримано повідомлення від громадян щодо 915 фактів пошкоджень або руйнувань майна, з них оброблено 297 заяв із прив'язкою до об'єкта.

Впродовж останніх 2 років критична інфраструктура та житловий фонд громади поступово відновлюється, у т.ч. завдяки фінансуванню з державного бюджету через спеціалізовані фонди; можливості для працевлаштування, залишаються обмеженими через пошкодження й неможливість діяльності основних підприємств, мінування території. Значна частина проектів, зареєстрованих в екосистемі DREAM¹¹ входить до Єдиного проектного портфеля здійснення публічних інвестицій¹².

До широкомасштабного російського військового вторгнення Старосалтівська громада мала, переважно, сільськогосподарську і рекреаційну спеціалізацію. Розвиненим також було лісове господарство, про що свідчить обсяг сплачених податків до бюджету та кількість працевлаштованих осіб на підприємствах зазначених галузей. Допоміжними сферами економіки були роздрібна торгівля та сфера побутових послуг для населення. Більшість зазначених секторів економіки суттєво постраждали під час широкомасштабного військового вторгнення. За даними податкової мапи України¹³ на початок грудня 2024 року найбільша чисельність активних платників податків відносилась до сфери торгівлі. Іншими секторами економіки зі значною¹⁴ чисельністю платників податків були: операції з нерухомим майном, професійна, наукова та технічна діяльність, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство, надання інших видів послуг, переробна промисловість, інформація та телекомунікації, тимчасове розміщування й організація харчування, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, будівництво. За даними Програми комплексного відновлення, найбільшими платниками податків у громаді є ДП «ВОВЧАНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО», Старосалтівська селищна рада та установи у її підпорядкуванні, сільськогосподарські підприємства (СТОВ АФ ім.Т.Г.Шевченка», ДП «ДГ «Гонтарівка» інституту тваринництва НААН, ПСП «МОЛНІЯ 1», Фермерське господарство «Шанс», Фермерське господарство «Юпітер», ТОВ «ТРАЙГОНФАРМІНГ ХАРКІВ»), підприємство газопостачання (ПАТ «ХАРКІВГАЗ»), КП «Салтівводоканал» та підприємство туристичного сектору (ДНВП «Об'єднання Комунар»).

За даними системи CLARITY-PROJECT¹⁵ найбільшу чисельність персоналу мають сільськогосподарські підприємства (ДП «ДГ «ГОНТАРІВКА» ІНСТИТУТУ ТВАРИННИЦТВА НААН», СТОВ АФ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА, ФГ «ШАНС», ФГ «ЮПІТЕР», СТОВ «АГРОСВІТ»), надавачі медичних послуг (КНП «СТАРОСАЛТІВСЬКИЙ ЦПМСД»), надавачі комунальних послуг (КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ»). Інформація про найбільших роботодавців (за даними публічної річної звітності підприємств та установ) наведена за посиланням <https://clarity-project.info/hromada/UA63140130000029212/business>, а також в Економічному профілі.

Власна бюджетна спроможність громади значно скоротилась під час війни за одночасного зростання підтримки з державного бюджету та від донорів, що видно з таблиці нижче:

¹¹ [https://dream.gov.ua/ua/community/62833?fromUri=/communities&fromFilter\[location\]=UA63140130000029212](https://dream.gov.ua/ua/community/62833?fromUri=/communities&fromFilter[location]=UA63140130000029212)

¹² <https://me.gov.ua/Documents/Detail/0ef0b69f-5c89-4a0b-8a0d-b701c71fbad1?lang=uk-UA&id=9b741d13-f293-4a20-893e-104f31738ea7&title=KlasifikatorProfesii-DodatokV>

¹³ <https://map.tax.gov.ua/community/UA63140130000029212>

¹⁴ від 20 платників

¹⁵ <https://clarity-project.info/hromada/UA63140130000029212/business>

Таблиця 2. Окремі показники бюджету Старосалтівської громади, млн грн.

Показник	2021	2022	2023	11м.2024
Всього податкові надходження, у .ч.	46,11	12,29	18,91	26,45
ПДФО	21,91	6,34	8,54	10,29
Рента	2,56	0,26	2,87	1,29
Акциз	2,23	0,50	0,86	3,87
Податок на майно та орендна плата	10,97	2,40	3,67	4,88
ЄП	8,12	2,69	2,97	6,10
Гранти та інші нерегулярні надходження бюджетних установ	3,61	0,11	29,61	41,66
Вхідні трансферти, у т.ч.	32,60	26,08	64,73	47,87
Базова дотація	4,95	2,66	22,51	5,98
Додаткова дотація на здійснення повноважень ОМС	0,00	0,00	19,35	42,89
Освітня субвенція	19,54	19,81	15,37	17,71
Всього доходи	83,60	38,62	113,37	135,99
Частка власних доходів у загальних	61%	32%	43%	65%
Дефіцит (-)/Профіцит(+) бюджету	-6,50	7,12	15,18	10,53
Залишки коштів на казначейському рахунку	4,92 станом на 01.01.2022 р.	12,05 станом на 01.01.2023 р.	21,69 станом на 01.01.2024 р.	32,22 станом на 01.12.2024 р.

Зниження податкових надходжень зумовлено, насамперед, припиненням діяльності окремих підприємств та дією фіскальних пілг, передбачених для прифронтових територій чинним законодавством. В той же час, рівень інвестиційних вкладень в інфраструктуру та фінансової підтримки, яка відображається у місцевому бюджету (у перерахунку на фактичну чисельність мешканців) є одним з найвищих в регіоні – це є наслідком поєднання зусиль місцевої, регіональної, державної влади та донорів в частині фінансування інфраструктури життєзабезпечення. Переважна більшість проектів на території Старосалтівської громади, які відображаються в DREAM ініційовані Департаментом капітального будівництва Харківської обласної державної адміністрації.

На території громади є поклади піску, нафти та газу, глини, крейди, а також 2 родовища підземних вод. Експлуатація більшості викопних родовищ корисних копалин обмежена через наближеність лінії бойового зіткнення. Громада віддалена від міст Харкова, Чугуєва на відстань понад 45 км; наближене на відстань 31 км місто Вовчанськ майже повністю знищене під час бойових дій. Логістична доступність, відсутність потужних інженерних мереж та значні безпекові ризики обмежують можливості розвитку великої промисловості у громаді. У той же час, після завершення бойових дій громада може відновити власний рекреаційний потенціал та розвивати на своїй території кластер харчової і легкої промисловості, орієнтуючись на ресурсну базу.

Від початку війни зупинили діяльність принаймні 7 великих закладів розміщення (туризму), сільськогосподарське підприємство та комунальне підприємство – аварійно-рятувальна водолазна служба. Умови діяльності інших підприємств, у т.ч. сільськогосподарських, суттєво погіршились через пошкодження або знищення виробничих активів, дефіцит персоналу, ускладнення логістики, нестабільне енергопостачання, обмеження доступності виробничих чи складських приміщень з безпекових міркувань. Детальна інформація про пошкодження та руйнування у громаді наведена у ПКВ¹⁶. Припинення діяльності окремих бюджетоутворюючих переробних підприємств через війну трансформувало економічну спеціалізацію громади та призвело до скорочення фінансової спроможності ОМС¹⁷. Загальна чисельність активних платників податків складає 3,3 тисяч¹⁸, включаючи платників ПДФО та податків на майно; серед них лише 251 підприємств і установ.

Попри зупинення діяльності окремих підприємств та ушкодження виробничих і складських приміщень бізнесу, на території громади створено помірно сприятливі умови для відновлення ділової активності за умови покращення безпекової ситуації в регіоні – природньо-географічні умови дозволяють розвивати туризм та рекреацію, рівень потенційної локалізації виробництва та споживання кращий, ніж у громад з добрим транспортним сполученням та наближеними до великих міст (через нижчу конкуренцію),

¹⁶ <https://e-construction.gov.ua/files/restoration/2024-08-29/3e37dc28-bad7-49f7-b2cb-16f116080140.pdf>

¹⁷ <http://surl.li/goummy>

¹⁸ <https://map.tax.gov.ua/community/UA63140130000029212>

відновлені інженерні мережі, фискальна політика на місцевому рівні є лояльною для окремих видів діяльності¹⁹, є передумови для застосування пільгової системи оподаткування виробничої діяльності прифронтових територій на рівні відповідного законопроекту. Враховуючи в сегменті сільського господарства підвищений потенціал має тваринництво, землеробство в умовах закритого ґрунту, а також виготовлення вторинної продукції на основі сільського господарства – електроенергії, органічних добрив тощо (з урахуванням норм Закону України «Про управління відходами»). Окрім того, додатковий потенціал для розвитку має галузь будівництва і виробництва будівельних матеріалів через значну потребу відновлення знищеного й пошкодженого майна²⁰, децентралізованого енергоспоживання, враховуючи складну ситуацію з централізованим електропостачанням, розпорошеність та малозаселеність населених пунктів та поганий стан доріг. Більшість території громади (близько 60 %) ще не розмінована, що ускладнює відновлення економіки та побут жителів громади.

Старосалтівська територіальна громада відноситься до території відновлення за сукупністю 3 критеріїв – скорочення чисельності населення на 10% та більше, скорочення обсягу надходжень від сплати податків до загального фонду місцевого бюджету на 30% та більше, територія безпосередньо перебувала під окупацією або відбувались безпосередньо бойові дії).

Потенціал для місцевого економічного розвитку громади на основі природно-географічних показників обмежений через значні безпекові ризики, дефіцит кадрів та попиту у відповідних галузях. При цьому, на території громади доцільно розбудовувати локальні економічні центри на рівні громади та диверсифікувати проекти місцевого економічного розвитку між найбільшими територіально віддаленими від адміністративного центру громади населеними пунктами – Хотімля, Шестакове, Молодова та Кирилівка.

I.2. Звіт за результатами аналізу проблем, потреб та можливостей

На момент розроблення Програми МЕР діючою є Стратегія розвитку Старосалтівської територіальної громади на 2018-2026 роки²¹. Процес оновлення Стратегії розвитку розпочато у 2024 році²² та ймовірно завершиться у першому півріччі 2025 року. Враховуючи зазначене, при плануванні проектів і заходів Програми МЕР було додатково проведено опитування стейкхолдерів та оцінювання зовнішніх умов для актуалізації потреб та спроможності громади. Потреби класифіковано виключно в контексті Програми МЕР.

Основні ідентифіковані проблеми місцевого економічного розвитку та тотожні їм потреби відображено нижче у таблиці нижче.

Таблиця 3. Основні ідентифіковані проблеми та потреби МЕР Старосалтівської громади

Проблема/виклик	Сфера впливу (обмеження)	Потреба
Обмежена доступність виробничих активів, у т.ч. через руйнування виробничих потужностей, мінування та наближення до зони бойових дій.	Ділова активність, фізична, продовольча та енергетична безпека.	Створення умов для децентралізованого виробництва, у т.ч. шляхом обладнання пристосованих приміщень із широким доступом для мікробізнесу. Пошук коштів для відновлення матеріально-технічної бази підприємств, розмінування (підтримка бізнесу у взаємодії з донорами та інвесторами).
Припинення діяльності підприємств, у т.ч. через втрату ринків збуту та ресурсні обмеження	Ринок праці, споживання ресурсів (у т.ч. енергоносіїв), екологія, наповнення бюджету, вартість активів.	Коригування економічної політики для відновлення діяльності бізнесу (пільгові ставки податків). Ідентифікація та сприяння заповненню вивільнених ніш, у т.ч. шляхом допомоги бізнесу у пошуку інвесторів/донорів, стимулювання самозанятості населення, у т.ч. на основі нових компетенцій.

¹⁹ https://tax.gov.ua/data/material/000/699/824778/20_r_n_CHugu_vskiy_Starosalt_vska_TG_UA63140130000029212.zip

²⁰ За даними ПКВ на території Старосалтівської громади на початок 2024 року з 247 квартир у 17 багатоквартирних будинках 226 зазнали руйнування I ступеня, 21 – II ступеня; з 568 садибних житлових будівель – 234 будівлі зазнали руйнування I ступеня, 26 – II ступеня, 96 – III ступеня; з 14 дачних або садових будинків – 3 зазнали руйнування I ступеня, 4 – II ступеня, 7 – III ступеня; з 26 квартир у двох гуртожитках – 12 – зазнали руйнування I ступеня, 14 – II ступеня. Пошкоджено 1 заклад дошкільної освіти, 5 закладів загальної середньої освіти, 1 заклад професійно-технічної освіти, поліклініку, 4 фельдшерсько-акушерські пункти, 2 аптеки та 2 заклади культури.

²¹ <https://stsaltivgr.gov.ua/strategiya-stalogo-rozvitku-starosaltivskoi-obednanoi-teritorialnoi-gromadi-na-20182026-roki-1528704634/>

²² <https://stsaltiv.gov.ua/documents/cm2x7qw3lyusf0880lb0guc0g>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

Проблема/виклик	Сфера впливу (обмеження)	Потреба
Обмежений доступ до фінансування у бізнесу для відновлення діяльності.	Ринок праці, ділова активність.	Консультативна підтримка бізнесу / потенційних підприємців у залученні грантового чи інвестиційного фінансування шляхом допомоги у оформленні документів та промоції. Створення коворкінгів та центрів спільної діяльності для невеликих переробних підприємств та облаштування їх за участі місцевої, регіональної влади та донорів.
Відсутність інформації, необхідної для планування діяльності на рівні інвесторів, ОМС	Ділова активність, ринок праці.	Збір, агрегування даних на локальному рівні, їх оприлюднення або надання за запитом у частині, що не наражатиме на додаткові безпекові ризики. Актуалізація <u>інвестиційного паспорту</u> – доповнення документу інформацією про індикативну вартість землі, майна, доступність кадрів, пріоритетні сектори економіки, ділове середовище, більш глибоким описом запропонованих об'єктів для інвестування, приватними пропозиціями землі та майна, тощо.
Структурні дисбаланси на ринку праці	Ринок праці, ділова активність.	Розвиток підприємницької діяльності на принципах мобільності, що потребуватиме перенавчання мешканців. Сприяння внутрішній човниковій міграції за рахунок розбудови системи закладів для тимчасового розміщення та організації регулярного транспортного сполучення з великими містами, адаптованого під потреби локальних підприємств. Співпраця за навчальними закладами, Держаною службою зайнятості та проектами МТД – з метою підготовки фахівців дефіцитних спеціальностей.
Нестабільне енергопостачання	Виробничий сектор, Доступність послуг для населення та бізнесу	Впровадження проєктів розподіленої генерації. Розвиток секторів, не чутливих до стабільності енергопостачання. Забезпечення надавачів публічних і комунальних послуг джерелами альтернативного енергоживлення відповідно до потреб.
Безпекові ризики, які перешкоджають відновленню бізнесу.	Ринок праці, ділова активність, споживання (кількість мешканців та їх структура), динаміка капітальних інвестицій.	Облаштування захищених приміщень для колективної роботи, приєднання до програми страхування військових ризиків. Долучення місцевого бізнесу до програм страхування військових ризиків, які імплементуються на рівні країни.
Відсутність у невеликих підприємств, одноосібників можливості розвивати переробку через обмежені операційні та фінансові ресурси.	Ділова активність, продовольча безпека.	Створення переробного майданчика із рівним доступом до виробничих потужностей. Створення облаштованого коворкінгу з тренінговим центром для надання практичної підтримки місцевому бізнесу із пошуку постачальників й покупців продукції, сертифікації тощо.

Ще до широкомасштабного російського вторгнення у громаді було інвентаризацію активів комунальної власності на території громади, визначено ключових операторів та об'єкти в кожному секторі економіки. Результати оприлюднено на офіційному сайті громади в узагальненому вигляді. Під час війни доступність публічних закладів та окремих виробничих потужностей в реальному секторі погіршилась; передбачається після завершення бойових дій буде проведено повторну інвентаризацію майна на території громади (включаючи його технічний стан, цільове використання та потребу відновлення функціонального стану) та оприлюднено таку інформацію з метою залучення додаткових ресурсів у розбудову економічного потенціалу.

Попри перебування громади в зоні підвищених військових ризиків, цінові пропозиції землі та нерухомості від приватного сектору²³ у громаді є співставними з ближніми супутниками обласних центрів відносно-безпечних регіонів. В той же час, за даними Моніторингу земельних відносин Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру²⁴ за останній час угод з продажу земельних ділянок у населених пунктах громади не зафіксовано. Варто зазначити, що на території громади є значна площа земель комунальної (понад 2,2 тис. га) та

²³ <https://dom.ria.com/uk/prodazha-uchastkov/staryi-saltov/> <https://www.olx.ua/uk/nedvizhimost/zemlya/prodazha-zemli/staryy-saltov/>
<https://zml.com.ua/uk/prodazh-zemli-kharkovskaya-oblast-volchanskiy-rayon-stariy-saltiv/>

²⁴ <https://land.gov.ua/index.php/monitorynh-zemelnykh-vidnosyn/>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження державній (понад 10 тис. га) власності, що ймовірно підтримуватиме пропозицію відповідних активів на етапі повоєнної відбудови громади.

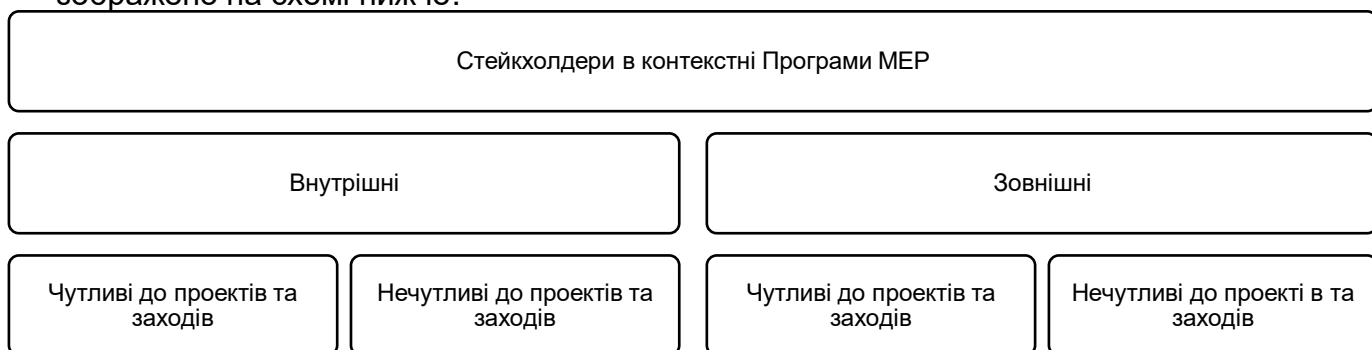
Значення Старосалтівської громади для економіки регіону в контексті повоєнного відновлення характеризується:

- запасами прісної води як у підземних горизонтах, так і поверхневих водах, що може створювати додаткові можливості для:
  - розвитку ягідництва, поливного рослинництва, направлено на широкий ринок збуту м. Харкова;
  - відновлення рекреаційного потенціалу, у т.ч. за рахунок будівництва або реконструкції закладів відпочинку та суміжної інфраструктури.
- покладами корисних копалин (піску, глини), які можна використовувати для виробництва будівельних матеріалів.
- запасами горючих корисних копалин (газ природний, конденсат, нафта).
- значним земельним, що може стати основою для виробництва продуктів харчування на базі сільськогосподарського потенціалу.
- значним рівнем підприємницької ініціативи (51 підприємець на 1000 мешканців; з 2019 року й до широкомасштабного російського вторгнення працював Центр підтримки бізнесу та розвитку підприємництва, створений за підтримки USAID DOBRE.
- налагодженим співробітництвом з міжнародними донорськими проектами та розташуванням між обласним центром та прикордонними населеними пунктами регіону, що може посилювати потенціал громади, як регіонального бізнес- і гуманітарного хабу.

I.3. Ідентифікація ключових стейкхолдерів

При побудові моделі роботи зі стейкхолдерами враховано:

- їх зацікавленість у реалізації проектів та заходів Програми, що може виражатись як у підтримці, так і протидії;
- поточний або можливий вплив стейкхолдерів на імплементацію проектів та заходів Програми;
- чутливість до запропонованих у Програмі проектів та заходів. Останнє схематично зображено на схемі нижче:

Основні визначені групи стейкхолдерів:

- **Місцева влада.** Найбільш зацікавлена у реалізації проектів та заходів Програми МЕР, оскільки є їх ініціатором та основним виконавцем. Має критичний вплив на реалізацію та є внутрішнім стейкхолдером. Зворотній вплив є помірним та може проявлятися в електоральному процесі та досягненні задекларованих стратегічних і оперативних цілей. Ідентифікованими представниками місцевої влади²⁵ є Військова адміністрація (виступає від імені селищної ради), структурні підрозділи виконкому, підпорядковані комунальні підприємства та установи²⁶.

²⁵ <https://stsaltiv.gov.ua/cc-structure>

²⁶ <https://stsaltiv.gov.ua/enterprises-registry>

- **Регіональна влада, Центральна виконавча влада.** Має помірну зацікавленість та вплив на реалізацію проєктів та заходів Програми, виходячи із очікуваного соціально-економічного впливу на регіон. Є зовнішнім стейкхолдером та може як підтримувати окремі проєкти (шляхом надання фінансування, розбудови суміжної інфраструктури, встановлення особливих режимів ведення господарської діяльності), але може перешкоджати їх впровадженню. Ідентифікованими представниками регіональної та центральної виконавчої влади з найбільшим потенційним впливом є структурні підрозділи Харківської ОВА, Харківська обласна та Чугуївська районна ради, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство економіки України, Міністерство екології України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство оборони України та підпорядковані йому підрозділи.
- **Державні спеціалізовані установи та дозвільні органи** – група зовнішніх стейкхолдерів, що має критичний вплив на реалізацію проєктів та заходів Програми. Такий вплив є ключовим елементом ділового середовища на національному рівні. Ідентифікованими представниками спеціалізованих установ та дозвільних органів є ДАБІ, ДПС, НКРЕ, Державна екологічна інспекція, Держпродспоживслужба, Урядовий офіс із залучення та підтримки інвестицій (UkraineInvest).
- **Мешканці громади** у працездатному віці, у віці меншому або старшому за працездатний є внутрішніми стейкхолдерами, які мають помірний вплив на проєкти і заходи Програми, проте є ключовими вигодонабувачами їх результатів. Вплив може бути як позитивним, так і негативним для окремих стейкхолдерів.
- **Законодавча влада** (державні органи та установи з правом законодавчої ініціативи) та **судові органи** є основним джерелом формування ділового середовища і трактування законності у спірних ситуаціях. Зовнішні стейкхолдери, не чутливі до результатів реалізації проєктів та заходів Програми. Мають критичний вплив на реалізацію проєктів, який може бути як позитивним, так і негативним. Ідентифікованими стейкхолдерами цієї групи є Верховна рада України. Окрім того, НБУ має право законодавчої ініціативи та впливає на формування бізнес-клімату через зміну норм регулювання фінансового ринку. Міністерство фінансів України відіграє вирішальну роль визначенні моделей залучення ресурсів через запозичення громадами, у т.ч. в межах проєктів відбудови.
- **Власники (оператори) інженерної інфраструктури на території громади.** Є зовнішніми стейкхолдерами із визначальним впливом на реалізацію інвестиційних рішень. Помірно чутливі до реалізації самої Програми, особливо в контексті проєктів, які відносяться до відповідної господарської сфери (наприклад, проєкти з розподіленої енергогенерації). Вплив може бути як позитивним, так і негативним, у разі конфлікту інтересів. Основними ідентифікованими операторами інженерної інфраструктури на території громади є ТОВ «ХАРКІВГАЗ ЗБУТ», АТ «Харківобленерго», КП «Салтів водоканал».
- **Представники влади сусідніх (наближених) громад.** Зовнішні стейкхолдери до більшості проєктів та заходів Програми, за виключенням екстериторіальних проєктів, які реалізуються кластерним методом. Вплив може бути як негативним (боротьба за інвестиційні ресурси, встановлення вигідніших умов для бізнесу), так і позитивний – за рахунок підтримки ініціатив щодо навчання персоналу (за наявності інфраструктури), промоції, підтримки логістики та збуту тощо. Ідентифіковані стейкхолдери та їх сфера інтересів відображені у Програмі комплексного відновлення Старосалтівської селищної територіальної громади в розділі «Інформація про врахування державних інтересів та інтересів суміжних ТГ» (документ оприлюднено у вільному доступі на офіційних ресурсах громади).
- **Міжнародні гуманітарні та інші організації чи установи.** Зовнішні стейкхолдери, які забезпечують технічну підтримку, фінансування та промоцію окремих проєктів та заходів. Вплив, як правило, критичний (позитивний), крім випадків, коли такі проєкти та заходи не відповідають цілям роботи таких організацій.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

- **Іноземні уряди, муніципалітети, бізнес.** Зовнішні стейкхолдери, які майже не чутливі до результатів проєктів та заходів Програми. Як і міжнародні організації, можуть надавати підтримку проєктам та заходам Програми чи обмежувати їх безпосередньо (через рекомендації іншим стейкхолдерам чи фінансування) або опосередковано (через вплив на формування ділового середовища на національному рівні). Серед інших, тісна співпраця Старосалтівської громади відбувається з такими міжнародними проєктами, як проєктами USAID DOBRE, U-LEAD з Європою (GIZ), Агенції ООН.
- **Військові формування та силові структури,** зазвичай є зовнішніми стейкхолдерами з критичним впливом на проєкти і заходи Програми. Очікується, що на етапі відновлення (повоєнний) цей вплив скоротиться до помірному. Може бути як негативним (через блокування окремих рішень та обмеження/заборони), так і позитивним (через формування додаткового попиту та стимулювання внутрішнього виробництва/торгівлі/сфери побутових послуг).
- **Бізнес, у тому числі потенційні підрядники, постачальники на різних етапах та споживачі.** Найширша група стейкхолдерів Програми МЕР. Поділяється на внутрішній та зовнішній, що мають різну чутливість до проєктів і заходів Програми та різний вплив (від помірному до критичного). Серед ідентифікованих груп стейкхолдерів є представники діючих підприємств (перелік зазначено у Програмі), підприємств, які тимчасово припинили діяльність або перемістили виробничу діяльність у інші громади. Перелік таких підприємств та їх контактна інформація відображена у Економічному профілі та за посиланням <https://clarity-project.info/hromada/UA63140130000029212>. Серед національних стейкхолдерів в бізнес-секторі також варто визначити такі організації, як Конфедерація будівельників України (<https://kbu.org.ua/>), Асоціація переробки відходів України (<https://uawra.com/>), інноваційно-освітні установи та спеціалізовані освітні заклади регіону, потужності яких можуть використовуватись для планування й реалізації проєктів відновлення тощо.
- **Власники активів** та інших ресурсів на території громади (юридичні особи різної форми власності та фізичні особи). Окрема підгрупа внутрішніх стейкхолдерів, які є потенційними вигодонабувачами проєктів та заходів Програми крім випадків, коли такі проєкти та заходи створюють зворотній ефект, який може провокувати конфлікт інтересів (наприклад, сміттесортувальна станція – сміттєспалювальне підприємство – рекреаційне підприємство; споріднені проєкти до тих, які вже представлені в громаді). Зазвичай мають критичний або помірний вплив на проєкти Програми, а також є чутливі до такого впливу через додаткові вигоди, потенційні втрати або потенційну безпосередню участь у їх реалізації. Серед ідентифікованих стейкхолдерів – власники та керівники підприємств, які тимчасово припинили діяльність (зазначено в ПКВ на сторінці 26,27; власники землі та нерухомості на території громади).

Визначені групи стейкхолдерів класифіковані за поєднанням групи/чутливості до проєктів та заходів Програми МЕР/потенційний рівень впливу. Детальна класифікація буде відображена в рамках основних запропонованих проєктів.

I.4. Опорні документи стратегічного й просторового планування, які визначатимуть можливості й доцільність впровадження проєктів та заходів місцевого економічного розвитку

- Рішення про розроблення **Програми комплексного відновлення Старосалтівської територіальної громади** прийнято у травні 2023 року. Інформація про Програму зареєстрована в ЄДЕССБ 27 липня 2023 року (RS01:4920-5128-2854-0049). Методологічну та консультативну підтримку процесу розроблення ПКВ надавали експерти USAID DOBRE.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

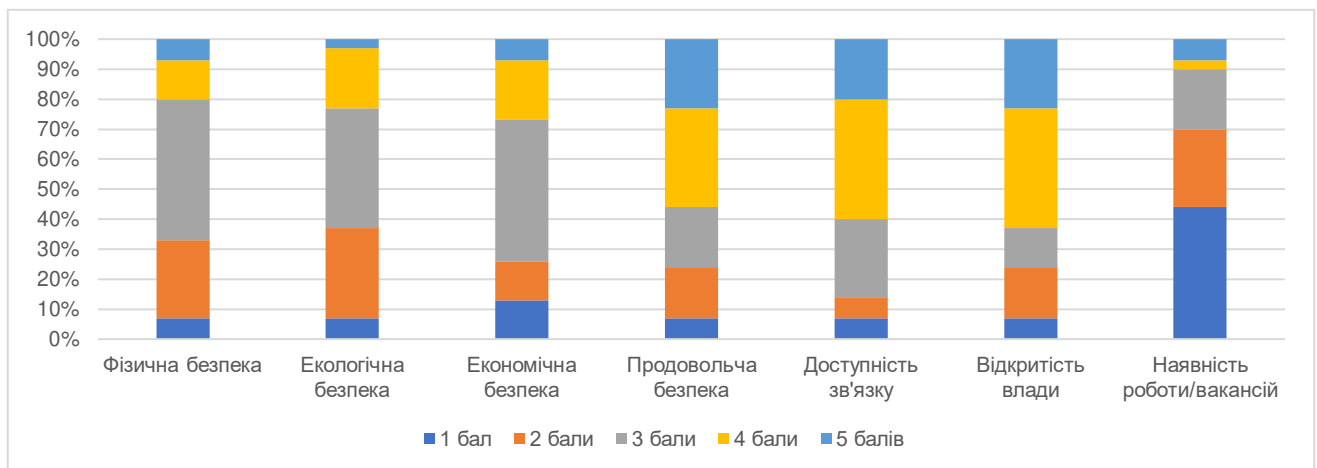
- У 2018 році було затверджено «Стратегію розвитку Старосалтівської територіальної громади на 2018-2026 роки»²⁷. Документ розроблено за підтримки USAID DOBRE. 31 жовтня 2024 року Старосалтівською селищною військовою адміністрацією розпочато процес оновлення Стратегії селищної територіальної громади на 2025-2027 роки²⁸.
- Комплексного плану просторового розвитку не розроблено (відповідно до вимог чинного законодавства відповідні планувальні документи мають бути розроблені до 2025 року). Наразі можливості розроблення такого документу обмежені з безпекових міркувань. При цьому, на офіційному сайті у грудні 2024 року оприлюднено оголошення Збір пропозицій громадськості щодо внесення змін до Генерального плану селища Старий Салтів Старосалтівської селищної територіальної громади Чугуївського району Харківської області».
- План відновлення та розвитку не розроблявся.

1.5. Звіт за результатами опитувань стейкхолдерів

Загалом до опитування долучилась 30 осіб, 27 з яких фізично проживає на території громади і 3 особи, які проживають в іншій громаді на території України. 77% респондентів – жінки. Серед опитаних: представники органів влади, комунальних підприємств чи установ, громадського сектору, гуманітарних, міжнародних організацій, бізнесу, пенсіонери, безробітні. У структурі респондентів переважали мешканці віком від 21 до 35 років (33%) та від 51 до 65 років (33%). Понад ¼ респондентів – у віці від 36 до 50 років. Решта респондентів має вік понад 65 років.

Основні висновки за анкетуванням наведено нижче:

- Респонденти зважено оцінили ділове середовище у громаді (середньозважена оцінка за 7 критеріями склала **3,05** із 5 максимально можливих). Найкращі середньозважені оцінки було отримано за критеріями «доступність зв'язку» (3,60), «відкритість влади» (3,57), «продовольча безпека» (3,50). Найгірші – за критеріями «наявність роботи/вакансій» (2,03), екологічна, фізична, економічна безпека (2,83; 2,87 та 2,93 бали відповідно). Розподіл відповідей наведено нижче на рисунку.

- Серед основних факторів, які обмежують можливості для розвитку громади було зазначено: «відсутність можливості для працевлаштування, безробіття (руйнування, закриття підприємств)», «високий рівень руйнувань у громаді», «безпекові питання (обстріли, мінування, обмеження доступності виробничих або складських приміщень)», «несприятливі умови для розвитку підприємництва», «поганий стан доріг, тротуарів» – кожен з цих факторів відзначили понад 50% респондентів. Також відчутний стримуючий вплив на розвиток Старосалтівської громади, на думку респондентів, мають, «недостатня громадська

²⁷ <http://surl.li/uhlqmc>

²⁸ <https://stsaltiv.gov.ua/documents/cm2x7qw3lyusf0880lb0guc0g>

- Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження активність мешканців», «відсутність можливості для самореалізації молоді», «відсутність внутрішніх і зовнішніх інвестицій», «недостатність людських ресурсів (працівників)», «недостатність фінансових ресурсів». Інші чинники зазначили менше, ніж 30% респондентів.
- У контексті відновлення громади, опитані респонденти визначили основні напрями, які є найважливішими. Так, більше, ніж половина респондентів відзначила такі напрями, як розширення можливостей для працевлаштування, поліпшення стану й ремонт доріг, розвиток малого та середнього бізнесу, благоустрій населених пунктів громади, забезпечення умов безпеки громади, поліпшення системи водопостачання та водовідведення, створення умов для залучення інвестицій, будівництво/ремонт житла.
  - При оцінюванні чинників формування бізнес-клімату на рівні громади респонденти відзначили значні безпекові ризики, висока вартість енергоносіїв, високі загальнодержавні податки, недостатність фінансових коштів, складність із залучення позикових коштів, високі процентні ставки за банківськими кредитами, зайва бюрократизація, тривалість і складність дозвільних процедур, корупція, закритість державних органів, дефіцит персоналу необхідної кваліфікації, доступ до технологій, брак навичок у сфері управління, фінансового менеджменту тощо, брак знань для розширення і розвитку бізнесу, брак інформації про програми підтримки бізнесу на рівні держави та області, брак інформації про програми підтримки бізнесу на рівні громади, брак інформації про доступні земельні ділянки в громаді, їх оренди та викупу, брак інформації відносно можливостей купівлі/оренди комунального майна, митні і торгові обмеження, обмеження доступу / складний доступ до інженерних комунікацій, втрата зовнішніх ринків, брак сировинної бази, незадовільний попит, застаріле обладнання, високі транспортні витрати. Кожен з перерахованих вище чинників отримав зважені оцінки важливості «3» та вище, із можливих «5».

Таблиця 4. Оцінка впливу ключових факторів, які впливають на бізнес-клімат громади на основі опитування стейкхолдерів.

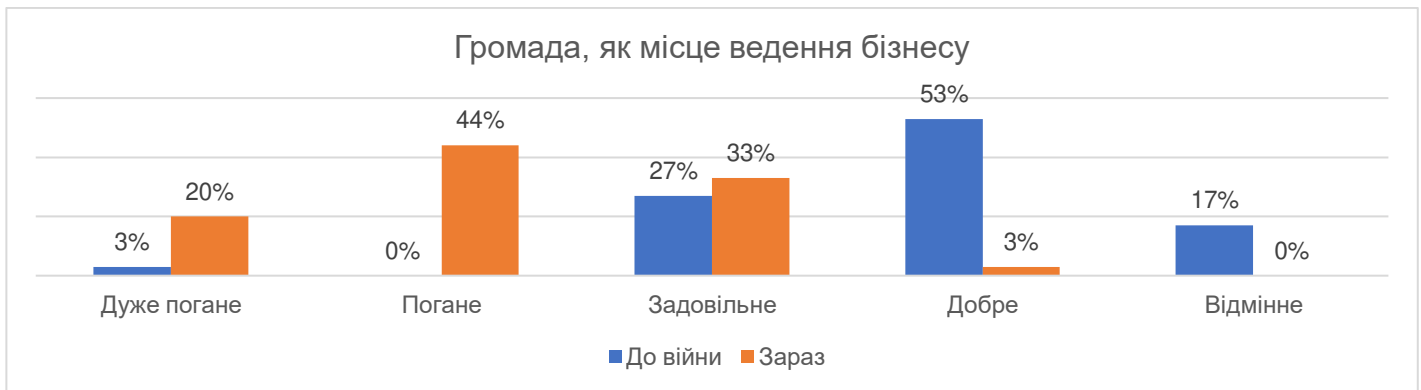
Фактор впливу	1	2	3	4	5	Середня оцінка впливу (зважена на кількість відповідей)
Значні безпекові ризики	1	2	4	5	18	4,23
Високі загальнодержавні податки	3	1	14	5	7	3,40
Високі місцеві податки	6	2	15	3	4	2,90
Недостатність фінансових коштів	3	1	13	3	10	3,53
Складність із залучення позикових коштів	6	2	10	6	6	3,13
Високі процентні ставки за банківськими кредитами	3	4	10	5	8	3,37
Зайва бюрократизація, тривалість і складність дозвільних процедур	2	7	10	2	9	3,30
Велика кількість перевірок та тиск контролюючих органів	8	4	10	1	7	2,83
Корупція	6	3	9	4	8	3,17
Закритість державних органів	2	2	14	5	7	3,43
Дефіцит персоналу необхідної кваліфікації	5	1	5	8	11	3,63
Високий рівень оплати праці фахівців бажаної кваліфікації	4	4	14	6	2	2,93
Доступ до нових технологій	3	4	9	4	10	3,47
Брак навичок у сфері управління, фінансового менеджменту тощо	2	3	11	5	9	3,53
Брак знань для розширення і розвитку бізнесу	4	1	12	5	8	3,40
Відсутність інформації про програми підтримки бізнесу на рівні держави та області	3	6	9	3	9	3,30
Відсутність інформації про програми підтримки бізнесу на рівні громади	4	5	9	3	9	3,27
Брак інформації про доступні земельні ділянки в громаді, їх оренди та викупу	3	7	6	2	12	3,43
Брак інформації відносно можливостей купівлі/оренди комунального майна	4	7	7	3	9	3,20
Митні і торгові обмеження	4	4	13	4	5	3,07
Обмеження доступу / складний доступ до інженерних комунікацій	3	7	13	1	6	3,00
Втрата зовнішніх ринків	3	5	9	6	7	3,30
Брак сировинної бази	3	4	10	8	5	3,27
Незадовільний попит	4	2	12	5	7	3,30
Надмірна конкуренція з боку внутрішніх підприємств / підприємців	8	7	11	1	3	2,47
Конкуренція з боку імпортованих товарів / послуг	7	5	9	3	6	2,87
Значні витрати на рекламу та промоцію	11	4	10	2	3	2,40
Застаріле обладнання	3	6	11	3	7	3,17
Погане покриття телефонного зв'язку чи інтернету	7	3	10	5	5	2,93
Високі транспортні витрати	2	3	10	6	9	3,57
Висока вартість енергоносіїв	2	1	5	7	15	4,07
Часті зміни в законодавстві	13	3	8	3	3	2,33

Серед іншого респонденти відзначили ключові позитивні чинники формування бізнес-клімату у громаді. Серед них:

- Відкритість місцевої влади.
- Інфраструктурні покращення. Підтримка малого та середнього бізнесу. Співпраця з міжнародними донорами. Доступ до адміністративних послуг. Забезпечення стабільної енергетичної та комунальної інфраструктури.
- Покращення безпекової ситуації, зростання попиту.
- Географічне розташування на березі річки.
- Наявність водосховища, сприятлива кліматична зона, географічне розташування.
- Відновлення роботи підприємства з надання комунальних послуг.
- Попит на харчову та побутову продукцію.

Через війну погіршилися оцінки ділового середовища громади, що безумовно визначається під впливом зовнішніх факторів. При цьому, досить помірна трансформація оцінок може бути наслідком «протикризивої» роботи на місцевому рівні – відновлення інфраструктури, розбудова внутрішньої комунікації, у т.ч. під час розроблення планувальних документів, популяризації державних програм із відновлення у прифронтових територіях тощо.

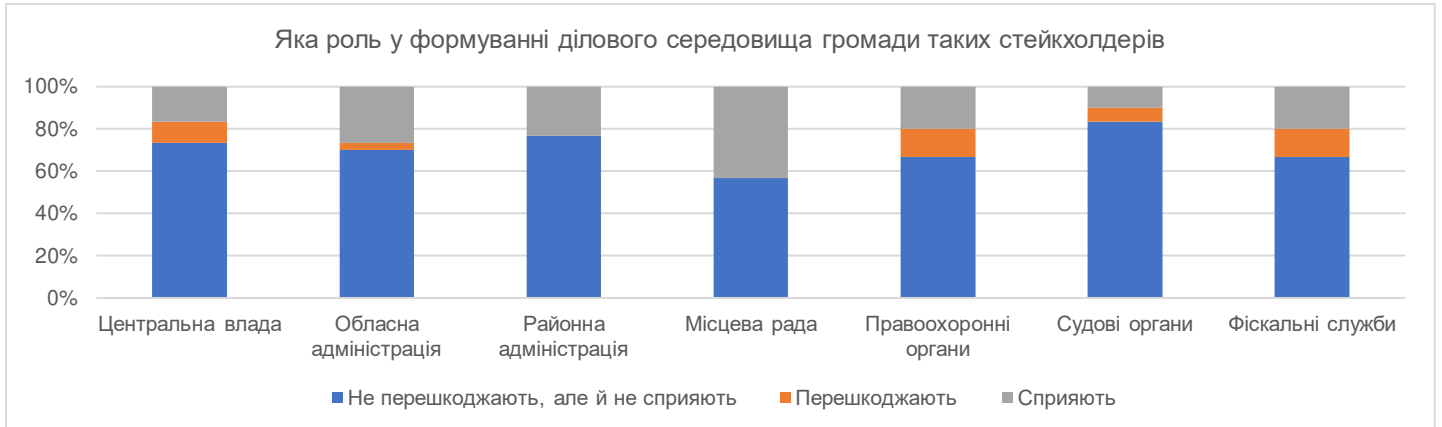

На запитання, як змінився бізнес-клімат громади за останній рік, понад 60% респондентів констатували його погіршення, і майже 18% відмітили стабільне ділове середовище (не змінився). При цьому, баланс оцінок (покращився/погіршився) є негативним (мінус 11), що пов'язано із загально-економічними тенденціями та безпековими чинниками, які найбільш суттєво виражені у прифронтових областях.

Такі оцінки бізнес-потенціалу громади підкріплені наступними чинниками (узагальнено на основі відповідей респондентів):

«+»	«-»
<ul style="list-style-type: none"> • відкритість місцевої влади; • готовність до зменшення податкового навантаження; • наявність соціальної інфраструктури (освіта загальна, дошкільна, медичні заклади, заклади культури); • вигідне географічне розташування (близькість до обласного центру); • наявність туристичних магнітів та рекреаційного потенціалу (водосховище, ліси, агротуризм, гастротуризм); • наявність Стратегії розвитку громади, Програми Комплексного відновлення громади; • активне відновлення житлового фонду громади за рахунок Фонду з ліквідації наслідків російської агресії, особливо всіх багатопверхівок; • наявність Центру надання адміністративних послуг (держреєстратори). • стратегічне розташування; швидкий доступ до адміністративних послуг; залучення міжнародних інвестицій; низька конкуренція в окремих секторах. • для продовольчих магазинів: великий асортимент продукції, бонусна система, доступність, реальні акції, швидкість обслуговування. • наявність сільськогосподарських земель, лісів та Печеніжського водосховища; наявність доріг з твердим покриттям, якісного швидкісного інтернет покриття. 	<ul style="list-style-type: none"> • органи фіскальної служби, правоохоронні органи перешкоджають розвитку бізнесу, підприємництва у громаді. • близькість до кордону з РФ – від 15 км; продовження російської агресії – продовження обстрілів та бомбардувань громади; від'ємна міграція населення ТГ; зупинка туристичного бізнесу в громаді; поганий стан доріг та значні руйнування, особливо правобережної частини громади; недостатність кваліфікованого персоналу; значна кількість сільськогосподарських земельних ділянок не обробляється у зв'язку із ризиками мінування. • нестача кваліфікованих та молодих кадрів через високу міграцію населення у зв'язку з війною з російською федерацією, близькість до границі з росією, слабкий розвиток переробної галузі. • відсутність газифікації. • корупція, бюрократія.

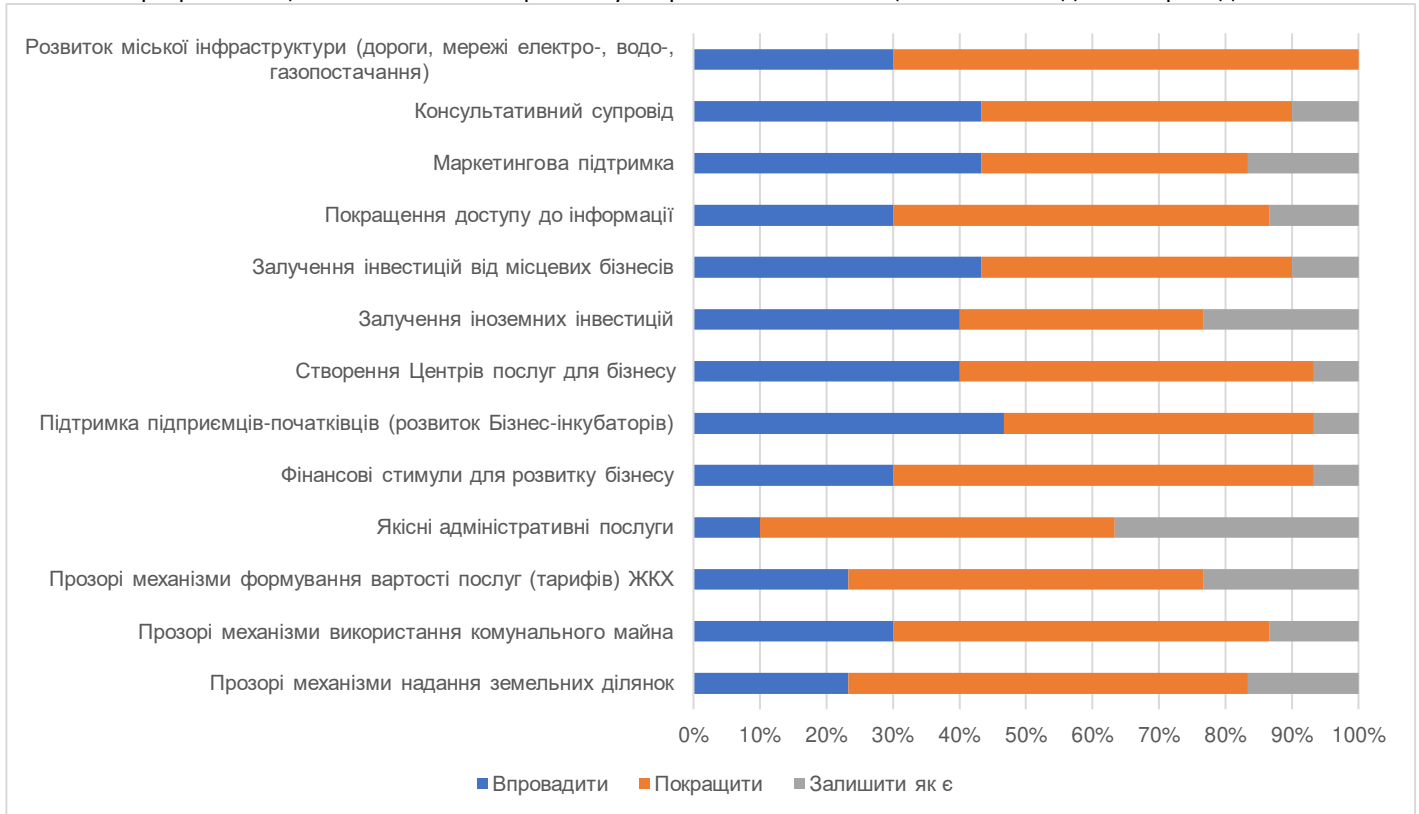
Більшість респондентів загалом позитивно оцінила роль місцевої влади у формуванні ділового середовища, який є найбільшим, порівняно з іншими стейкхолдерами. Серед загальної чисельності опитаних стейкхолдерів сумарно 57% оцінили вплив місцевої влади на формування ділового середовища, як середній або низький, 30% – високий або критично визначальний вплив, решта респондентів зазначила відсутність впливу. Вищою за середню (3,12 із можливих 5) є середньозважена оцінка ефективності зусиль місцевої влади щодо формування бізнес-клімату.

Як видно із наведено вище графіку, найнижчі оцінки зусиль респондентів відмічені за напрямками: «сприяння експорту чи розвитку міжнародних партнерських зв'язків для бізнесу», «покращення доступу до коштів (грантів, кредитів тощо)», «забезпечення умов для започаткування бізнесу», «оренда / відчуження комунального майна», «розвиток комунальної інфраструктури (газ, вода, каналізація, електроенергія)». Варто зазначити, що лише 18% опитаних респондентів відзначили існуючий в громаді рівень підтримки бізнесу, як «достатній».

Оцінка респондентами задоволеності послугами місцевої влади в частині місцевого економічного розвитку, коливається від 0 до 37% за різними підкомпонентами. Про це свідчать відповіді «залишити, як є». При цьому, критично важливими були визначені «розвиток міської інфраструктури (дороги, мережі електро-, водо-, газопостачання)», «фінансові стимули для розвитку бізнесу», «прозорі механізми надання земельних ділянок», «прозорі механізми використання комунального майна» та «покращення доступу до інформації».

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

Такі оцінки було підтверджено також відповідями на відкриті запитання, де серед можливих зусиль місцевої влади в контексті місцевого економічного розвитку було зазначено (узагальнені твердження на основі відповідей респондентів, цитати):

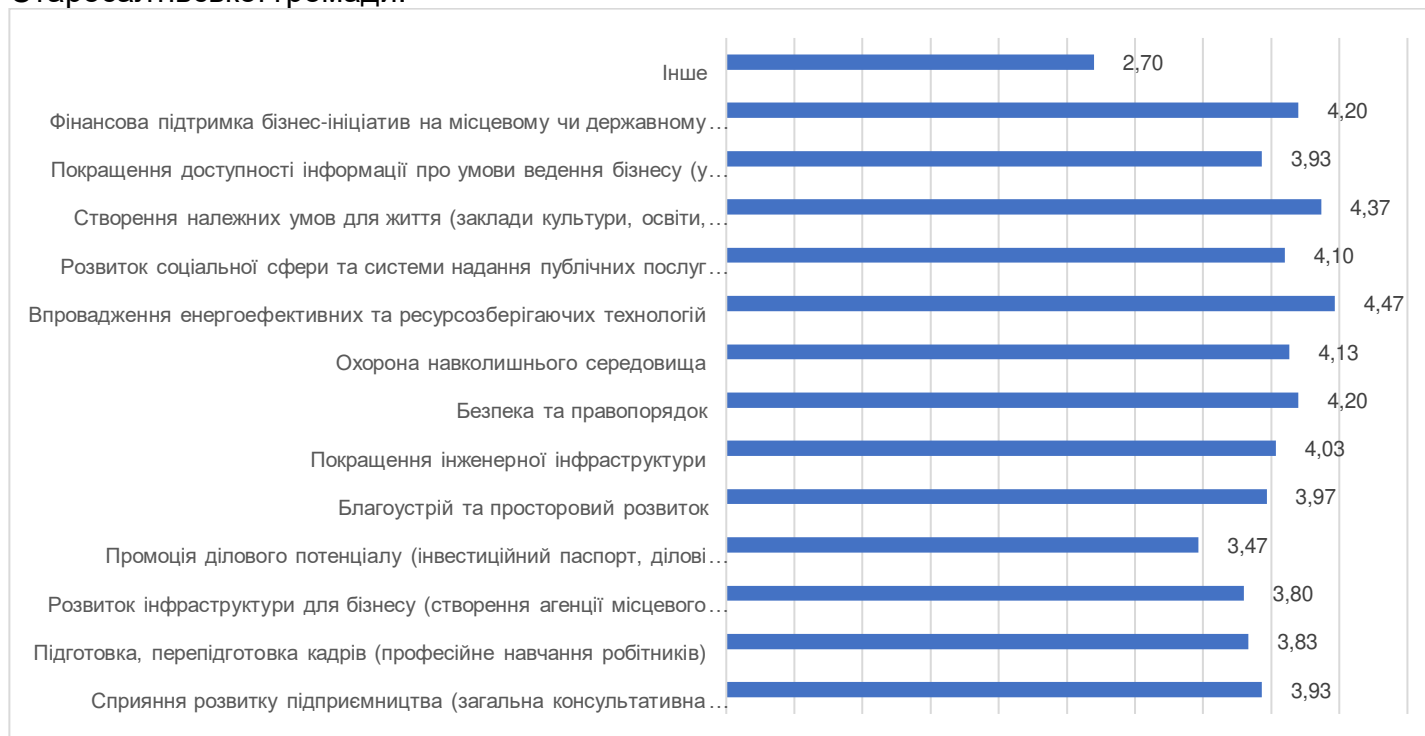
- створення Ради підприємців і Економічного союзу з сусідніми громадами;
- розвиток цифрової інфраструктури;
- підтримка місцевих ініціатив;
- створення освітніх програм;
- розвиток туристичної привабливості;
- підтримка кооперацій між бізнесом і громадою;
- актуалізація документів просторового планування (виділення площ під переробні підприємства);
- коригування фіскальної політики на місцевому рівні (перегляд ставок місцевих податків, застосування пільг);
- газифікація;
- формування партнерства між місцевою владою та іншими стейкхолдерами, у т.ч. шляхом надання консультацій та іншої підтримки місцевому бізнесу.

Серед доцільних проєктів респонденти відзначили:

Проєкти МЕР	Дотичні проєкти
<ul style="list-style-type: none"> • Переробна промисловість, складські приміщення (створення робочих місць, збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів). • Побудова підприємства з перероблення відходів. • Громадські простори для розвитку бізнес-ініціатив молоді. • Завершити ПРОЕКТ в селі ХОТІМЛЯ (торгівельний майданчик). • Альтернативна енергетика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Газифікація. • Допомога ВПО та інвалідам. • Відновлення пошкодженого житла

Окремі респонденти надали лише узагальнені відповіді на запитання щодо проєктів і заходів, які доцільно впровадити у громаді. Серед них: енергонезалежність, стабільність надання послуг, допомога бізнесу; покращення взаємодії між владою та іншими стейкхолдерами з метою оперативного реагування на виклики.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження
 Нижче на діаграмі наведено середньозважена оцінка важливості заходів для МЕР Старосалтівської громади:

Більшість опитаних респондентів серед **пріоритетних галузей для подальшого розвитку** визначили сільське господарство – рослинництво, тваринництво, ягідництво, переробку с/господарської продукції, харчову промисловість, торгівлю та послуги, туризм та готельну індустрію, розвиток курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних зон.

Більш деталізовано респонденти відповіли на питання щодо підприємств/економічної сфери, яка найкраще сприятиме відновленню громади. Серед таких були визначені:

- енергозбереження та альтернативна й відновлювальна енергетика,
- розвиток туризму та рекреації.
- виробництво будівельних матеріалів;
- агротуризм і екотуризм;
- розвиток сучасної системи утилізації та переробки відходів;
- виробництво сільськогосподарської продукції;
- переробна промисловість, зокрема переробка сільськогосподарської продукції;
- будівництво;
- транспортна інфраструктура: автостанція, автомийка, шиномонтаж, гаражний кооператив.
- хлібопекарня,

При цьому, окремі респонденти вважають недоцільним функціонування в громаді підприємств, діяльність яких має негативний вплив на екологію, у тому числі добувну промисловість, підприємств, які монополізують сільське господарство, а також тимчасових проєктів без довгострокової перспективи.

I.6. SWOT, PESTEL аналіз, базові умови та обмеження

SWOT-аналіз (або аналіз Сила-Слабкість-Можливості-Загрози) – це доволі розповсюджений інструмент стратегічного планування, який використовується для оцінки поточного стану громади, проєкту, продукту або ідеї. Аналізується внутрішнє та зовнішнє середовище, щоб зрозуміти поточний стан та можливості відновлення і розвитку.

Класично SWOT-аналіз складається з чотирьох частин:

- Сила (Strengths) – перерахування переваг та сильних сторін громади, проєкту або ідеї.
- Слабкість (Weaknesses) – перерахування недоліків та слабких сторін громади, проєкту або ідеї.
- Можливості (Opportunities) – перерахування можливостей для громади, проєкту або ідеї, що можуть допомогти в досягненні їхніх цілей.
- Загрози (Threats) – перерахування факторів, які можуть стати перешкодою для досягнення мети.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

Після опрацювання інформації в кожній з цих чотирьох категорій, можна проаналізувати результати та вибрати оптимальний стратегічний напрям для відновлення і розвитку громади.

Зовнішній аналіз – оцінка основних загроз і можливостей, що визначаються зовнішнім щодо громади середовищем, і внутрішній аналіз – аналіз сильних і слабких сторін громад, забезпечують визначення основних проблем відновлення та розвитку територіальної громади. Чітке розуміння цих чотирьох аспектів ситуації в громаді допомагає точніше спрямувати планування проєктів з відновлення та розвитку на максимально можливе використання сильних сторін, виправлення слабких сторін, використання наявних можливостей і усунення загроз.

У частині деталізації загроз і можливостей може додатково застосовуватися PESTEL-аналіз – це інструмент стратегічного планування, який допомагає оцінити зовнішнє середовище громади, продукту або проєкту. Аналізується політичне, економічне, соціальне, технологічне, екологічне та правове середовище, щоб зрозуміти вплив цих факторів на діяльність організації та її можливості для розвитку. PESTEL-аналіз складається з шести частин:

- Політичний (Political) – оцінка політичного середовища, включаючи стабільність уряду, законодавчу та регуляторну політику, ступінь корупції тощо.
- Економічний (Economic) – оцінка економічних факторів, таких як інфляція, процентні ставки, рівень безробіття, фінансовий стан інвесторів та інше.
- Соціальний (Social) – оцінка демографічного середовища, зокрема зміни у населенні, здоров'ї, освіті, культурі, соціальних та етичних проблемах.
- Технологічний (Technological) – оцінка рівня технологічних інновацій та їх вплив на ринок, включаючи нові продукти та послуги, процеси виробництва, інформаційні технології тощо.
- Екологічний (Environmental) – оцінка впливу на довкілля та зв'язаних з ним законодавчих та регуляторних вимог.
- Правовий (Legal) – оцінка законодавчих та регуляторних вимог, які можуть впливати на діяльність організації, включаючи законодавство про здоров'я та безпеку, права споживачів, конкуренцію та інше.

PESTEL-аналіз допомагає територіальній громаді отримати більш повне розуміння зовнішнього середовища, в якому вона функціонує або планує розвиватися.

Базові умови відновлення та розвитку громади – це прогнозований шлях розвитку громади на основі даних та аналізу, який передбачає можливий розвиток громади за певний період часу в майбутньому. Цей сценарій зазвичай розробляється на основі даних про стан громади на даний момент, інформації про демографічні тенденції, тенденції у розвитку економіки та інші фактори, які можуть впливати на відновлення та розвиток громади. Базові умови відновлення та розвитку громади допомагають визначити можливості та обмеження громади у майбутньому, у т.ч. для розроблення Програми МЕР. Вони також можуть слугувати основою для розробки стратегії відновлення та розвитку громади, яка відповідає потребам громади та враховує зміни, які можуть відбутися в майбутньому.

Обмеження загального характеру.

До найбільш суттєвих з них можна віднести:

- Обмеження фінансових ресурсів: фінансова спроможність може обмежити можливості реалізації деяких проєктів або реалізації деяких стратегій.
- Обмеження правового середовища: законодавчі обмеження можуть вплинути на реалізацію деяких стратегій або відкривати нові можливості.
- Обмеження соціального середовища: культурні та соціальні фактори можуть впливати на реалізацію деяких стратегій або на реакцію громади на них.
- Обмеження екологічного середовища: екологічні обмеження можуть обмежувати можливості реалізовувати деякі інфраструктурні проєкти або будівництво.
- Обмеження інших ресурсів: наявні ресурси, такі як працівники, матеріали та обладнання, можуть бути недостатніми, що може стримувати розвиток громади та зробити неможливою імплементацію окремих проєктів.
- Обмеження часу: наявний час на виконання проєктів може бути обмеженим, що може обмежити можливості громади.
- Обмеження політичного середовища: політичні фактори можуть впливати на реалізацію деяких стратегій або на сприйняття їх громадою.
- Обмеження технологічного середовища: нові технології можуть вимагати нових знань та експертизи, що може бути обмеженням для громади.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

- Безпекові обмеження: підвищені ризики для здійснення виробничої чи іншої діяльності через військові дії, техногенні або антропогенні фактори.

Ці різновиди обмежень є об'єктивними, тобто незалежними від сприйняття та розуміння розробників Програми.

Обмеження характеру відновлювальних процесів.

Ці обмеження стосуються конкретної ситуації, в якій знаходиться Старосалтівська селищна територіальна громада на момент початку складання та реалізації Програми МЕР. Опис цього типу обмежень реалізується через низку ключових припущень, з урахуванням яких розробляються проекти та заходи.

Щодо Програми МЕР Старосалтівської територіальної громади враховуються наступні припущення:

- Імплементацию заходів Плану можна буде розпочати у 2025 році. Військові дії на території Старосалтівської та прилеглих громад припинено. Територія громади активно розміновуватиметься.
- Економічна ситуація суттєво не погіршуватиметься навіть у разі збереження значних геополітичних ризиків, нестабільного енергопостачання на рівні країни; посилення фіскального тиску не відбуватиметься.
- Державна політика сприятиме відновленню постраждалих регіонів. Штучні перепони для місцевої влади не створюватимуться.
- Операційні умови будуть зрозумілими для місцевої влади та інших категорій стейкхолдерів.
- Інфраструктурні проекти фінансуватимуться за кошти Державного бюджету, місцевих бюджетів та спеціально створених фондів.
- Нові технології доступні, у тому числі за рахунок реалізації програм транскордонного співробітництва.

Сценарії та припущення

Конкретизація набору заходів та проєктів, що реалізуються, відбувається на основі сценарного моделювання. Сценарний підхід у плануванні – це метод, який дозволяє прогнозувати різні можливі варіанти розвитку подій в майбутньому і розробляти плани дій в залежності від цих сценаріїв. Цей підхід дозволяє уникнути несподіваних проблем і допомагає планувати дії заздалегідь.

Основні кроки реалізації сценарного підходу у плануванні наступні:

- Визначення можливих сценаріїв майбутнього. Для цього потрібно проаналізувати різні фактори, які можуть вплинути на розвиток ситуації, і визначити можливі варіанти розвитку подій.
- Оцінка ймовірності кожного з сценаріїв. На цьому етапі необхідно проаналізувати, наскільки вірогідні різні сценарії, і приділити увагу тим, які можуть мати найбільший вплив на планування.
- Розробка плану дій для кожного з сценаріїв. На цьому етапі необхідно розробити план дій для кожного з можливих сценаріїв, враховуючи ймовірність його реалізації.
- Реалізація плану дій відповідно до конкретного сценарію. Після того, як було розроблено плани дій для кожного з можливих сценаріїв, необхідно відповідно до обраного сценарію проводити необхідні дії (реалізовувати заходи та проєкти).
- Оцінка результатів та коригування планів дій. Після реалізації планів дій необхідно оцінити результати і внести корективи в плани дій, якщо це необхідно.

Реалізація комплексу заходів та проєктів Програми МЕР Старосалтівської територіальної громади залежить від зовнішніх чинників, а їхнє моделювання доцільно представити на схемі за сценаріями – **песимістичним**, **базовим** та **оптимістичним**. Будь-який зі сценаріїв охоплює такі напрями (складові), як фізична безпека, економіка, екологія, демографія та людський капітал, стан критичної інфраструктури, система управління та зовнішні умови (регуляторне середовище).

Залежно від реалізації сценаріїв, доступних ресурсів та можливостей, планувальні заходи і дії влади можуть бути **«реактивними»** (передбачатимуть певні дії у відповідь на ті чи інші події, як реакцію) та **«проактивними»** (спрямовуватимуться, у першу чергу, на досягнення результатів, закріплених документами стратегічного планування). Заплановані до реалізації заходи і проєкти мають відповідати ключовим пріоритетам розвитку громади та актуальному, на момент реалізації Програми, сценарію. Аналіз ситуації та визначення актуального сценарію реалізації процесів відновлення та розвитку слугує

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження інформаційною та організаційною основою подальших етапів реалізації проєктів та заходів. Визначений конкретний тип актуального сценарію визначає пріоритетність та доцільність реалізації певного набору проєктів. Опис сценаріїв узагальнено наведено нижче.

Сценарій: **Песимістичний**

Опис можливого впливу

Сценарій передбачає суттєве погіршення умов за одним або кількома складовими та вимагатиме від місцевої/регіональної влади, насамперед «реактивних» заходів. Серед елементів його прояву можуть бути наступні (одна або кілька подій, наведених нижче):

- військові дії відбуватимуться безпосередньо на території громади (у часових рамках цього документу) / межі громади розташовані від зони військового протистояння на дистанції, яка дає можливість застосовувати більшість видів конвекційної зброї / органи влади не мають можливості здійснювати владні повноваження. Це є ключовою перешкодою для реалізації комплексу заходів, пов'язаних із відбудовою інженерної інфраструктури та житлового фонду, а також для продовження господарської діяльності;
- можлива ескалація військового конфлікту в Україні, що призведе до суттєвого зростання безпекових ризиків, скорочення операційних можливостей місцевої/регіональної влади, призупинення реалізації будь-яких твердих проєктів через загрозу їх повторного знищення/пошкодження, формування демографічної ями на окремо взятих територіях – у тому числі через погіршення умов життя на недоступність основних публічних послуг;
- різке погіршення фінансових чи економічних можливостей держави / погіршення умов на окремих територіях. Проявами такого сценарію може стати скорочення фінансування інфраструктурних проєктів національного/регіонального рівня, перегляд соціально-економічних гарантій/умов для бізнесу і населення, міграція мешканців працездатного віку до інших регіонів або за межі країни, суттєве погіршення доступності технологій/фінансових ресурсів;
- загострення екологічних/ технологічних/ безпекових/ демографічних/ інфраструктурних проблем на окремій території навіть за умови відносно сталих інших параметрів. Розвиток такого сценарію вимагатиме концентрації максимальних зусиль влади саме на вирішенні певної проблеми за рахунок зниження пріоритетності інших напрямів.

Для більшості варіацій негативних сценаріїв доцільними будуть реактивні заходи місцевої влади, спрямовані на вирішення критичних проблем, забезпечення доступності базових публічних і комунальних послуг мешканцям, підтримання мінімально-необхідних умов життя за обмежених ресурсів.

Сценарій: **Базовий**

Опис можливого впливу

Такий сценарій базується на імплементації ключових законодавчих ініціатив, а також характеристиці поточного стану, прогнозах і розрахунках державних органів і міжнародних установ: МВФ²⁹, Світового банку³⁰, ОЕСР³¹, ЮНКТАД, ПРООН тощо. Наразі більшість таких прогнозів є зваженими та передбачають розвиток держави в умовах обмежених ресурсів та технологій.

Сценарій передбачає керовану ситуацію в економіці, доступність базових послуг для населення, сталість бізнес-клімату та припинення військового протистояння впродовж року за умови відсутності:

- суттєвої додаткової шкоди економіці, демографії, екології, інфраструктурі регіону і територіальної громади;
- значних територіальних втрат або придбань за обмежений проміжок часу;
- пандемій, або подій, які можуть концептуально змінити підходи до витрачання бюджетних коштів, а також управлінські пріоритети на рівні макрорегіону, країни чи окремого регіону/території;
- участі України в інших екстериторіальних конфліктах, застосування засобів масового ураження чи природних катастроф на її території;

²⁹ https://mof.gov.ua/storage/files/Lol_MEFP_Ukraine_2023-03-24.pdf

³⁰ <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>

³¹ <https://www.oecd.org/ukraine-hub/en/>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

- концептуальних змін у системі управління чи розподілу повноважень на місцях, що характеризувало б її, як нетипову, у тому числі через зміни у чинному законодавстві.

Для більшості варіацій базового сценарію доцільними будуть як реактивні заходи на виникаючі проблеми, так і проактивне планування, спрямоване на досягнення сталих результатів відповідно до визначених пріоритетів.

Сценарій: Оптимістичний

Опис можливого впливу

Такий сценарій передбачає суттєве коригування операційних умов, пов'язане із (одним або кількома чинниками із переліку):

- трансформацією системи управління, економіки – через інтеграцію до наднаціональних об'єднань чи союзів або поглибленої участі в них;
- повним припиненням військових дій на території України та реалізацією механізму компенсації втрат;
- отриманням унікальних можливостей доступу на ринки країн G-20 та преференцій від такого доступу;
- широким застосуванням механізмів залучення коштів/технологій/інших ресурсів для відновлення України за умови належного адміністрування таких ресурсів державними органами й ОМС та відповідною пріоритетністю;
- глибокою трансформацією економіки та формуванням ділових / економічних центрів в постраждалих від війни регіонів України. Така трансформація має бути закріплена планувальними документами національного рівня, сприяти реалізації інфраструктурних проєктів та створювати особливі умови (бізнес-клімат) на певній території у разі, якщо проєкти пов'язані із розвитком виробництва, продовольчою та енергетичною безпекою в регіоні, застосуванням новітніх технологій.

Для більшості варіацій оптимістичного сценарію доцільними будуть заходи і проєкти, спрямовані на досягнення сталих результатів відповідно до визначених пріоритетів, а також проєкти, спрямовані на трансформацію соціально-економічного комплексу громади у відповідності до прогнозованих викликів.

Результати SWOT³², PESTEL-аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Вибудована система управління, що забезпечує виконання завдань, навіть в умовах військового стану та відносної близькості до зони бойових дій. Органи влади забезпечують виконання поточних і стратегічних завдань. Ключові підрозділи переважно укомплектовані кваліфікованим персоналом. • Значний обсяг інвестицій у відновлення інфраструктури громади спрямовується внаслідок співпраці місцевої, регіональної влади та донорів. • Прозора політика управління активами, що підтримується з моменту створення громади та відображена у програмних документах. • Значна площа земель сільськогосподарського призначення та наявність вільних ніш в сегменті виробництва продовольчої продукції. • Історично приваблива територія для розвитку рекреаційного й туристичного потенціалу, що може бути реалізовано у разі покращення безпекової ситуації в регіоні (на території громади ідентифіковано 121 об'єкт культурної спадщини, до широкомасштабного російського вторгнення на території громади функціонувало 33 бази відпочинку, 34 об'єкти туризму, 5 яхт-клубів). • Розвідані корисні копалини, що можуть використовуватись для виробництва будівельних 	<ul style="list-style-type: none"> • Значні пошкодження майна на території громади через широкомасштабне російське вторгнення. • Значні пошкодження мереж газо- та водопостачання у населених пунктах Старосалтівської громади, обмежена пропускна здатність мережі електропостачання після ураження електропідстанції ПС 110/10 кВ «Ст. Салтів» у 2022 році. • Відносна наближеність до зони бойових дій на північно-східній ділянці фронту. • Погіршення економічного потенціалу через активні бойові дії в регіоні, що має наслідками зниження доступності кадрів, зростання безпекових ризиків, зупинення діяльності критично-важливих виробничих підприємств, погіршення логістики та доступності публічних послуг. • Не впорядкована належним чином земельпорядна документація (План комплексного просторового розвитку не розроблено), не актуалізовані стратегічні планувальні документи локального та регіонального рівня. • Обмежені можливості управління майном та окремими територіями під час військового стану.

³² Визначено виключно в контексті місцевого економічного розвитку

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

<p>матеріалів (поклади піску будівельного та глини), а також для покращення енергетичної безпеки (розвідані поклади природного газу, нафти та конденсату).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відновлені інженерні мережі та приміщення публічних установ в найбільш заселених населених пунктах. • Визначені земельні ділянки та об'єкти нерухомості для інвестицій. • Відносна близькість до обласного центру. • Значна бюджетна підтримка інфраструктурних проєктів на території Старосалтівської громади (в екосистемі DREAM на момент розроблення Програми МЕР було зареєстровано 26 проєктів загальним бюджетом понад 1 млрд. грн; рівень покриття складає 62,7%). 	<ul style="list-style-type: none"> • Незначна кількість наявного населення та рівень доходів, що обмежує ємність внутрішнього ринку та негативно позначається на якості ринку праці. • Значна чутливість до впливу державної і регіональної політики у питаннях розподілу державних ресурсів. • Потреба у комплексній реконструкції матеріально-технічної бази та економічного комплексу громади у відповідності до сучасних потреб в умовах обмежених ресурсів.
<p>OPPORTUNITIES - Можливості</p>	<p>THREATS - Загрози</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Вивільнення бізнес-ніш. • Визначення пріоритетності території для фінансування за державними програмами та за кошти від міжнародних проєктів, через що підприємства громади матимуть ширший доступ до грантового фінансування. • Широкий спектр ресурсів, які можуть бути спрямовані на відбудову і розвиток громади (посилений інтерес від донорів через активну промоційну політику). 	<ul style="list-style-type: none"> • Розширення військових дій, що, окрім безпекових ризиків продукує погіршення логістики, кадровий дефіцит, зниження продовольчої і екологічної безпеки, доступності ресурсів. • Скорочення бюджетної підтримки через дисбаланси у системі державних фінансів, зміну бюджетного законодавства та фіскального регулювання. • Зростання кадрового дефіциту у реальному секторі у разі тривалих військових дій. • Посилення фіскального тиску на бізнес, у т.ч. через зміну фіскального регулювання та перманентний дефіцит коштів у місцевому й державному бюджетах. • Припинення енергопостачання, критичне погіршення стану інженерних мереж (у т.ч. через можливі обстріли). • Зміна регулювання господарської діяльності (посилення вимог) без відповідного компенсаційного механізму та перехідного періоду.

Можливості	Загрози
<p>Р – Політична ситуація</p> <ul style="list-style-type: none"> • Визначення пріоритетності громади/регіону відновлення для держави/партнерський установ із відповідним спрямуванням додаткових фінансових, технічних, кадрових ресурсів. • Завершення війни та військових дій, стабілізація соціально-економічної та політичної ситуації в Україні. • Збереження/посилення повноважень місцевої влади та посилення взаємодії між місцевою владою/центральною владою у частині 1) підзвітності та доступу до інформаційно-аналітичних ресурсів та реєстрів 2) ефективного розподілу коштів, спрямованих на відновлення критичної та іншої інфраструктури громади 3) коригування розпорядчих документів центральної влади, які обмежують можливості здійснення окремих видаткових операцій ОМС/підпорядкованими підприємствами/установами. • «Зелений курс» та декарбонізація, поетапна відмова від викопних корисних копалин та перехід на відновлювані джерела енергії. • Перегляд підходів щодо формування меж територій громад, ДБН, просторового планування, що дозволить уникати конфліктних ситуацій із сусідніми громадами при визначенні меж, із державними установами/органами – при проведенні інвентаризації наявного майна, перепрофілювання окремих закладів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відтермінування процесів відбудови, зміна регуляторного поля/політичні рішення без урахування інтересів громади. Проблеми із наповненням бюджету громади посилюються не лише через зниження ділової активності, а й через законодавчі зміни, наслідком яких було звільнено платників від окремих податків без належної компенсації для місцевих бюджетів. Окрім того, остаточно нерегульовані процедурні питання підтримки постраждалих громад, прозорості розподілу фінансування між громадами. • Зростання напруженості у взаємодії між місцевою владою та іншими категоріями стейкхолдерів (місцеві осередки політичних партій, громадські організації, ЦОБВ, регіональна влада, бізнес тощо) щодо бачення планування та імплементації заходів, із відновлення і забезпечення сталого розвитку громади. • Зміна державної регіональної політики та принципів взаємодії із місцевою владою/ розвитку територій відновлення у разі посилення політичної турбулентності, зростання фіскальних ризиків, посилення військової загрози. • Перегляд підходів щодо бронювання працівників під час військового стану. Періодична зміна підходів щодо визначення критичності підприємств та ймовірне зниження мобілізаційного віку військовозобов'язаних значно погіршуватиме доступність кадрів для реального сектору економіки.
<p>Е - Економічна ситуація</p> <ul style="list-style-type: none"> • Включення проєктів громади до Національних та Регіональних планів відновлення, що сприятиме покращенню можливостей першочергового залучення ресурсів. • Фінансові механізми: податкові пільги, митні преференції та канікули для бізнесу тощо. • Стабілізація ситуації в енергетиці, що дозволить відновити проєктну потужність існуючих підприємств громади. • Міжнародна співпраця, можливості співпраці з проєктами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, а також з програмами міжнародних фінансових організацій, орієнтованих на фінансування розвитку громад, віднесених до територій відновлення. • Державна та міжнародна підтримка територій, фінансування проєктів інфраструктури в рамках національного Фонду відновлення, Фонду енергоефективності, підтримка ЄС, країн світу та інших донорів. • Інноваційне відновлення громад за принципом «КРАЩЕ ніж БУЛО», реалізація інноваційних проєктів (європейські програми «Горизонт 2020», COSME); створення інноваційної 	<ul style="list-style-type: none"> • Посилення кризових явищ в економіці країни та скорочення державних програм підтримки бізнесу/відновлення інфраструктури, що призведе до зниження ділової активності, втрати ринків збуту та недофінансування розвиткових проєктів. • Дефіцит кадрів для підприємств реального сектору та системи управління, зумовлений асиміляцією вимушених мігрантів у регіонах/країнах поточного перебування, смертністю або каліцтвами чоловічого населення у працездатному віці, відсутністю системи навчання/адаптації персоналу у громаді та припиненням дії регіональних/національних програм за відповідним напрямом. • Ескалація/продовження бойових дій на території громади/у регіоні, що посилить ризики знищення активів та

<p>мережі із залученням наукових, науково-дослідних організацій з інтеграцією в європейські мережі з метою трансферу технологій та знань.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Покращення логістичної зв'язаності за рахунок функціонування залізничного та автомобільних маршрутів. Сприятиме розбудові складської інфраструктури. ● Розмінування територій громади та залучення їх в економічну діяльність. ● Відновлення виробничих потужностей та діяльності основних підприємств. Сприятиме формуванню внутрішнього виробничого і споживчого контуру та зниженню продовольчих, енергетичних і економічних ризиків. 	<p>обмежить можливості залучення інвестицій.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Перебої у енергопостачанні та тривалі логістичні/технічні перепони для підприємств, що призведе до скорочення потенціалу економіки громади. ● Зростання цін на енергоресурси для підприємств, установ та населення, що призведе до некомпенсованого збільшення витрат на виробництво товарів/робіт/послуг в умовах обмежених фінансових можливостей господарюючих суб'єктів та населення. ● Складні технічні та високовартісні процедури підключення до інженерної інфраструктури та посилення обмежень доступу до інформації/вчинення певних дій в умовах військового стану негативно впливають на ділове середовище, обмежуючи можливості реалізації проектів у виробничому секторі. ● Обмежені можливості фіксації/оцінювання втрат від військових дій через складну безпекову ситуацію. Некоректна робота РПЗМ/неузгоджені дії власників пошкодженого майна/адміністраторів щодо фіксації втрат, що підвищить ризики неотримання компенсації.
<p>S - Демографічна / соціальна ситуація</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Підтримка ВПО на рівні влади та міжнародних гуманітарних проектів. ● Впровадження державної гендерної політики на всіх рівнях. ● Підвищення соціальних стандартів. ● Будівництво нового житла. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Високий рівень захворюваності та смертності населення, в тому числі через військові дії та обмеження доступу до якісної медицини у районах військових дій. ● Наростання соціальної напруженості через кризові явища. ● Відтік та від'ємна міграція працездатного населення, у тому числі молоді за кордон. ● Соціальна депресія, погіршення психологічного стану суспільства через війну та кризові явища.
<p>T - Стан технологій / інфраструктури</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Цифровізація та впровадження інноваційних технологій у виробництво, управління та сервіси. ● Реалізація проєктів відбудови інфраструктури в рамках загальнодержавних програм. ● Впровадження найкращих практик муніципального менеджменту в Україні (запровадження Smart рішень в управління громадою). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Недоцільність відбудови інфраструктури в окремих населених пунктах через значні пошкодження та відсутність належної чисельності користувачів. ● Збільшення кількості аварій на об'єктах інфраструктури, обумовлених наростаючим зносом та пошкодженням основних фондів. ● Висока вартість та складність розмінування територій громади. ● Мережа автомобільних доріг державного значення потребує реконструкції. ● Низький рівень цифровізації, відсутній Інтернет та поганий мобільний зв'язок у сільській місцевості.
<p>L - Правовий вплив</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ● Затвердження Порядку розробки Плану відновлення та розвитку територіальної громади та Харківської області. ● Перспектива членства України в ЄС потребуватиме впровадження більш жорстких вимог щодо регулювання відносин в економіці й екології, проте надаватиме додатковий потенціал для залучення коштів і технологій, а також ринків збуту вітчизняними підприємствами і установами. ● Приєднання України до «зеленого курсу» Європи, декарбонізація економіки України. ● Створення національного Фонду відновлення та інших фондів забезпечуватиме додаткові можливості для залучення фінансування. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Відсутність державної підтримки розвитку деокупованих громад. ● Відсутність доступу до дешевих фінансових ресурсів (високі ставки, низький рівень кредитування бізнесу на лінії розмежування через високі військові ризики та відсутність застави). ● Відсутність пільгового кредитування для відкриття власної справи. ● Відсутність ефективних інструментів на законодавчому рівні підтримки інвесторів.
<p>Е – Вплив на навколишнє середовище</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження заходів з адаптації до наслідків зміни клімату та пом'якшення зміни клімату на підставі Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, Паризької угоди, політичних ініціатив Європейської Комісії «European Green Deal». 2. Розбудова регіональної системи моніторингу довкілля на виконання вимог Директиви 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. «Про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи» та Директиви 2004/107/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 грудня 2004 р. «Про миш'як, кадмій, ртуть, нікель та поліциклічні ароматичні вуглеводні в атмосферному повітрі», Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2000 р. «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» тощо. 3. Розбудова регіональної системи управління побутовими та промисловими відходами на виконання вимог Директиви 2008/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 листопада 2008 р. «Про відходи та скасування деяких директив», Директиви 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. «Про захоронення відходів», Директиви 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. «Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС». 	<ul style="list-style-type: none"> ● Техногенне навантаження, забруднення атмосфери, водних ресурсів, просідання ґрунтів внаслідок діяльності підприємств, бойових дій та антропогенних чинників. ● Забрудненість території громади через військові дії та вимушене відхилення від повного дотримання правил та технік екологічної безпеки.

Поєднання результатів дослідження зовнішніх умов, аналізу внутрішнього соціально-економічного стану, проблем, потреб та можливостей, а також оцінка ключових факторів впливу надає можливість компенсувати тимчасову відсутність окремих планувальних документів при розробленні Програми місцевого економічного розвитку. За відсутності актуалізованої стратегії, елементи функціонального аналізу є підґрунтям для формування пулу проєктів і заходів Програми місцевого економічного розвитку Старосалтівської територіальної громади.

II. ПРОЕКТИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

ПРОЕКТ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ №1

Назва проекту	Встановлення мережевої сонячної електростанції номінальною потужністю 500 кВт.																					
Стратегічна і операційна цілі, до яких має відношення проект	<ul style="list-style-type: none"> • Проект визначено серед пріоритетних у Програмі комплексного відновлення. • Проект відповідає Операційній цілі 3.2. «Підтримка розвитку інноваційного сільського господарства, ефективної енергетики та туризму» діючої на момент розроблення Програми МЕР Стратегії сталого розвитку Старосалтівської ОТГ на 2018-2026 роки (документ наразі оновлюється). • Проект відповідає пріоритетам, зазначеним програмою фінансової підтримки України від ЄС (Ukraine Facility³³): «Створення умов для розвитку ВДЕ та залучення інвестицій». • Проект відповідає оперативній цілі 3.5. «Енергозабезпечення і створення ефективної системи енергозбереження в регіоні на інноваційній основі» Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 рр³⁴. 																					
Мета та завдання/цілі проекту	<p>Мета проекту: створити додаткові стимули для розвитку локальної економіки.</p> <p>Цілі проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвиток розподіленої генерації електроенергії, що знизить ризики для секторів економіки, чутливих до стабільності енергопостачання (тваринництво/птахівництво, виробництво й зберігання продуктів харчування тощо); • диверсифікація джерел енергопостачання для мешканців громади, що забезпечить мешканців і бізнес від можливих блекаутів; • покращення ділової активності та збільшення доходів бюджету. <p>Завдання проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміна до документів просторового розбитку, у т.ч. розроблення детального плану території для розміщення СЕС (передбачено ПКВ в межах розроблення комплексного плану просторового розвитку); • встановлення сонячної електростанції та підключення її до енергосистеми України; • безперебійне постачання електроенергії для стимулювання розвитку виробництва на місцевому рівні. 																					
Критерії/підходи до відбору зазначеної технології	<p>На території Старосалтівської громади визначено кілька земельних ділянок, які в ПКВ передбачено для розміщення СЕС (при розробленні Комплексного плану просторового розвитку буде передбачено відповідне цільове призначення для цих ділянок):</p> <table border="1" data-bbox="384 1424 1533 1868"> <thead> <tr> <th data-bbox="384 1424 667 1469">Кадастровий номер</th> <th data-bbox="667 1424 804 1469">Площа, га</th> <th data-bbox="804 1424 1533 1469">Примітки</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="384 1469 667 1599">6321655800:03:002:0311</td> <td data-bbox="667 1469 804 1599">14,7</td> <td data-bbox="804 1469 1533 1599">https://kadastr.live/parcel/6321655800:03:002:0311 землі поза межами населених пунктів. Комунальна власність. Ділянка розташована на правому березі річки Сіверський Донець у відносній близькості до повітряних ЛЕП. Найближчі населені пункти – Старий Салтів, Зарічне, Хотімля, Березники.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="384 1599 667 1626">6321655800:00:003:0330</td> <td data-bbox="667 1599 804 1626">0,3855</td> <td data-bbox="804 1599 1533 1626">https://kadastr.live/parcel/6321655800:00:003:0330</td> </tr> <tr> <td data-bbox="384 1626 667 1653">6321655800:00:003:0331</td> <td data-bbox="667 1626 804 1653">0,3957</td> <td data-bbox="804 1626 1533 1653" rowspan="4">Ділянки поза межами населених пунктів, розташовані на захід від сел. Старий Салтів на лівому березі річки Сіверський донець у відносній близькості до ЛЕП. Комунальна власність. Ділянки використовуються для розміщення артезіанських свердловин), тому розташування сонячних електростанцій поряд додатково забезпечить живлення об'єктів критичної інфраструктури.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="384 1653 667 1680">6321655800:00:003:0332</td> <td data-bbox="667 1653 804 1680">0,3818</td> </tr> <tr> <td data-bbox="384 1680 667 1706">6321655800:00:003:0334</td> <td data-bbox="667 1680 804 1706">0,3867</td> </tr> <tr> <td data-bbox="384 1706 667 1868">6321684400:01:002:0734</td> <td data-bbox="667 1706 804 1868">2,0</td> <td data-bbox="804 1706 1533 1868">https://kadastr.live/parcel/6321684400:01:002:0734 землі поза межами населених пунктів, розташовані на захід від с. Молодова. Розташовані в безпосередній близькості до населеного пункту та місцевого автошляху.</td> </tr> </tbody> </table>			Кадастровий номер	Площа, га	Примітки	6321655800:03:002:0311	14,7	https://kadastr.live/parcel/6321655800:03:002:0311 землі поза межами населених пунктів. Комунальна власність. Ділянка розташована на правому березі річки Сіверський Донець у відносній близькості до повітряних ЛЕП. Найближчі населені пункти – Старий Салтів, Зарічне, Хотімля, Березники.	6321655800:00:003:0330	0,3855	https://kadastr.live/parcel/6321655800:00:003:0330	6321655800:00:003:0331	0,3957	Ділянки поза межами населених пунктів, розташовані на захід від сел. Старий Салтів на лівому березі річки Сіверський донець у відносній близькості до ЛЕП. Комунальна власність. Ділянки використовуються для розміщення артезіанських свердловин), тому розташування сонячних електростанцій поряд додатково забезпечить живлення об'єктів критичної інфраструктури.	6321655800:00:003:0332	0,3818	6321655800:00:003:0334	0,3867	6321684400:01:002:0734	2,0	https://kadastr.live/parcel/6321684400:01:002:0734 землі поза межами населених пунктів, розташовані на захід від с. Молодова. Розташовані в безпосередній близькості до населеного пункту та місцевого автошляху.
Кадастровий номер	Площа, га	Примітки																				
6321655800:03:002:0311	14,7	https://kadastr.live/parcel/6321655800:03:002:0311 землі поза межами населених пунктів. Комунальна власність. Ділянка розташована на правому березі річки Сіверський Донець у відносній близькості до повітряних ЛЕП. Найближчі населені пункти – Старий Салтів, Зарічне, Хотімля, Березники.																				
6321655800:00:003:0330	0,3855	https://kadastr.live/parcel/6321655800:00:003:0330																				
6321655800:00:003:0331	0,3957	Ділянки поза межами населених пунктів, розташовані на захід від сел. Старий Салтів на лівому березі річки Сіверський донець у відносній близькості до ЛЕП. Комунальна власність. Ділянки використовуються для розміщення артезіанських свердловин), тому розташування сонячних електростанцій поряд додатково забезпечить живлення об'єктів критичної інфраструктури.																				
6321655800:00:003:0332	0,3818																					
6321655800:00:003:0334	0,3867																					
6321684400:01:002:0734	2,0		https://kadastr.live/parcel/6321684400:01:002:0734 землі поза межами населених пунктів, розташовані на захід від с. Молодова. Розташовані в безпосередній близькості до населеного пункту та місцевого автошляху.																			

³³ <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

³⁴

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="379 129 667 197">Не присвоєно. Поряд з 6321688401:00:000:1105</td> <td data-bbox="667 129 799 197">не менше 1 га</td> <td data-bbox="799 129 1533 197">https://kadastr.live/parcel/6321688401:00:000:1105 Землі на схід від с.Хотімля (в безпосередній близькості до населеного пункту). Поряд розташовано ретранслятор мобільного зв'язку.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="379 197 667 275">Не присвоєно. Поряд з 6321688800:01:002:0132</td> <td data-bbox="667 197 799 275">не менше 1 га</td> <td data-bbox="799 197 1533 275">https://kadastr.live/parcel/6321688800:01:002:0132 землі на захід від сіл Кирилівка та Москалівка. Ділянка розташована в безпосередній близькості до ЛЕП.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="379 275 667 331">Не присвоєно. Поряд з 6321689200:01:001:0173</td> <td data-bbox="667 275 799 331">не менше 1 га</td> <td data-bbox="799 275 1533 331">https://kadastr.live/parcel/6321689200:01:001:0173 землі на захід від с.Шестакове. Безпосередньо межує з населеним пунктом.</td> </tr> </table> <p>На даний час, сонячні електростанції є одним з найдешевших за обсягом інвестицій джерелом генерації електроенергії для невеликих населених пунктів, що дозволяє підтримувати електропостачання населення та неенергоємних виробництв у денний час доби.</p> <p>Потенційне виробництво фотоелектричної електроенергії (PVOUT) в регіоні складає 1202 – 1162 кВтг/кВтп. Виходячи фотоелектричні сонячні панелі мають змогу виробляти з одного квадратного метра корисної площі від 1,1 кВт-год у січні до 5,4 кВт-год у липні³⁵.</p>	Не присвоєно. Поряд з 6321688401:00:000:1105	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321688401:00:000:1105 Землі на схід від с.Хотімля (в безпосередній близькості до населеного пункту). Поряд розташовано ретранслятор мобільного зв'язку.	Не присвоєно. Поряд з 6321688800:01:002:0132	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321688800:01:002:0132 землі на захід від сіл Кирилівка та Москалівка. Ділянка розташована в безпосередній близькості до ЛЕП.	Не присвоєно. Поряд з 6321689200:01:001:0173	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321689200:01:001:0173 землі на захід від с.Шестакове. Безпосередньо межує з населеним пунктом.
Не присвоєно. Поряд з 6321688401:00:000:1105	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321688401:00:000:1105 Землі на схід від с.Хотімля (в безпосередній близькості до населеного пункту). Поряд розташовано ретранслятор мобільного зв'язку.								
Не присвоєно. Поряд з 6321688800:01:002:0132	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321688800:01:002:0132 землі на захід від сіл Кирилівка та Москалівка. Ділянка розташована в безпосередній близькості до ЛЕП.								
Не присвоєно. Поряд з 6321689200:01:001:0173	не менше 1 га	https://kadastr.live/parcel/6321689200:01:001:0173 землі на захід від с.Шестакове. Безпосередньо межує з населеним пунктом.								
Територія, на яку проект матиме вплив	Старосалтівська громада.									
Кількість мешканців, які використовуватимуть результати проекту	Всі мешканці громади, через покращення стабільності енергосистеми у звичайній ситуації або близько 500 осіб у світлу у сел. Старий Салтів пору доби у разі припинення централізованого енергопостачання (потребуватиме від'єднання від енергомережі та прямого підключення лише окремих об'єктів критичної інфраструктури – пунктів незламності, ЦНАПУ, інфраструктури водоканалу, лікарні, селищної ради, школи тощо).									
Опис проблеми або потреби, на вирішення якої спрямований проект	<p>Основним джерелом енергії Старосалтівської селищної ради є підстанція ПС «Старий Салтів» 110/10кВ з трансформаторами 2x10000кВА, та ПС «НИИЖ» 110/35кВ з трансформаторами 2x16000 кВА від яких живиться 14 ПС 35/10(6)кВ (Заріченська, Хотімлянська), та інші, що живлять окремі групи населених пунктів. Постачання абонентів електричною енергією здійснюється через централізовану систему електромереж, переважно повітряними лініями 6(10)кВ та 0,38кВ, що живляться від ПС 35(10)/0,38кВ. Розподільчі мережі виконані переважно повітряними лініями з неізольованими проводами. Протяжність магістральних мереж електропостачання становить 36 км, а розподільчих – 116 км. Старосалтівська громада втратила частину розподільчих потужностей енергетики під час тимчасової окупації та активних бойових дій – на відновлення енергомережі знадобився значний час (понад 4 місяці) та кошти.</p> <p>Через військові дії в країні пошкоджено значну частину енергогенеруючих потужностей єдиної енергосистеми, що призводить до періодичного застосування планових і позапланових відключень населених пунктів від електропостачання, а також до зростання тарифів для бізнесу.</p> <p>Встановлення мережевої СЕС має покращити енергозабезпечення громади (критичної інфраструктури) у випадку колапсу єдиної енергосистеми та формуватиме локальний економічний кластер навколо СЕС – із прямим підключенням виробництва (за потреби).</p>									
Опис проекту	<p>Встановлення сонячної електростанції номінальною потужністю 500 кВт поблизу сел Старий Салтів для постачання електроенергії в енергосистему (за потреби – автономне живлення об'єктів критичної інфраструктури у світлу пору доби).</p> <p>Характеристика електростанції: наземна, мережева (без джерел накопичення).</p> <p><u>Основне обладнання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Сонячні модулі – 1000 штук (площа 1 модуля складає в середньому 2м², номінальна потужність від 450 до 585 Вт. Для розрахунків беремо 500 Вт). Загальна площа панелей складає 2 тис. м². 									

³⁵ <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9272be89-d8e2-459d-a329-099c62dc0c4b/content>

	<ul style="list-style-type: none"> Інвертори (центральні або стрінгові) – 5-10 шт, залежно від конфігурації (потужність інвертора – від 50-100 кВт). Опорні конструкції – фіксована установка (1 га на кожні 100 кВт). Загальна площа ділянки під СЕС – 5 га. Кабельна система (кабелі постійного струму (DC) – між модулями та інверторами; кабелі змінного струму (AC) – від інверторів до трансформатора). Перетин: зазвичай 4-10 мм² для DC та 16-35 мм² для AC). Трансформатор – для підключення до мережі потрібно трансформатор з потужністю приблизно 500 кВА та підвищенням напруги до рівня мережі (10 кВ або 35 кВ). Системи захисту – захист від перенапруги (DC та AC сторони), автоматичні вимикачі, грозозахист (заземлення). Інші компоненти – моніторингова система (для контролю продуктивності), компоненти для монтажу (кріплення, кабельні канали тощо). 															
Ключові етапи реалізації проекту	<p style="text-align: center;">Організаційний (3-5 місяців)</p> <ul style="list-style-type: none"> Визначення земельної ділянки та джерел фінансування Пошук інвесторів Розроблення планувальних документів 	<p style="text-align: center;">Інвестиційний (близько 4 місяців)</p> <ul style="list-style-type: none"> Укладання договорів Підготовчі роботи Придбання та встановлення обладнання Підключення до енергомережі 	<p style="text-align: center;">Операційний (на постійній основі)</p> <ul style="list-style-type: none"> Генерування та постачання електроенергії Обслуговування обладнання 													
Заходи проекту	<p>Визначено в межах етапів у прямій послідовності.</p> <ul style="list-style-type: none"> Пошук потенційних інвесторів для проекту – ОМС, спеціалізовані державні структури, які координують залучення інвестицій. Розроблення детального плану території, зміна цільового призначення – ОМС/спеціалізовані підрядні організації. Виділення земельної ділянки у власність/продаж інвестору, документарне оформлення – ОМС. Розроблення проектно-кошторисної документації, проведення необхідної експертизи – інвестор/спеціалізовані підрядні організації. Придбання та встановлення обладнання – інвестор/спеціалізовані підрядні організації, постачальники. Найм обслуговуючого персоналу (2 працівники). Підключення до енергомереж (за потреби – встановлення додаткових ЛЕП для з'єднання з об'єктами критичної інфраструктури); укладання договорів на продаж електроенергії. Обслуговування СЕС. 															
Очікувані результати від реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> Додатковий обсяг генерації електроенергії в світлу пору доби. Можливість забезпечення електропостачання об'єктів критичної інфраструктури навіть у разі блекаутів. Диверсифікація економіки, зростання надходжень до місцевого (податок на прибуток, оренда або продаж земельної ділянки, ПДФО за місцем основної діяльності відповідно до очікуваних змін до ПКУ) та державного (ПДВ) бюджетів. 															
Графік реалізації проекту і його тривалість	<p>Інформація про орієнтовні терміти безпосереднього будівництва наведена нижче у таблиці:</p> <table border="1" data-bbox="384 1787 1528 2045"> <thead> <tr> <th>Етап</th> <th>Наповнення</th> <th>Орієнтовний термін</th> <th>Орієнтовна вартість</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Підготовчі роботи</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Очищення та вирівнювання території. Геодезичні роботи (розмітка ділянки). Підготовка фундаментів для опорних конструкцій (для наземних станцій). </td> <td>2-3 тижні.</td> <td>200-300 тис. грн</td> </tr> <tr> <td>Монтаж опорних конструкцій</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Установка металевих/алюмінієвих опор для модулів. Бетонування, кріплення систем. </td> <td>2-4 тижні.</td> <td>250-400 тис. грн.</td> </tr> </tbody> </table>				Етап	Наповнення	Орієнтовний термін	Орієнтовна вартість	Підготовчі роботи	<ul style="list-style-type: none"> Очищення та вирівнювання території. Геодезичні роботи (розмітка ділянки). Підготовка фундаментів для опорних конструкцій (для наземних станцій). 	2-3 тижні.	200-300 тис. грн	Монтаж опорних конструкцій	<ul style="list-style-type: none"> Установка металевих/алюмінієвих опор для модулів. Бетонування, кріплення систем. 	2-4 тижні.	250-400 тис. грн.
Етап	Наповнення	Орієнтовний термін	Орієнтовна вартість													
Підготовчі роботи	<ul style="list-style-type: none"> Очищення та вирівнювання території. Геодезичні роботи (розмітка ділянки). Підготовка фундаментів для опорних конструкцій (для наземних станцій). 	2-3 тижні.	200-300 тис. грн													
Монтаж опорних конструкцій	<ul style="list-style-type: none"> Установка металевих/алюмінієвих опор для модулів. Бетонування, кріплення систем. 	2-4 тижні.	250-400 тис. грн.													

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

	<p>Монтаж сонячних модулів</p> <p>Монтаж інверторів та кабельної системи</p> <p>Установка трансформатора та підключення до мережі</p> <p>Налаштування, тестування та введення в експлуатацію</p>	<ul style="list-style-type: none"> Установлення панелей на опорні конструкції. Підключення панелей у стрінги (DC ланцюг). Установка інверторів у визначених місцях (контейнер або окреме приміщення). Прокладка кабелів постійного струму (DC) та змінного струму (AC). З'єднання з трансформатором. Установлення трансформатора. Прокладка силових кабелів до точки підключення. Узгодження з облэнерго та тестування системи. Тестування інверторів, систем захисту та моніторингу. Оптимізація продуктивності (налаштування кутів нахилу, конфігурацій). Отримання актів введення в експлуатацію. 	<p>1-2 тижні.</p> <p>2-3 тижні.</p> <p>2-4 тижні.</p> <p>1-2 тижні.</p>	<p>300–450 тис. грн.</p> <p>240-400 тис. грн</p> <p>300–500 тис. грн.</p> <p>150–200 тис. грн.</p>
<p>Таким чином, орієнтовна вартість із безпосереднього будівництва та введення об'єкту в експлуатацію коливатиметься від 1,25 млн грн до 1,85 млн грн (детальна вартість має бути визначена проектною документацією). Орієнтовний час – від 2,5 до 4 місяців.</p>				
<p>Необхідні фінансові ресурси (підготовча та капітальна частина проекту)</p>	<p>Орієнтовна вартість обладнання та робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> Сонячні модулі – 1000 шт*175 USD за 1 шт = 175 тис. USD. Інвертори – 8 шт* 4 тис. USD=32 тис. USD. Опорні конструкції (алюмінієві або сталеві фіксовані) – 500кВт*45 USD/кВт = 22,5 тис. USD. кабельна система (кабелі постійного струму (DC): близько 15 км, 1,8 USD/м; кабелі змінного струму (AC): близько 2 км, 3 USD/м) – 15 тис. м *1.8+2 тис м *3 =31 тис. USD. Трансформатор (Потужність: 500 кВА, ціна: 15 тис. USD). Системи захисту та моніторинг – 10 тис. USD (автомати, грозозахист, заземлення) + 5 тис. USD (система моніторингу) = 15 тис. USD. Монтажні матеріали, кріплення, витратні матеріали – 7,5 тис. USD. <p>Орієнтовна вартість обладнання СЕС складає 298 тис. USD, або екв. 12,5 млн грн за курсом 42 UAH/USD.</p> <p>Додаткові витрати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Проектування та ліцензування: 10–15% від вартості обладнання (1,25 млн грн – 1,88 млн грн). Монтажні роботи: 10–12% від вартості обладнання (1,25 млн грн – 1,5 млн грн). Розробка проектної документації для СЕС потужністю 500 кВт коштуватиме приблизно 0,7–1,3 млн грн (включає серед іншого енергетичні розрахунки, розрахунок навантажень (вітрових, снігових), баланс потужності, схеми розміщення модулів, схеми підключення (DC та AC), плани монтажу опорних конструкцій, схеми захисту та автоматики, проект заземлення, вибір обладнання за специфікаціями, проект підключення до мережі). 			
<p>Можливі джерела співфінансування проекту</p>	<ul style="list-style-type: none"> Розроблення детального плану території – кошти бюджету. Підготовчі роботи, придбання, встановлення обладнання, підключення до централізованої системи енергопостачання – кошти інвестора. Прокладання резервних ЛЕП до об'єктів критичної інфраструктури – кошти бюджету або донорів. Обслуговування об'єкта генерації – доходи від операційної діяльності, кошти інвестора. 			
<p>Нефінансові ресурси, необхідні для</p>	<ul style="list-style-type: none"> Проектно-кошторисна документація. Ліцензія на виробництво електричної енергії. 			

реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Інженерна інфраструктура (лінії електропередач) для підключення об'єкта розподіленої генерації до централізованої енергомережі. • Земельна ділянка, площею не менше, ніж 5 га (орієнтовно ділянка з кадастровим номером 6321655800:03:002:0311). • Персонал для технічного обслуговування та охорони об'єкту (2 особи).
Виконавці проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Загальна координація – Робоча група з місцевого економічного розвитку. • Взаємодія з інвесторами, структурними підрозділами селищної ради – Бурменко Анатолій Володимирович, керуючий справами виконкому ради. • Земельні питання – Маймулін Максим Сергійович, Начальник відділу земельних ресурсів, житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури ради • Інші питання, у т.ч. консультативна підтримка потенційних інвесторів – Зубашенко Альона Олександрівна, Головний спеціаліст з соціально-економічного розвитку та інвестиційної діяльності в Старосалтівській СВА. <p>За додатковою інформацією звертатись alyona.alex.tr@gmail.com</p>
Зацікавлені сторони в реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Інвестор – можливість реалізувати проект з виробництва та продажу через енергоринок електроенергії з відновлюваного джерела. • Місцева влада – можливість отримання додаткового доходу від оренди землі комунальної власності та у вигляді податків, покращення енергозабезпечення об'єктів критичної інфраструктури (у разі встановлення додаткових ЛЕП від СЕС); забезпечення електроенергією економічно активних суб'єктів у світлу пору доби за рахунок розподіленої генерації навіть у разі пошкодження магістральних ЛЕП або великих генеруючих потужностей (за рахунок створення енергоострова). • Оператори енергомереж – покращення пропозиції на локальному ринку електроенергії. • Мешканці, бізнес – можливість отримання електроенергії навіть у разі пошкодження магістральних ЛЕП чи блекаутів. • Постачальники, підрядники, оператор енергомережі – можливість отримання додаткового доходу від реалізації проекту.
Джерела додаткової інформації, регулювання	<ul style="list-style-type: none"> • Зведена інформація НКРЕ щодо можливих моделей приєднання/встановлення генеруючих установок та продажу відпущеної в мережу електричної енергії https://www.slideshare.net/slideshow/embed_code/key/90Cam0uHTmbv2h?hostedln=slideshare&page=upload • Інформація про порядок отримання ліцензій за виробництво електричної енергії https://guide.dia.gov.ua/view/vydacha-litsenzii-na-pravo-provazhennia-hospodarskoi-dialnosti-z-vyrobnytstva-elektrychnoi-enerhii-42e9aa7e-867c-4898-ab30-090f055a9600 • Офіційний сайт Державного агентства енергоефективності та енергозбереження https://saee.gov.ua/ • Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг https://www.nerc.gov.ua/ • Погодинні ціни купівлі-продажу електроенергії за даними державного акціонерного товариства «Оператор ринку» https://www.oree.com.ua/index.php/pricetr
Інше	<p>Фінансові розрахунки:</p> <p>Microsoft Word Document</p>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження
ПРОЕКТ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ №2

Назва проекту	Центр розвитку підприємництва з виробничими та навчальними приміщеннями (Центр інновацій та підприємництва Старосалтівської громади)
Стратегічна і операційна цілі, до яких має відношення даний проект	<p>Проект відповідає операційним цілям діючої Стратегії розвитку (наразі документ оновлюється):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Операційна ціль 3.1. Створення сприятливих умов розвитку малого та середнього бізнесу • Операційна ціль 3.3. Забезпечення привабливих умов обслуговування потенційних інвесторів • Операційна ціль 3.4. Промоція (реклама) громади та її ресурсів
Мета та завдання/цілі проекту	<p>Мета проекту: стимулювати розвиток ділової активності у громаді та конкурентоспроможності її економіки.</p> <p>Цілі проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • створення інфраструктури для навчання та розвитку професійних навичок мешканців. • підтримка підприємницьких ініціатив мешканців громади, насамперед, молоді, у т.ч. через надання доступу до обладнаних приміщень та спеціалізованого обладнання, консультацій. • створення позитивного іміджу громади на основі тісної співпраці ОМС, громадського сектору, мешканців та донорів • розвиток інновацій, у т.ч. шляхом налагодження взаємодії з міжнародним технологічним бізнесом та науково-інноваційними установами. <p>Завдання проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ремонт, облаштування та обладнання приміщення. • залучення громадськості та надавачів професійних послуг. • Промоційна кампанія серед мешканців (особливо молоді) щодо можливостей, які надає центр інновацій.
Територія, на яку проект матиме вплив	Старосалтівська громада, суміжні громади.
Кількість мешканців, які використовуватимуть результати проекту	<p>Близько 500 осіб, у т.ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10-15 постійних відвідувачів коворкінгу. • 5-10 працівників ОМС для періодичних зустрічей з донорами, інвесторами та консультацій бізнесу. • Інші – учасники тренінгів та семінарів, які організовуватиме громадськість.
Опис проблеми або потреби, на вирішення якої спрямований проект	<p>На території Старосалтівської громади відсутні умови для розвитку підприємницьких і молодіжних ініціатив, які б дали змогу мешканцям освоювати нові професії й працювати, залишаючись у громаді, а сел. Старий Салтів – розвиватись, як локальний інноваційний центр.</p> <p>Облаштування громадського простору для підприємництва сприятиме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • покращенню взаємодії бізнесу, громадськості та влади, • отриманню молоддю громади практичних знань для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, • активізації проектів за участі громадськості та донорів, • розвитку самозанятості, у т.ч. через нові знання.
Опис проекту	<p>Проект передбачає створення Центру інновацій та підприємництва Старосалтівської громади, який включатиме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • навчальну зону на 50 осіб, • коворкінг на 10 місць

- лабораторію інновацій із сучасним обладнанням (3D-принтер, VR-окуляри, потужні комп'ютери).

Центр забезпечить якісний простір для тренінгів, консультацій і нетворкінгу місцевих підприємців та молоді, а також надаватиме послуги оренди залу і техніки.

Автономність і стабільність роботи забезпечать гібридна сонячна електростанція та Starlink.

Проект сприятиме розвитку бізнесу, підвищенню зайнятості та цифрових навичок у громаді. Фінансування розподіляється між місцевою владою, донором і громадською організацією.

Нове будівництво адміністративної будівлі Старосалтівської селищної ради, Чугуївського району Харківської області в сел. Старий Салтів, вул.Перемоги, 15 (замість зруйнованої). В 2025 році заплановано внести цей об'єкт до Ген.плану Старого Салтова та розробити робочий проект будівництва. Виконати демонтаж зруйнованої будівлі. Надалі на першому поверху планується розмістити бізнес (банківську установу та поштову установу), на другому поверху розмістити бібліотеку та центр дозвілля. **На третьому – Центр інновацій та підприємництва Старосалтівської громади.** Орієнтовну план-схему розміщення наведено на рисунку.

Ключові етапи реалізації та заходи проекту

Етапи	Назва	Орієнтовна тривалість	Заходи в межах етапу
1.	Планування	1-2 місяці	Формування робочої групи (представники громади, донора, громадської організації). Розробка архітектурного проекту ремонту приміщення. Підготовка технічних специфікацій для закупівлі меблів, обладнання, техніки. Пошук постачальників для обладнання (СЕС, меблів, техніки, Starlink). Підготовка грантових заявок громадською організацією.
2	Ремонт приміщення	3-6 місяців	Ремонт приміщення площею 150-200 кв.м. Заміна електропроводки, встановлення системи кондиціонування та вентиляції. Інфраструктура для СЕС (кріплення, інвертори).
3	Закупівля меблів та обладнання	1-2 місяці	Меблі для навчальної зали Меблі для коворкінгу 3D-принтер, VR-окуляри, комп'ютери, лабораторне обладнання Ноутбуки, принтери, проектори Starlink (підключення + комплект обладнання) Гібридна СЕС (5 кВт, встановлення під ключ)

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

	4	Послуги для підприємців та молоді	постійно, після запуску	<ul style="list-style-type: none"> освітні послуги (проведення освітніх заходів з бізнес-планування, маркетингу, фінансів, управління проектами, тренінги з розвитку soft skills (комунікація, лідерство, робота в команді), курси з використання сучасних цифрових інструментів (MS Office, CRM-системи, дизайн тощо, майстер-класи, навчання для молоді). консультаційні послуги (індивідуальні консультації, експертні послуги, юридична підтримка). оренда приміщень та обладнання (коворкінг, оренда залу, оренда офісного обладнання). доступ до інноваційних технологій (лабораторія інновацій, цифрова лабораторія, VR/AR-зона). підтримка стартапів та підприємців (інкубаційна програма, нетворкінг, виставки та презентації). послуги для громади (надання актуальної інформації про гранти, конкурси, освітні програми, організація ярмарків вакансій, резюме-центр для створення CV та підготовки до співбесід, надання обладнання для фрілансерів (ноутбуки, принтери, офісний простір). підтримка в умовах кризи (забезпечення можливості працювати в умовах перебоїв з електроенергією та інтернетом; організація термінових тренінгів та консультацій, пов'язаних із кризовими ситуаціями (наприклад, відновлення бізнесу після кризи). 																																																																																													
Очікувані результати від реалізації проекту	<p>Розвиток місцевого бізнесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> підвищення рівня знань і навичок у підприємців завдяки тренінгам і консультаціям. покращення доступу до сучасних технологій (3D-друк, VR, прототипування). підтримка створення нових бізнесів у громаді. <p>Соціальний вплив:</p> <ul style="list-style-type: none"> покращення зайнятості та самозайнятості серед мешканців громади. створення сучасного простору для співпраці, освіти і нетворкінгу. інтеграція молоді в сучасний цифровий світ. <p>Інноваційність громади:</p> <ul style="list-style-type: none"> громада отримує центр інновацій, що сприятиме сталому розвитку. буде впроваджено екологічні рішення (СЕС для автономності). буде підвищено рівень цифровізації та доступу до інтернету через Starlink навіть у разі відсутності централізованого енергоживлення. <p>Зміцнення громади:</p> <ul style="list-style-type: none"> покращення комунікації та співпрацю між бізнесом, громадськістю, молоддю та владою. підвищення якості життя мешканців через доступ до сучасних ресурсів і послуг. 																																																																																																
Графік реалізації проекту і його тривалість	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Заходи/місяць</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> <th>7</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> <th>11</th> <th>12</th> <th>13</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Планування</td> <td>■</td> <td>■</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ремонт приміщення</td> <td></td> <td></td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Закупівля меблів та обладнання</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Послуги для підприємців та молоді</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td colspan="2">На постійній основі з моменту впровадження проекту</td> </tr> <tr> <td>Звітування</td> <td></td> <td>■</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>■</td> <td>■</td> <td>■</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>													Заходи/місяць	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Планування	■	■												Ремонт приміщення			■	■	■	■	■	■	■	■				Закупівля меблів та обладнання									■	■	■			Послуги для підприємців та молоді												На постійній основі з моменту впровадження проекту		Звітування		■						■	■	■			
Заходи/місяць	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13																																																																																				
Планування	■	■																																																																																															
Ремонт приміщення			■	■	■	■	■	■	■	■																																																																																							
Закупівля меблів та обладнання									■	■	■																																																																																						
Послуги для підприємців та молоді												На постійній основі з моменту впровадження проекту																																																																																					
Звітування		■						■	■	■																																																																																							
Необхідні фінансові ресурси, тис. грн.	Загальна орієнтовна вартість проекту складе 2,02 млн грн: Планування																																																																																																

	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка технічної документації) – 50000 грн • Адміністративні витрати робочої групи – 20000 грн <p>Ремонт приміщення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повний ремонт (включно з оздобленням) – 650000 грн <p>Закупівля меблів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Меблі для навчальної зали – 230000 грн • Меблі для коворкінгу – 90000 грн <p>Закупівля обладнання</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3D-принтер, VR-окуляри, комп'ютери, лабораторне обладнання – 174000 грн • Ноутбуки, принтери, проектори – 230000 грн • Starlink (підключення та обладнання) – 30000 грн • Гібридна СЕС (5 кВт, встановлення під ключ) – 250000 грн <p>Послуги для підприємців та молоді</p> <ul style="list-style-type: none"> • Грантові програми громадської організації – 200000 грн <p>Утримання центру (щорічно)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обслуговування СЕС та обладнання – 24000 грн • Платежі за Starlink – 36000 грн • Витратні матеріали – 36000 грн
<p>Можливі джерела співфінансування проекту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Місцева влада бере на себе витрати на планування та ремонт приміщення. • Донор фінансує закупівлю меблів, обладнання та техніки (включаючи Starlink та СЕС). • Громадська організація залучає грант для надання послуг підприємцям та молоді. • Доходи центру (від оренди коворкінгу та зали, надання інших послуг) планується використовувати для покриття витрат на утримання. <p>Орієнтовний розподіл джерел фінансування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Місцева влада: 720000 грн • Донор: 1004000 грн • Громадська організація (грант): 200,000 грн • Доходи центру (утримання): 96000 грн
<p>Нефінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту</p>	<p>Приміщення (планується побудувати відповідно до оновленого Генплану). Обладнання. Промоція. Персонал. Партнери – громадські організації.</p>
<p>Виконавці проекту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Загальна координація – Робоча група з місцевого економічного розвитку, Бурменко Анатолій Володимирович, керуючий справами виконкому ради. • Облаштування приміщення – Струк Іван Васильович (відповідальний за комунальну власність у відділі земельних ресурсів, ЖКГ, містобудування та архітектури селищної ради). • Взаємодія з донором, громадськими організаціями та підрядниками з фінансових і технічних питань – Струк Валентина Василівна (фінансовий відділ), Струк Іван Васильович (відповідальний за комунальну власність у відділі земельних ресурсів, ЖКГ, містобудування та архітектури селищної ради), Зубашенко Альона Олександрівна (головний спеціаліст з питань соціально-економічного розвитку та інвестиційної діяльності селищної військової адміністрації, секретар робочої групи). <p>За додатковою інформацією звертатись alyona.alex.tr@gmail.com</p>

<p>Заінтересовані сторони в реалізації проекту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Власник (балансоутримувач) приміщення – завдяки покращенню ефективності використання приміщення, компенсації витрат на утримання, збільшення кількості відвідувачів. • Молодь та потенційні підприємці – завдяки покращеному доступу до обладнання та можливості отримання нових знань. • Місцева влада – завдяки іміджевому для громади проекту, диверсифікації економіки, покращення зайнятості серед економічно-активного населення. • Постачальники, підрядники, надавачі комунальних послуг – можливість отримання додаткового доходу від реалізації проекту. • Громадські організації, самозаняті професіонали (юристи, бухгалтери, бізнес-тренери тощо) – завдяки отриманню доступу до приміщення та обладнання, можливості забезпечувати надання послуг більшій кількості людей.
<p>Джерела додаткової інформації</p>	<p>Інформація про діяльність бізнес-інкубатора Ukrainian Future https://ufincubator.com/ua</p>
<p>Інше</p>	<p><u>Перелік послуг, які доцільно надавати на базі Центру.</u></p> <p>Освітні послуги</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тренінги та семінари: <ul style="list-style-type: none"> ○ Проведення освітніх заходів з бізнес-планування, маркетингу, фінансів, управління проектами. ○ Тренінги з розвитку soft skills (комунікація, лідерство, робота в команді). ○ Курси з використання сучасних цифрових інструментів (MS Office, CRM-системи, дизайн тощо). • Майстер-класи: <ul style="list-style-type: none"> ○ Тематичні майстер-класи з підприємництва, виробництва, ІТ. ○ Навчання для молоді: ○ Основи підприємницької діяльності для школярів та студентів. ○ Робототехніка, програмування, STEM-освіта. <p>Консультаційні послуги</p> <ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальні консультації: <ul style="list-style-type: none"> ○ Підтримка у складанні бізнес-планів. ○ Допомога у реєстрації бізнесу (ФОП, ТОВ). ○ Консультації з оподаткування та бухгалтерського обліку. • Експертні послуги: <ul style="list-style-type: none"> ○ Пошук фінансування (гранти, кредити, інвестори). ○ Маркетингові стратегії для розвитку бізнесу. ○ Юридична підтримка: ○ Консультації з юридичних питань ведення бізнесу. <p>Оренда приміщень та обладнання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Коворкінг: <ul style="list-style-type: none"> ○ Оренда робочих місць із доступом до інтернету, принтера, сканера. ○ Наявність ноутбуків для оренди. • Оренда залу: <ul style="list-style-type: none"> ○ Проведення конференцій, зустрічей, воркшопів. ○ Технічне обладнання: проектор, екран, мікрофони, акустика. • Оренда офісного обладнання: <ul style="list-style-type: none"> ○ Принтер, проектор, ноутбуки.

Доступ до інноваційних технологій

- Лабораторія інновацій:
  - Простір для тестування ідей, розробки прототипів (3D-принтери, інші технічні засоби).
- Цифрова лабораторія:
  - Робочі станції для програмування, дизайну, відеомонтажу.
- VR/AR-зона:
  - Використання сучасних технологій для навчання або бізнесу.

Підтримка стартапів та підприємців

- Інкубаційна програма:
  - Менторство для стартапів, надання ресурсу для розвитку.
- Нетворкінг:
  - Організація зустрічей підприємців, стартаперів, інвесторів.
- Виставки та презентації:
  - Проведення подій для демонстрації локальних товарів і послуг.

Послуги для громади

- Інформаційна підтримка:
  - Надання актуальної інформації про гранти, конкурси, освітні програми.
- Допомога в працевлаштуванні:
  - Організація ярмарків вакансій.
  - Резюме-центр для створення CV та підготовки до співбесід.
- Послуги для самозайнятих:
  - Надання обладнання для фрілансерів (ноутбуки, принтери, офісний простір).

Підтримка в умовах кризи

- Автономний простір:
  - Забезпечення можливості працювати в умовах перебоїв з електроенергією та інтернетом.
- Швидке реагування:
  - Організація термінових тренінгів та консультацій, пов'язаних із кризовими ситуаціями (наприклад, відновлення бізнесу після кризи).

Орієнтовний перелік необхідного обладнання витратних матеріалів та база для розрахунків:

Меблі для коворкінгу на (10 робочих місць):

- Робочі столи (5 двомісних або 10 одномісних): 5,000 грн/шт = **50000 грн**
- Офісні крісла (10 шт.): 2,500 грн/шт = **25000 грн**
- Шафи або локери для зберігання речей (10 осіб): **15000 грн**

Обладнання для коворкінгу:

- Ноутбуки для оренди (10 шт.): 15,000 грн/шт = **150000 грн**
- Принтер-сканер-копір (для загального доступу): **25000 грн**
- Мережеве обладнання (роутер, свічі, точки доступу Wi-Fi): **30000 грн**

Освітлення та декор:

- Лампи, перегородки, затишна атмосфера: **30000 грн**

Облаштування зали для оренди на 50 осіб:

- Модульні столи, які можна легко пересувати (10 шт.): 5000 грн/шт = **50000 грн**

- Стільці (50 шт., складні): 1,500 грн/шт = **75000 грн**
- Проектор (1 шт.): **50000 грн**
- Екран (1 шт.): **10000 грн**
- Мікрофони та акустична система (як зазначено раніше): **45000 грн**
- Розробка або придбання програмного забезпечення (система бронювання та управління орендою): **30000 грн**

Облаштування основного приміщення та бізнес-залу

Меблі

- Стільці (50 шт.): 1,500 грн/шт = 75000 грн
- Столи (15-20 шт., модульні для навчання): 5000 грн/шт = 75000 – 100000 грн
- Робоче місце адміністратора (стіл, крісло, шафи): 25000 грн
- Шафи для зберігання матеріалів: 30000 грн

Обладнання для тренінгів

- Проектор: 50000 грн
- Екран: 10000 грн
- Комп'ютер (2 шт. для тренера): 25000 грн/шт = 50000 грн
- Ноутбуки (10 шт. для учасників, базовий рівень): 15,000 грн/шт = 150000 грн
- Акустична система: 30000 грн
- Мікрофони: 15000 грн
- Фліпчарт: 5000 грн

Обладнання для офісу та роботи центру

- Принтер/сканер/копір (МФУ): 25000 грн
- Мережеве обладнання (роутери, свічі, кабелі): 20000 грн
- Starlink (підключення + комплект обладнання): 30000 грн;
щомісячна абонплата: 3000 грн × 12 = 36000 грн/рік.

Обладнання для інноваційної лабораторії

- 3D-принтер середнього рівня: 50000 грн
- Матеріали для друку (пластик, PLA/ABS): 2 кг/місяць, ≈ 2000 грн/місяць
- VR-окуляри: 30000 грн
- Комп'ютер високої потужності для роботи з VR та 3D-друком: 50000 грн
- Додаткове обладнання (прилади для паяння, мікроконтролери для прототипування): 20000 грн
- Гібридна СЕС (5 кВт, під ключ): 250000 грн.

Витратні матеріали

Офісні витратні матеріали

- Папір (A4, 80 г/м²): 5 пачок/місяць × 120 грн = 600 грн/місяць
- Картриджі для принтера/сканера: 2 шт./місяць × 1000 грн = 2000 грн/місяць
- Фліпчартний папір: 5 блоків × 200 грн = 1000 грн
- Маркерні набори: 5 наборів × 300 грн = 1500 грн

Матеріали для майстер-класів

- Витратні матеріали (текстиль, фарби, дерево, електроніка): 20000 грн/рік

Орієнтовні витрати на ремонт та облаштування приміщення.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ремонт (площа $\approx$ 150-200 кв.м для 50 осіб):<ul style="list-style-type: none"> ○ Ремонт стін, підлоги, стелі: 1500 грн/м² ○ Електропроводка, освітлення: 800 грн/ м² ○ Система кондиціонування та вентиляції: 100000 грн • Оздоблення та декор (інформаційні стенди, оформлення інтер'єру: 50000 грн) <p><u>Орієнтовні щомісячні витрати на утримання (комунальні платежі):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Водопостачання (20 м³)– 2000 грн • Електропостачання (1500 кВт·год) – 8000 грн
--	---

ПРОЕКТ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ №3

Назва проекту	Центр перероблення будівельних відходів
Стратегічна і операційна цілі, до яких має відношення даний проект	<ul style="list-style-type: none"> • Проект відповідає пріоритетам, зазначеним програмою фінансової підтримки України від ЄС (Ukraine Facility³⁶): «Створення умов для розвитку ВДЕ та залучення інвестицій». • Проект відповідає Оперативній цілі 2. «Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка» оновленої ДСРР. • Проект визначено серед пріоритетних під час анкетування стейкхолдерів.
Мета та завдання/цілі проекту	<p>Мета проекту: розбудова бізнес-інфраструктури для локалізації виготовлення будівельних матеріалів із будівельних відходів на принципах рециклінгу.</p> <p>Цілі проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • покращення зайнятості у громаді. • диверсифікація економіки та зростання податкових надходжень до бюджету. • максимальна локалізація процесу перероблення будівельних відходів (руйнувань) у будівельні матеріали із повторним використанням у процесі відбудови. • очищення території громади від наслідків руйнувань (ліквідація аварійних та пошкоджених об'єктів нерухомості) з метою будівництва сучасних приміщень. <p>Завдання проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінка руйнувань, у т.ч. як джерела потенційної сировини для виробництва будівельних матеріалів; обрахунок ринку постачання іншої сировини та пошук потенційних покупців для готової продукції – тротуарної плитки, бетонних блоків та щебеню та піску на основі перероблених будівельних матеріалів, а також вторинної продукції (металів, пластику). • придбання спеціалізованого обладнання для демонтажу пошкоджених будівель і виробництва будівельних матеріалів на основі будівельного сміття. • придбання спецтранспорту для транспортування, завантаження і розвантаження будівельних матеріалів або сировини для їх виробництва. • Найм та навчання персоналу.
Критерії/підходи до відбору зазначеної технології	<p>Значний рівень руйнувань на території громади.</p> <p>Висока вартість демонтажу будівель із залученням сторонніх підрядників.</p> <p>Значна потреба у будівельних матеріалах для відновлення інфраструктури та житлового фонду.</p> <p>Вартість транспортування та захоронення будівельних відходів є суттєвою; перероблення ТПВ відповідає вимогам ЗУ «Про відходи».</p> <p>Пошкоджені або зруйновані приміщення потребують демонтажу.</p>
Територія, на яку проект матиме вплив	Старосалтівська громада, сусідні громади.
Кількість мешканців, які використовуватимуть результати проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Близько 1000 мешканців матимуть змогу повернутись після відбудови житла або підприємств, у т.ч. із застосуванням будівельних матеріалів, які будуть результатами проекту. • Близько 10-12 осіб, які будуть працевлаштовані.

³⁶ <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

<p>Опис проблеми або потреби, на вирішення якої спрямований проект</p>	<p>За даними ПКВ на території Старосалтівської громади під час військових дій було:</p> <ul style="list-style-type: none"> пошкоджено 20% житлового фонду, закладів освіти, 40% закладів охорони здоров'я, 25% об'єктів культурної інфраструктури, соціальної сфери, 35,3% об'єктів ЖКГ, об'єкти критичної інфраструктури, понад 40% доріг зруйновано повністю 2,5% об'єктів житлового фонду, 20% закладів освіти, 12% об'єктів ЖКГ, 57% об'єктів іншої критичної інфраструктури. <p>Через регулярні обстріли, ризик нових руйнувань залишається високим і на момент розроблення Програми МЕР.</p> <p>Створення підприємства з перероблення будівельних відходів може стати важливим кроком для відновлення громади, адже це дозволить ефективно використовувати відходи зруйнованих будівель та підтримати розвиток місцевої інфраструктури.</p> <p>Реалізація проекту дозволить швидше демонтувати пошкоджені й зруйновані об'єкти нерухомості у громаді, а також вирішити проблему постачання будівельних матеріалів для відновлення громади – за рахунок локального їх виробництва. При цьому, вирішуватиметься також проблема працевлаштування місцевих мешканців та наповнення бюджету громади.</p>																				
<p>Опис проекту</p>	<p>Проект передбачає перероблення будівельних відходів (у т.ч. демонтаж зруйнованих будівель) на території громади із подальшим виготовленням будівельних матеріалів: тротуарної плитки, бетонних блоків та щебеню, отриманого у процесі рециклінгу.</p> <p>У межах проекту буде облаштовано виробничий майданчик де розміщено наступне обладнання:</p> <table border="1" data-bbox="528 1153 1490 2018"> <thead> <tr> <th>Назва</th> <th>Характеристики</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Дробильне обладнання</td> <td>Тип: Мобільна щоква дробарка або роторна дробарка. Продуктивність: 50–100 т/год (залежить від обсягів відходів). Потужність двигуна: 75–150 кВт. Додаткові можливості: Магнітний сепаратор для видалення металу. Вартість: \$80 тис. – \$150 тис.</td> </tr> <tr> <td>Грохот (сортувальне обладнання)</td> <td>Тип: Вібраційний грохот. Продуктивність: 50–100 т/год. Розмір осередків сита: 5 мм, 10 мм, 20 мм (залежно від фракцій, що потребуються). Потужність двигуна: 10–20 кВт. Вартість: \$30 тис.– \$50 тис.</td> </tr> <tr> <td>Магнітний сепаратор</td> <td>Тип: Постійний магнітний або електромагнітний сепаратор. Продуктивність: Відповідає продуктивності дробарки та грохота. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.</td> </tr> <tr> <td>Конвеєрні системи</td> <td>Довжина: 10–30 м (залежно від розміщення обладнання). Продуктивність: До 100 т/год. Вартість: \$5 тис. –\$15 тис. за одиницю.</td> </tr> <tr> <td>Водяна система очищення (для пилоподавлення)</td> <td>Компоненти: Насосна станція, розпилювачі, резервуари для води. Об'єм резервуару: 5–10 м³. Вартість: \$5 тис.– \$10 тис.</td> </tr> <tr> <td>Обладнання для виробництва будівельних матеріалів</td> <td>Тип: Виробничі лінії для тротуарної плитки, блоків, щебеню. Продуктивність: 1,000–5,000 одиниць на добу (залежить від типу продукції). Вартість: \$50 тис.– \$100 тис.</td> </tr> <tr> <td>Навантажувачі та екскаватори</td> <td>Тип: Колісні навантажувачі для транспортування матеріалів. Вартість: \$50 тис.– \$100 тис. за одиницю.</td> </tr> <tr> <td>Системи управління та моніторингу</td> <td>Обладнання: Автоматизована система управління з моніторами та датчиками. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.</td> </tr> <tr> <td>Спеціалізовані транспортні засоби</td> <td>Бульдозер-навантажувач o Функції: демонтаж будівель, очищення території, завантаження сміття. o Орієнтовна ціна: \$60 тис. o Вимоги:</td> </tr> </tbody> </table>	Назва	Характеристики	Дробильне обладнання	Тип: Мобільна щоква дробарка або роторна дробарка. Продуктивність: 50–100 т/год (залежить від обсягів відходів). Потужність двигуна: 75–150 кВт. Додаткові можливості: Магнітний сепаратор для видалення металу. Вартість: \$80 тис. – \$150 тис.	Грохот (сортувальне обладнання)	Тип: Вібраційний грохот. Продуктивність: 50–100 т/год. Розмір осередків сита: 5 мм, 10 мм, 20 мм (залежно від фракцій, що потребуються). Потужність двигуна: 10–20 кВт. Вартість: \$30 тис.– \$50 тис.	Магнітний сепаратор	Тип: Постійний магнітний або електромагнітний сепаратор. Продуктивність: Відповідає продуктивності дробарки та грохота. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.	Конвеєрні системи	Довжина: 10–30 м (залежно від розміщення обладнання). Продуктивність: До 100 т/год. Вартість: \$5 тис. –\$15 тис. за одиницю.	Водяна система очищення (для пилоподавлення)	Компоненти: Насосна станція, розпилювачі, резервуари для води. Об'єм резервуару: 5–10 м³. Вартість: \$5 тис.– \$10 тис.	Обладнання для виробництва будівельних матеріалів	Тип: Виробничі лінії для тротуарної плитки, блоків, щебеню. Продуктивність: 1,000–5,000 одиниць на добу (залежить від типу продукції). Вартість: \$50 тис.– \$100 тис.	Навантажувачі та екскаватори	Тип: Колісні навантажувачі для транспортування матеріалів. Вартість: \$50 тис.– \$100 тис. за одиницю.	Системи управління та моніторингу	Обладнання: Автоматизована система управління з моніторами та датчиками. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.	Спеціалізовані транспортні засоби	Бульдозер-навантажувач o Функції: демонтаж будівель, очищення території, завантаження сміття. o Орієнтовна ціна: \$60 тис. o Вимоги:
Назва	Характеристики																				
Дробильне обладнання	Тип: Мобільна щоква дробарка або роторна дробарка. Продуктивність: 50–100 т/год (залежить від обсягів відходів). Потужність двигуна: 75–150 кВт. Додаткові можливості: Магнітний сепаратор для видалення металу. Вартість: \$80 тис. – \$150 тис.																				
Грохот (сортувальне обладнання)	Тип: Вібраційний грохот. Продуктивність: 50–100 т/год. Розмір осередків сита: 5 мм, 10 мм, 20 мм (залежно від фракцій, що потребуються). Потужність двигуна: 10–20 кВт. Вартість: \$30 тис.– \$50 тис.																				
Магнітний сепаратор	Тип: Постійний магнітний або електромагнітний сепаратор. Продуктивність: Відповідає продуктивності дробарки та грохота. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.																				
Конвеєрні системи	Довжина: 10–30 м (залежно від розміщення обладнання). Продуктивність: До 100 т/год. Вартість: \$5 тис. –\$15 тис. за одиницю.																				
Водяна система очищення (для пилоподавлення)	Компоненти: Насосна станція, розпилювачі, резервуари для води. Об'єм резервуару: 5–10 м³. Вартість: \$5 тис.– \$10 тис.																				
Обладнання для виробництва будівельних матеріалів	Тип: Виробничі лінії для тротуарної плитки, блоків, щебеню. Продуктивність: 1,000–5,000 одиниць на добу (залежить від типу продукції). Вартість: \$50 тис.– \$100 тис.																				
Навантажувачі та екскаватори	Тип: Колісні навантажувачі для транспортування матеріалів. Вартість: \$50 тис.– \$100 тис. за одиницю.																				
Системи управління та моніторингу	Обладнання: Автоматизована система управління з моніторами та датчиками. Вартість: \$10 тис. –\$20 тис.																				
Спеціалізовані транспортні засоби	Бульдозер-навантажувач o Функції: демонтаж будівель, очищення території, завантаження сміття. o Орієнтовна ціна: \$60 тис. o Вимоги:																				

		<ul style="list-style-type: none"> ☐ Висока міцність і потужність для роботи з великими об'єктами. ☐ Гідравлічні інструменти для ефективного руйнування конструкцій. <p>Вантажний автомобіль-самоскид (мінімум 10 куб. м)</p> <ul style="list-style-type: none"> o Функції: перевезення будівельного сміття до місця переробки. o Орієнтовна ціна: \$50 тис. o Вимоги: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Великий кузов для зменшення кількості рейсів. ☐ Надійність для роботи в складних умовах (будівельні майданчики). <p>3. Вилковий навантажувач</p> <ul style="list-style-type: none"> o Функції: переміщення готової тротуарної плитки та інших матеріалів. o Орієнтовна ціна: \$20 тис. o Вимоги: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Висока маневровість. ☐ Спеціалізовані вилки для транспортування важких піддонів із плиткою.
<p>Буде облаштовано виробничий майданчик на ділянці 1-2 га з відповідною інфраструктурою, що включатиме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зонування <ul style="list-style-type: none"> o Демонтажна зона (зберігання та попереднє сортування будівельного сміття). o Зона дробильно-сортувального обладнання. o Виробнича зона для виготовлення плитки та блоків. o Склад готової продукції. • Асфальтування або укладання бетонного покриття для важкої техніки та самоскидів. • Підведення інженерних мереж <ul style="list-style-type: none"> o Водопостачання (необхідність артезіанської свердловини або підключення до місцевого водогону; мінімальний об'єм води: 25 м³/год – для промивання сировини та технологічних процесів). o Електропостачання (потужність: 150–200 кВт для дробильно-сортувального обладнання, пресів і освітлення; резервне джерело живлення: дизельний генератор потужністю не менше 100 кВт; підключення до ЛЕП 0,4–10 кВт.; трансформаторна підстанція. o Опалення для зимового періоду (дизельні або електричні системи). • Демонтаж пошкоджених будівель та споруд, придбання сировини та збут готової продукції буде здійснюватися на підставі укладених договорів. <p>На території громади розташовано діючий піщаний кар'єр (поряд з с. Шестакове), можливість постачання технічної води та електроенергії через повітряні ЛЕП.</p> <p>Будівельні відходи можна переробляти у щебінь, пісок, бетонні блоки або тротуарну плитку. Використання піщаного кар'єру: дозволить доповнити виробництво сировиною, вода забезпечить пилоподавлення та технологічні процеси.</p> <p>Основні параметри логістики:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Транспортування сировини – відстань до джерел сировини (руїни будівель) не має перевищувати 20 км.; використання вантажного автомобіля-самоскида. • Транспортування готової продукції (70% тротуарної прилки буде реалізовуватись в Харкові; інша продукція реалізується на місці). • Вимоги до логістики – наявність зручного під'їзного шляху (грунтове або асфальтоване покриття). 		

	<p>Виробничий цикл</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демонтаж пошкоджених будівель та сортування будівельного сміття <ul style="list-style-type: none"> ○ Відокремлення металевих елементів (використання магнітного сепаратора). ○ Видалення зайвих домішок (скло, пластик). 2. Дроблення та сортування <ul style="list-style-type: none"> ○ Розбивання бетону та цегли на фракції (5–20 мм, 20–40 мм). ○ Сортування на вібраційному грохоті. 3. Виробництво тротуарної плитки та блоків <ul style="list-style-type: none"> ○ Змішування подрібненого матеріалу з цементом і водою. ○ Формування в прес-формах. ○ Сушка та складування. 4. Складування готової продукції <ul style="list-style-type: none"> ○ Упаковка та розміщення на піддонах (плитка, блоки) ○ Перевезення вилковим навантажувачем до складу (плитка, блоки). ○ Зберігання на відкритому майданчику (щебень)
<p>Ключові етапи реалізації проекту, заходи проекту</p>	<p>Реалізація проекту має кілька етапів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Підготовчий (детальна оцінка потенціалу ресурсної бази для відповідного виробництва; уточнені фінансові й операційні прорахунки – з урахуванням технологічного процесу; пошук відповідної земельної ділянки та/або зміна цільового призначення, пошук інвестора для проекту; виготовлення детального плану території). ● Капітальний (виготовлення ПКД проекту та отримання необхідних дозволів для підключення до інженерних комунікацій; отримання необхідних дозволів на початок будівельних робіт класом наслідків СС2, будівництво приміщень та облаштування відкритих майданчиків; придбання та встановлення необхідного обладнання, придбання спеціалізованого транспорту). ● Операційний (отримання відповідних дозволів та погоджень, найм персоналу) <pre> graph TD E1[Етап 1: Придбання обладнання для демонтажу пошкоджених об'єктів, а також транспортних засобів.] --> E2[Етап 2: Облаштування виробничого майданчика на ділянці відповідного цільового призначення] E2 --> E3[Етап 3. Облаштування інженерних комунікацій.] E3 --> E4[Етап 4. Найм та навчання персоналу. Встановлення тарифів на проведення демонтажних робіт, готову продукцію та послуги.] E4 --> E5[Етап 5. Укладання договорів з постачальниками та покупцями] E5 --> E6[Етап 6. Операційний (організація виробництва та збуту. Обслуговування).] </pre>
<p>Очікувані результати від реалізації проекту</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Працевлаштування мінімум 12 працівників. ● Формування локального ринку будівельних матеріалів; покращення ділової активності та диверсифікація локальної економіки. ● Покращення санітарно-епідеміологічної та безпекової ситуації в громаді завдяки демонтажу аварійних будівель і споруд.

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

Графік реалізації проекту і його тривалість	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Етап 1	Техніко-економічне обґрунтування (Оцінка обсягів будівельних відходів. Аналіз попиту на вторинні матеріали (щебінь, пісок, блоки тощо). Підготовка детального бізнес-плану)										
Етап 2	Підготовка ділянки та інфраструктури (Підготовка майданчика для обладнання. Будівництво ангарів, складських приміщень. Підведення електрики та водопостачання)											
Етап 3	Закупівля та монтаж обладнання (замовлення дробарок, грохотів, конвеєрів тощо. Доставка та монтаж. Налаштування автоматизації.											
Етап 4	Запуск виробництва (Тестування обладнання. Найм і навчання персоналу. Початок робіт з демонтажу пошкоджених будівель, перероблення будівельних відходів.)											
Необхідні фінансові ресурси (підготовча та капітальна частина проекту)	Загальний обсяг капітальних інвестицій у проект, включаючи придбання обладнання, транспортних засобів, спецтехніки, будівництво, підведення інженерних комунікацій, розроблення ПКД та отримання дозволів, складає приблизно \$500 тис.											
Можливі джерела співфінансування проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Виготовлення детального плану території земельної ділянки – кошти бюджету. • ПКД, отримання дозволів, придбання та встановлення обладнання, організація виробничого процесу – кошти інвестора. • Підведення інженерних комунікацій – кошти інвестора із можливістю співфінансування з бюджету або інших джерел. 											
Нефінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Спецдозволи (на будівництво, на діяльність з оброблення відходів). • Земельна ділянка у відносній близькості до інженерних мереж. 											
Виконавці проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Загальна координація – Робоча група з місцевого економічного розвитку, Бурменко Анатолій Володимирович, керуючий справами виконкому ради. • Взаємодія з підрядниками з фінансових і технічних питань – Струк Валентина Василівна (фінансовий відділ), Струк Іван Васильович (відповідальний за комунальну власність у відділі земельних ресурсів, ЖКГ, містобудування та архітектури селищної ради). За додатковою інформацією звертатись alyona.alex.tr@gmail.com											
Зацікавлені сторони в реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Інвестор – можливість реалізувати проект з виробництва будівельних матеріалів на основі будівельних відходів; співфінансування при будівництві інженерних мереж. 											

	<ul style="list-style-type: none"> • Місцева влада – можливість оперативного демонтажу пошкоджених або зруйнованих об'єктів, додаткові надходження до бюджету, зниження проблеми безробіття, формування локального ринку будівельних матеріалів, що використовуватимуться в процесі відбудови громади. • Постачальники комунальних послуг (оператори інженерних мереж) – додатковий обсяг збуду продукції. • Мешканці, бізнес – можливість отримання будівельних матеріалів, демонтаж аварійних об'єктів. • Постачальники, підрядники – можливість отримання додаткового доходу від реалізації проекту.
<p>Джерела додаткової інформації, регулювання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Постанова КМУ від 27 вересня 2022 р. № 1073 «Про затвердження Порядку управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%D0%BF#Text • ЗУ «Про управління відходами» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text • Постанова КМУ від 19 грудня 2023 р. № 1328 «Про затвердження Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1328-2023-%D0%BF#Text • Постанова КМУ від 13 квітня 2011 р. № 466 «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF#Text • Постанова КМУ від 30 серпня 2024 р. № 1003 «Про реалізацію експериментального проекту щодо спрощеного порядку отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1003-2024-%D0%BF#Text • Індикативні ціни та інформація про будівельні матеріали, які виготовляються з будівельних відходів https://forestukr.com/demontazh-avarijnyh-budivel/ • Оглядовий стратегічний форсайт щодо циркулярної економіки в Україні http://www.recpc.org/wp-content/uploads/2024/01/EU4E-Agenda-CE-foresight-Executive-report-1-Scoping-04-12-23_Ukr.pdf
<p>Інше</p>	<p>Основні параметри виробничої діяльності та вхідні дані:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обсяг сировини: 60 тонн подрібненого бетону та цегли щодня. • Розподіл продукції: <ul style="list-style-type: none"> ○ 20% — тротуарна плитка. ○ 50% — щебінь для продажу. ○ 30% — бетонні блоки. • Інфраструктура: <ul style="list-style-type: none"> ○ Доступ до піщаного кар'єру (10 км відстань). ○ Постачання цементу з Харкова (40 км відстань). ○ Доступ до артезіанської свердловини (дебет 25 м³/год). ○ Підключення до ЛЕП потужністю 0,4 кВт. • Виробничий цикл: <ul style="list-style-type: none"> ○ Зимові місяці (листопад-січень): скорочення обсягів виробництва на 30%. ○ Персонал: 12 осіб із середньою місячною зарплатою 15 тис. грн (після вирахування податків). • Ціни на продукцію: <ul style="list-style-type: none"> ○ Тротуарна плитка — 1200 грн/т.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Щебінь — 500 грн/т. ○ Бетонні блоки — 1000 грн/т. ● Вартість сировини:<ul style="list-style-type: none"> ○ Цемент — 2500 грн/т. ○ Пісок — 200 грн/т. ○ Логістика — 5 грн/км/т. ● Енергоспоживання:<ul style="list-style-type: none"> ○ 2 кВт·год на тонну продукції. ○ Вартість електроенергії — 7 грн/кВт·год. ● Податки:<ul style="list-style-type: none"> ○ ПДВ — 20%. ○ Нарахування на фонд оплати праці (ЄСВ) — 22%. ○ Податок на прибуток — 18%. ○ ПДФО — 18%. ○ Військовий збір — 5%. <p>Індикативні фінансові показники:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Річний продаж – 19 980 тонн. ● Дохід від тротуарної плитки – \$119,88 тис. ● Дохід від щебеню – \$124,88 тис. ● Дохід від бетонних блоків – \$149,85 тис. ● Дохід від металу – \$205,71 тис. ● Дохід від пластику – \$30,86 тис. ● Загальний дохід – \$631,18 тис. ● Операційний прибуток – \$29,66 тис. ● Чистий прибуток – \$24,24 тис. ● Додатково чистий дохід від демонтажу складе \$143,86 тис (загальний – \$239,8 тис.). ● Чистий прибуток, з урахуваннями чистого доходу від демонтажу складе \$168,1 тис.
--	--

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження
ПРОЕКТ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ №4

Назва проекту	Облаштування торговельного майданчика в селі Хотімля Старосалтівської територіальної громади
Стратегічна і операційна цілі, до яких має відношення даний проект	<ul style="list-style-type: none"> • Проект відповідає оперативній цілі 3.1. «Створення сприятливих умов розвитку малого та середнього бізнесу» діючої Стратегії сталого розвитку Старосалтівської ОТГ на 2018-2026 рр». (документ оновлюється). • Проект визначено серед пріоритетних Програмою комплексного відновлення та за результатами опитування стейкхолдерів.
Мета та завдання/цілі проекту	<p>Мета проекту: підтримка місцевих дрібних домогосподарств та фермерів громади шляхом створення привабливих умов для розвитку внутрішнього ринку збуту сільськогосподарської продукції.</p> <p>Цілі проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • стимулювання самозайнятості у громаді; • покращення ділової активності; • покращення санітарно-епідеміологічного стану за рахунок концентрації торгівлі у спеціально-відведеному місці. • покращення іміджу громади за рахунок успішної демонстрації результатів співпраці з USAID DOBRE. <p>Завдання проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • придбання необхідного обладнання; • облаштування торговельної інфраструктури торговельного майданчика; • благоустрій території.
Критерії/підходи до відбору зазначеної технології	<ul style="list-style-type: none"> • Відносно невисока вартість проекту, та широка доступність результатів. • Швидкість впровадження та сталість результатів. • Позитивний вплив на бізнес-клімат на місцевому рівні з орієнтацією місцеве населення.
Територія, на яку проект матиме вплив	с.Хотімля, с. Гонтарівка, с.Шевченкове Перше, с. Кирилівка та інші населені пункти, розташовані поряд з с. Хотімля на правому березі Печенізького водосховища.
Кількість мешканців, які використовуватимуть результати проекту	Мінімум 12 підприємців, які використовуватимуть відповідну інфраструктуру, Близько 500 осіб – постійних відвідувачів ринку.
Опис проблеми або потреби, на вирішення якої спрямований проект	<ul style="list-style-type: none"> • Відсутність облаштованої торговельної інфраструктури в селах громади для збуту продукції вирощеної на власних садибах • Люди в селі торгували , але це була стихійна торгівл • неналежних санітарних умовах.
Опис проекту	<p>Проект передбачає реконструкцію торговельної інфраструктури (12 торгових павільйонів) в с. Хотімля на ділянці 0,13 га для покращення її привабливості для потенційних покупців та підприємців (або людей, які продають сільськогосподарську продукцію власного виробництва). Окрім того, облаштовано допоміжну інфраструктуру – біотуалет, 2 лавки, інформаційну дошку, 4 урни та велопарковку.</p> <p>Реалізація проекту відбувалась у тісній співпраці місцевої влади, комунального підприємства, приватного підприємства та USAID DOBRE.</p>
Ключові етапи реалізації проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовчий (відбір проекту, пошук фінансування/написання заявки на отримання гранту, підписання угоди з донором) • Інвестиційний (виготовлення ПКД, благосутрій території, придбання та встановлення обладнання).

	<ul style="list-style-type: none"> Операційний (укладання договорів з орендарями та надавачами комунальних послуг, функціонування торговельного майданчика та його обслуговування). 						
Заходи проекту	<ul style="list-style-type: none"> визначено коло виконавців на рівні громади; оголошення на інформаційних ресурсах громади про початок реалізації Проекту. розробка землевпорядної документації на торговельний майданчик. демонтаж старих конструкцій на території майданчика виконаний за кошти громади. початковий благоустрій території (вирівнювання поверхні та вивезення сміття) виконаний КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ» та ФГ «ШАНС». програмою DOBRE та доставка на місце передбаченого Проектом обладнання (павільйони, біотуалету, інше). підготовка фундаментів для розміщення павільйонів. монтаж придбаного обладнання виконаний як постачальниками так і комунальним підприємством. фінальний благоустрій території виконаний за кошти громади. введення об'єкту в експлуатацію. Укладання договорів з надавачами комунальних послуг та орендарями. відкриття торговельного майданчика. звітування перед донором. 						
Результати від реалізації проекту	<p>Якісні результати проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> створено належні умови для торгівлі та зручності для покупців та продавців; створено умови для сільського населення придбати сільськогосподарську продукцію місцевого виробництва та збути надлишок домашнього врожаю; покращено розвиток малого підприємництва, покращено умови для мешканців з дотриманням санітарно-гігієнічних норм з роздрібною торгівлю продовольчими та непродовольчими товарами; створено передумови для підприємницької активності місцевих мешканців. <p>Кількісні результати проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> виконано робіт із демонтажу старих яток – 1 од. встановлено 12 торгових павільйонів/яток для здійснення торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами, встановлено 1 біотуалет для людей з інвалідністю (пошкоджений внаслідок обстрілу агресором) , 2 лавки, 1 інформаційна дошка, 4 урни, 1 велопарковка . виготовлено землевпорядної документації - 1 од. виконано благоустрою території торговельного майданчика - 1 од. укладено 12 договорів оренди павільйонів кількість відвідувачів ринку - в середньому близько 0, 5 тис. осіб за тиждень облаштовано ділянку – 0,13 га. 						
Графік реалізації проекту і його тривалість	<p>Січень-жовтень 2024 року – загальна тривалість підготовчого та інвестиційного етапу:</p> <table border="1" data-bbox="531 1899 1481 2049"> <thead> <tr> <th>Місяць</th> <th>Заходи</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Січень</td> <td>Пошук ресурсів. Планування. Написання проекту на отримання фінансування.</td> </tr> <tr> <td>Лютий</td> <td>Визначено коло виконавців на рівні громади. Оголошення на інформаційних ресурсах громади про початок реалізації Проекту.</td> </tr> </tbody> </table>	Місяць	Заходи	Січень	Пошук ресурсів. Планування. Написання проекту на отримання фінансування.	Лютий	Визначено коло виконавців на рівні громади. Оголошення на інформаційних ресурсах громади про початок реалізації Проекту.
Місяць	Заходи						
Січень	Пошук ресурсів. Планування. Написання проекту на отримання фінансування.						
Лютий	Визначено коло виконавців на рівні громади. Оголошення на інформаційних ресурсах громади про початок реалізації Проекту.						

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

	<table border="1"> <tr> <td>Березень</td> <td rowspan="2">Розробка землепорядної документації на торгівельний майданчик (на замовлення та за фінансування громади).</td> </tr> <tr> <td>Квітень</td> </tr> <tr> <td>Травень</td> <td rowspan="2">Демонтаж старих конструкцій на території майданчика виконаний за кошти громади.</td> </tr> <tr> <td>Червень</td> </tr> <tr> <td>Липень</td> <td>Початковий благоустрій території (вирівнювання поверхні та вивезення сміття) виконаний КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ» та ФГ «ШАНС». Програмою DOBRE та доставка на місце передбаченого обладнання (павільйони, біотуалету, інше). Підготовка фундаментів для розміщення павільйонів.</td> </tr> <tr> <td>Серпень</td> <td>Монтаж придбаного обладнання виконаний як постачальниками так і комунальним підприємством.</td> </tr> <tr> <td>Вересень</td> <td>Фінальний благоустрій території виконаний за кошти громади.</td> </tr> <tr> <td>Жовтень</td> <td>Введення об'єкту в експлуатацію. Укладання договорів з надавачами комунальних послуг та орендарями. Відкриття торгівельного майданчика. Звітування перед донором.</td> </tr> <tr> <td>Листопад</td> <td>Операційна діяльність.</td> </tr> <tr> <td>Грудень</td> <td>Операційна діяльність.</td> </tr> </table>	Березень	Розробка землепорядної документації на торгівельний майданчик (на замовлення та за фінансування громади).	Квітень	Травень	Демонтаж старих конструкцій на території майданчика виконаний за кошти громади.	Червень	Липень	Початковий благоустрій території (вирівнювання поверхні та вивезення сміття) виконаний КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ» та ФГ «ШАНС». Програмою DOBRE та доставка на місце передбаченого обладнання (павільйони, біотуалету, інше). Підготовка фундаментів для розміщення павільйонів.	Серпень	Монтаж придбаного обладнання виконаний як постачальниками так і комунальним підприємством.	Вересень	Фінальний благоустрій території виконаний за кошти громади.	Жовтень	Введення об'єкту в експлуатацію. Укладання договорів з надавачами комунальних послуг та орендарями. Відкриття торгівельного майданчика. Звітування перед донором.	Листопад	Операційна діяльність.	Грудень	Операційна діяльність.
Березень	Розробка землепорядної документації на торгівельний майданчик (на замовлення та за фінансування громади).																		
Квітень																			
Травень	Демонтаж старих конструкцій на території майданчика виконаний за кошти громади.																		
Червень																			
Липень	Початковий благоустрій території (вирівнювання поверхні та вивезення сміття) виконаний КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ» та ФГ «ШАНС». Програмою DOBRE та доставка на місце передбаченого обладнання (павільйони, біотуалету, інше). Підготовка фундаментів для розміщення павільйонів.																		
Серпень	Монтаж придбаного обладнання виконаний як постачальниками так і комунальним підприємством.																		
Вересень	Фінальний благоустрій території виконаний за кошти громади.																		
Жовтень	Введення об'єкту в експлуатацію. Укладання договорів з надавачами комунальних послуг та орендарями. Відкриття торгівельного майданчика. Звітування перед донором.																		
Листопад	Операційна діяльність.																		
Грудень	Операційна діяльність.																		
Необхідні фінансові ресурси (підготовча та капітальна частина проекту)	<p>Загальний бюджет проекту – 1 089 604,51 грн.</p> <ul style="list-style-type: none"> 956 000,00 грн – придбання та встановлення обладнання 133 604,51 грн – розроблення ПКД, облаштування території, окремі монтажні роботи. <p>Витрати на утримання інфраструктури на включені в бюджет, оскільки здійснюватимуться за рахунок операційної діяльності (оренди торгових павільйонів та за окремими договорами з надавачами комунальних послуг).</p>																		
Можливі джерела співфінансування проекту	<p>Програми DOBRE – 956 000,00 грн (придбання та встановлення обладнання)</p> <p>Бюджет ради – 133 604,51 грн (розроблення ПКД, облаштування території, окремі монтажні роботи).</p>																		
Нефінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту (документація, дозволи, інфраструктура, природні ресурси тощо)	<ul style="list-style-type: none"> Проектно-кошторисна документація. Узгодження правил розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності (https://stsaltiv.gov.ua/documents/ckvjm89tlimpsx0742j69x5tid). Залучення (опціонально) лабораторії для проведення періодичної ветеринарно-санітарної експертизи продукції). 																		
Виконавці проекту	<ul style="list-style-type: none"> Загальна координація – Робоча група з місцевого економічного розвитку, Бурменко Анатолій Володимирович, керуючий справами виконкому ради. Благоустрій території – КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ» та ФГ «ШАНС». Взаємодія з донором та підрядниками з фінансових і технічних питань – Струк Валентина Василівна (фінансовий відділ), Струк Іван Васильович (відповідальний за комунальну власність у відділі земельних ресурсів, ЖКГ, містобудування та архітектури селищної ради). <p>За додатковою інформацією звертатись alyona.alex.tr@gmail.com</p>																		
Зацікавлені сторони в реалізації проекту	<p>Місцева влада:</p> <ul style="list-style-type: none"> Благоустрій публічних просторів Додаткові надходження у вигляді податків та оренди Розвиток мікропідприємництва <p>Локальний бізнес:</p> <ul style="list-style-type: none"> Створення умов для розвитку локальної торгівлі. <p>Мешканці:</p> <ul style="list-style-type: none"> Покращення умов перебування в публічних місцях (на ринку) <p>Комунальні підприємства, бізнес, донор:</p> <ul style="list-style-type: none"> Підтримання позитивного іміджу Розвиток партнерства з громадою Ефективне використання ресурсів. 																		

Джерела додаткової інформації, регулювання	https://www.slk.kh.ua/oblast-online/starij-saltiv/so-u-starosaltivskij-gromadi-zrobili-abi-pidtrimati-male-pidpriemnictvo.html
Інше	-

III. ПЛАН ДІЙ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

План дій з впровадження Програми місцевого економічного розвитку	Рік												Тип заходу з МЕР для створення сприятливого економічного середовища в ОТГ			
	2024				2025				2026				1 Підтримка існуючого бізнесу	2 Заохочення до підприємництва	3 Залучення та робота з інвесторами	4 Розвиток робочої сили, профорієнтація для молоді, школярів
	Квартал				Квартал				Квартал							
	4				1 2 3 4				1 2 3 4							
Напрямок «Покращення ділового середовища»																
Актуалізація стратегії	розпочато															
Розроблення плану комплексного просторового розвитку (у разі отримання відповідної субвенції з державного бюджету або гранту)																
Аудит активів комунальної власності, розроблення стратегії управління активами																
Покращення взаємодії з основними стейкхолдерами – актуалізація політик, спрямованих на розширення інвестиційного потенціалу																
Розроблення та реалізація цільової програми із розвитку підприємництва на основі оцінювання потреб та пріоритетів місцевого економічного розвитку.																
Підвищення прозорості при формуванні та реалізації політики МЕР (створення бази активів із їх власниками та орієнтовною модальністю, підприємницьких ініціатив, партнерств, потенціальних інвесторів та визначення відповідальних), внесення проектів МЕР до екосистеми DREAM																
Посилення компетенцій відповідальних за МЕР працівників ОМС за рахунок їх навчання, формалізації повноважень та обов'язків (розроблення та актуалізація положень про підрозділи та/або окрему діяльність, посадових інструкцій тощо), покращення матеріально-технічного та аналітичного забезпечення, встановлення системи оцінювання результатів та мотивації.																
Розбудова інфраструктури та сприяння розвитку важливих секторів економіки та економічного потенціалу загалом																
Визначення пріоритетних для громади секторів економіки та проектів																
Реалізація проектів, передбачених цією програмою (підготовка та інвестиційна фаза):																
<ul style="list-style-type: none"> Встановлення мережевої сонячної електростанції номінальною потужністю 500 кВт. 																

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

<ul style="list-style-type: none"> Центр розвитку підприємництва з виробничими та навчальними приміщеннями (центр інновацій) 																			
<ul style="list-style-type: none"> Центр перероблення будівельних відходів 																			
<ul style="list-style-type: none"> Облаштування торговельного майданчика в селі Хотімля Старосалтівської територіальної громади 	реалізовано																		
Посилення кадрового забезпечення МЕР шляхом реалізації проекту із профорієнтації та отримання нових спеціальностей (ОМС у співпраці з проектами МТД, ГО та спеціалізованими навчальними установами)																			
Розбудова інфраструктури для розвитку креативних індустрій шляхом створення й облаштування громадських просторів																			
Відновлення інженерної інфраструктури загального користування шляхом залучення державних інвестицій																			

ДОДАТОК 1. РОБОЧА ГРУПА З МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника

Старосалтівської селищної військової адміністрації

29.05.2024 № 324

СКЛАД**робочої групи місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ради
Чугуївського району Харківської області**

ПІБ		Посада	Контактний телефон
Бурменко Анатолій Володимирович	-	Керуючий справами (секретар) виконкому селищної ради, голова робочої групи	0984156850
Зубашенко Альона Олександрівна	-	Головний спеціаліст з питань соціально-економічного розвитку та інвестиційної діяльності селищної військової адміністрації, секретар робочої групи	0954999268
Члени робочої групи:			
Струк Валентина Василівна	-	Начальник фінансового відділу селищної ради	0975560083
Струк Іван Васильович	-	Спеціаліст I категорії відділу земельних ресурсів, ЖКГ, містобудування та архітектури селищної ради (відповідальний за комунальну власність)	0980239257
Меліхов Юрій Михайлович	-	Головний інженер КП «САЛТІВ ВОДОКАНАЛ»	0509150763
Лебеденко Андрій Сергійович	-	Представник ГО «ГАЛЕОН»	0674924355
Мандач Крістіна Олександрівна	-	Представник ГО «ДОБРІ ДІЇ»	0665356900
Донська Анна Іванівна	-	Представник ГО «ДОБРІ ДІЇ»	0960612754
Коваль Наталія Валеріївна	-	Власник бізнесу/Керівник підприємства/Підприємець	0675731137
Красюк Євген Григорович		Власник бізнесу/Керівник підприємства/Підприємець	0667719998

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження

ДОДАТОК 2. ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ (оновлений)

Посилання з відкритим доступом для перегляду - <http://surl.li/obsjpi>

ДОДАТОК 3. ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Аналіз впливу війни на операційні і фінансові можливості влади, демографію та економіку держави, регіону

Широкомасштабне російське військове вторгнення в Україну, яке розпочалося у 2022 році, мало своїми наслідками:

- тимчасову окупацію частини української території із майже повним припиненням економічної діяльності на час окупації через пошкодження виробничих потужностей, порушення логістики, енергозабезпечення, міграцію населення тощо. За даними DeepStateMAP, на початок вересня 2024 року тимчасово невідконтрольними Уряду є 65,99 тис км² території України (окуповані після 24.02.2022 року за виключенням звільнених територій). У ході контрнаступальних дій у 2022-2024 роках звільнено більшість тимчасово окупованих територій Харківської області, частину громад Донецької, Херсонської та Запорізької областей, а також раніше окуповані громади Сумської, Київської та Чернігівської областей. Військові дії й окупація мали вкрай негативний вплив на соціально-економічний стан окремих громад, матеріально-технічне забезпечення комунальних закладів, спроможність виробничих підприємств та стан об'єктів інфраструктури, кадрове забезпечення в ОМС та у реальному секторі. Попри те, що значна частина фінансових ресурсів держави наразі спрямована на відновлення спроможності деокупованих громад, більшість інфраструктурних проблем все ще не вирішені. Враховуючи складне соціально-економічне становище найбільше постраждалих від війни громад та слабку наповненість їх бюджетів, потреби з відновлення економіки створюють додаткове навантаження на систему державних фінансів.
- Операційні можливості громад із фінансування потреб місцевого економічного розвитку обмежені чинним законодавством. У 2021 році прийнято «Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (Постанова КМУ №590). Вільне трактування окремих положень цього документу Державним казначейством України призвело до неможливості фінансування громадами проєктів місцевого економічного розвитку за рахунок власних ресурсів. До переліку некритичних видатків за цим документом відносяться майже всі видатки на фінансування місцевого економічного розвитку. При цьому, навіть за умови скорочення власних надходжень до місцевих бюджетів, це призвело до накопичення надлишкової ліквідності на казначейському рахунку. Разом з тим, від моменту прийняття Постанови, до неї вже внесено 31 зміну, що суттєво розширило можливості громад розпоряджатись власними коштами³⁷.
- Корикування системи управління в прифронтових громадах:
  - для управління окремими громадами створено Військові адміністрації³⁸. При цьому, більшість сталих управлінських практик у громадах залишилися на «довоєнному рівні» попри можливість одноосібного ухвалення певних рішень, та залежать від злагодженості управлінських команд;
  - через надмірні безпекові ризики органи управління прифронтових території зіштовхнулись з проблемою втрати кваліфікованого персоналу. Визнаючи проблему загалом варто зазначити, що через кадровий дефіцит в ОМС розширився спектр компетенцій окремих фахівців місцевої влади.
- Дефіцит якісної муніципальної статистики та даних про інженерну інфраструктуру (закриті з безпекових міркувань або не актуалізовані). Попри те, що вирішення цієї проблеми мало відбутись ще до війни, на рівні громад все ще недоступно більшість даних, критично-важливих для ухвалення бізнес-, інвестиційних рішень та планування місцевого економічного розвитку. Аналіз потреб у Місцевій статистиці було проведено м USAID

³⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text>

³⁸ <https://www.president.gov.ua/lustration/lustr-list/lustr-local-adm/vijskovi-administraciyi-naselenih-punktiv/nachalniki-vijskovih-administracij-naselenih-punktiv>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження «ГОВЕРЛА» у 2024 році на основі опитування 1469 територіальних громад³⁹. Варто зазначити, що наразі недоступно також більшість економічних, демографічних, виробничих показників на рівні громад, через що при плануванні представники ОМС та бізнес змушені користуватись застарілими даними (з відповідними уточненнями), та припущеннями, а також довоєнною інформацією окремих розпорядників. Наприклад, дані про потужність енергомереж, газорозподільчих станцій, доступності залізничної інфраструктури, водопостачання тощо). Нещодавно оприлюднена Інформаційно-аналітична система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад⁴⁰, як і Податкова мапа України, забезпечують доступність лише базової інформації для планування місцевого економічного розвитку. При цьому, допоміжними для фахівців ОМС при плануванні та моніторингу є сайти-агрегатори відкритих даних – <https://clarity-project.info/hromada>, <https://opendatabot.ua>, <https://kadastr.live>. Модуль «Дія.Цифрова громада» (<https://hromada.gov.ua>) не наповнюється належним чином.

- Зміну пріоритетів державної фінансової й монетарної політики в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Так, якщо у 2021 році видатки на економічну діяльність склали майже 20% у структурі місцевих бюджетів⁴¹, то у 2022 році – 13%; у абсолютному вимірі такі видатки за рік скоротились вдвічі. У 2023 та 2024 роках стан фінансування видатків на економічну діяльність покращився, проте законодавчі перепони, ризики та брак вільних ресурсів все ще залишаються основними факторами впливу на можливості громад щодо фінансування проєктів місцевого економічного розвитку. Проєкт Державного бюджету України на 2025 рік⁴² передбачає значний дефіцит, що посилює ризики подальшого перерозподілу вільних ресурсів від громад на фінансування загально-державних потреб (за прикладом ухваленого у листопаді 2023 року Закону № 3428-IX) та недофінансування делегованих громадам повноважень через механізм державних трансфертів. У той же час, прибрано низку бюрократичних бар'єрів щодо пошуку ресурсів самими громадами:
  - Сільським та селищним громадам надано право здійснювати місцеві запозичення та надавати місцеві гарантії в порядкух, змінених Постановою КМУ №313 від 22.03.2024 р. відповідно до Закону України № 3428-IX від 08.11.2023 р.;
  - Вже з 2024 року всі українські громади мають право брати участь в Програмі Interreg Europe 2021-2027⁴³. Також суттєво зросла долученість проєктів міжнародної технічної допомоги щодо відновлення матеріально-технічної бази на території найбільш постраждалих від війни громад.
- Суттєве скорочення ділової активності в окремих регіонах через пошкодження інфраструктури, зростання енергетичних і продовольчих ризиків, скорочення кількості та зміну структури наявного населення:
  - відповідно до даних ООН кількість ВПО перевищує 3,5 млн осіб⁴⁴. Окрім того, за дослідженням Центру Економічної стратегії, на початок 2024 року за межами України проживало понад 4,9 млн осіб⁴⁵. Разом із масовим призовом на військову службу осіб (за даними звіту The Military Balance⁴⁶ чисельність ЗСУ складає близько 0,8 млн осіб; офіційна статистика відсутня) це сформувало близький до критичного дефіцит працівників у окремих галузях та на окремих територіях). Проблема з персоналом також підтверджена даними кон'юнктурних опитувань НБУ⁴⁷. За даними опитування ділових очікувань керівників підприємства Харківської області за II квартал 2024 року, за квартал значно погіршились оцінки (за балансом відповідей) фінансово-економічного стану, кількості працівників, інвестиційних видатків на проведення

³⁹ <http://surl.li/nutvoh>

⁴⁰ <https://td ukr.maps.arcgis.com/apps/dashboards/7dddecfb77f14c9fad7268f6afe833d>

⁴¹ зведений показник по усіх місцевих бюджетах

⁴² <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44888>

⁴³ <https://www.interregeurope.eu/next-call-for-projects>

⁴⁴ <http://surl.li/nntxzg>

⁴⁵ https://ces.org.ua/ukrainian_refugees_third_wave_research/

⁴⁶ <https://www.tandfonline.com/toc/tmib20/current>

⁴⁷ <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbusurvey>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження будівельних робіт та загального обсягу виробництва. За даними трекеру економіки України⁴⁸ кількість нових вакансій на ринку на початку вересня 2024 року спостерігається на рівні 90% від середнього рівня 2021 року; при цьому активність шукачів роботи залишається на стабільно низькому рівні, що є меншим за відповідні показники 2023 та 2022 років;

- за вісім з половиною місяців 2024 року представники «Державної інспекції енергетичного нагляду України» перевірили 1,3 тис. пошкоджених об'єктів енергомереж, всього з початку широкомасштабного російського вторгнення було складено майже 6 тис. дефектних актів за результатами перевірок пошкоджених енергооб'єктів. За даними інтерв'ю керівника УКРЕНЕРГО⁴⁹ станом на квітень 2024 року, знищено або суттєво пошкоджено 80% тепло- та 35% гідрогенерації електроенергії в Україні. За словами начальника Харківської обласної військової адміністрації, на яке посилається видання Укрінформ, на Харківщині російськими ударами зруйновані більш як 700 об'єктів енергетики та 8 тис. км. ліній електропередачі⁵⁰. У липні 2024 року КМУ схвалив Стратегію розподіленої генерації до 2035 року⁵¹. Стратегія передбачає перегляд чинного підходу до розбудови енергосистеми, зокрема, в частині посилення її стійкості та гнучкості, у тому числі шляхом розвитку розподілених генеруючих потужностей. Вони можуть бути представлені газотурбінними, газопоршневими, когенераційними та іншими установками, об'єктами відновлюваної енергетики, установками зберігання енергії тощо;
- від початку війни спостерігається значне погіршення логістики, особливо у громадах, де тривали активні бойові дії. Попри те, що значні зусилля регіональної і місцевої влади спрямовано на відновлення інженерної інфраструктури та безпекових об'єктів⁵², значна частина бізнесу та представників державних органів цільових громад констатують вкрай незадовільні базові умови для місцевого економічного розвитку саме через пошкоджену інфраструктуру на незадовільний безпековий стан. Останнє підтверджено результатами анкетування.

Стратегування та коригування законодавства

Через війну відбулось суттєве коригування соціально-економічної політики й стратегування на рівні держави та окремих регіонів:

- на початку війни встановлено тимчасові пільги зі сплати окремих податків на всій території України. Через незначний проміжок часу більшість пільг відмінено, проте у громадах, найбільш постраждалих від війни, залишаються пільги⁵³ зі сплати окремих місцевих податків та зборів (податку на нерухоме майно, земельного податку). При оцінюванні встановлення податкових пільг з місцевих податків фіскальні органи керуються серед іншого, класифікацією територіальних громад відповідно до Наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України №309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» (зі змінами).
- 12 липня 2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану» від 24 червня 2022 р. № 722 (далі – Постанова), якою призупинено дію ряду вимог щодо забудови. Так, для малоповерхового житлового будівництва площею до 500 кв. метрів скасована вимога щодо отримання будівельного паспорту забудови земельної ділянки – для початку будівництва, також спрощені вимоги до благоустрою приміщень. У той же час, для громад Харківської області це не надало суттєвого спрощення через дію інших чинників,

⁴⁸ Моніторинг стану економіки від Центру економічної стратегії <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/>

⁴⁹ <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/znishchennya-tes-kudrickiy-pro-naslidki-dlya-ukrajini-i-chi-mozhna-vipraviti-shkodu-vid-rosiji-50410383.html>

⁵⁰ <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3886169-na-harkivsini-zrujnovani-bils-ak-700-obektiv-energetiki.html>

⁵¹ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-strategii-rozvytku-rozpodilenoj-heneratsii-na-period-do-2035-roku-i-zatverdzhennia-s713180724>

⁵² <https://dream.gov.ua/ua>

⁵³ <https://zp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/682959.html>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження оскільки основна потреба є у будівництва інфраструктурних проєктів з класом наслідків СС2 і СС3.

- у грудні 2023 року КМУ ухвалив рамковий документ – Національну стратегію доходів до 2030 року⁵⁴. Не впливаючи суттєво на ділове середовище окремих територіальних громад, передбачені у документі заходи, ймовірно, призведуть до зростання фіскального навантаження на бізнес та операційного навантаження із адміністрування доходів на місцеву владу. На початку вересня 2024 року зареєстровано законопроект 11416-д⁵⁵ від 30.08.2024 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану», який передбачає підвищення окремих податків та зборів; на момент написання програми закон прийнято, основні його положення вступили в силу з 1 грудня 2024 року та з початку 2025 року (в частині військового збору для підприємців).
- у жовтні 2022 року КМУ ухвалив Постанову № 1159⁵⁶ «Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них». Попри те, що Програми комплексного відновлення є, насамперед, архітектурно-планувальними документами, для багатьох громад у їх структурі містяться елементи стратегування, аналізу потреб та можливостей, результати комплексного соціально-економічного аналізу громад та ризиків. Програма USAID DOBRE однією з перших серед міжнародних проєктів міжнародної технічної допомоги розпочала надавати допомогу партнерським цільовим громадам у розробленні Програм комплексного відновлення, а також розробила методичні рекомендації «Методика розроблення Програми комплексного відновлення території територіальної громади»⁵⁷.
- через військові дії більшість розроблених раніше документів стратегування втратили актуальність. Враховуючи вкрай нестабільні зовнішні умови, у липні 2023 року прийнято Постанову КМУ №732 «Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад», а в липні 2024 року внесені зміни до Порядку визначення територій відновлення (Постанова КМУ №858). Це дозволило певним громадам сконцентруватись на розробленні адаптивного саме для них документу стратегічного планування (або оновлювати стратегії, або розробляти План відновлення та розвитку). Попри те, що класифікація типів громад (територій) та критерії віднесення громад до них визначена у кількох документах, остаточна класифікація типів громад має бути затверджена відповідним рішенням КМУ на основі оновленої Державної стратегії регіонального розвитку.
- у травні 2024 року Мінвідновлення оприлюднило для громадського обговорення Законопроект «Про засади відновлення України»⁵⁸, який передбачає низку преференцій для бізнесу, що функціонує у найбільш постраждалих від війни регіонах.
  - у серпні 2024 року КМУ оновив Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки⁵⁹. В контексті місцевого економічного розвитку документ передбачає заходи із покращення ситуації на ринку праці (включаючи трудову мобільність та залучення ВПО), розвиток індустріальних парків, підтримку проєктів в енергетичному секторі, секторі переробки аграрної продукції, транспортній галузі (включаючи експортну логістику), виробництво критичних матеріалів, розвиток циркулярної економіки. Обласні стратегії регіонального розвитку мають бути відкориговані впродовж шести місяців.
  - у 2024 році створено Геоінформаційну систему регіонального розвитку, правила функціонування якої було затверджено ще у 2023 році (Постанова КМУ №522), разом із початком розроблення програми. Очікується, що після завершення дослідної

⁵⁴ https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf

⁵⁵ <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/44809>

⁵⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text>

⁵⁷ <http://surl.li/zsbhql>

⁵⁸ <https://mtu.gov.ua/news/35630.html>

⁵⁹ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-derzhavnoi-stratehii-rehionalnoho-rozvytku-na-20212-a940>

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження експлуатації система <http://gisrr.mtu.gov.ua/> надаватиме користувачам комплексну інформацію про показники соціально-економічного розвитку громад, стан інженерної інфраструктури, стратегічне планування (включаючи моніторинг), міжмуніципальне співробітництво тощо. Наразі заповнено та актуалізовано лише окремі дані із запланованих.

Вплив безпекових аспектів та пов'язаних обмежень на потенціал розвитку прифронтових територій

За даними дослідження Світового банку «THIRD RAPID DAMAGE AND NEEDS ASSESSMENT RDNA3»⁶⁰, Харківська область входить до переліку регіонів із найбільшими прямими збитками внаслідок військових дій. Попри те, що цільові громади USAID DOBRE наразі не мають лінії бойового зіткнення на власній території, безпекові ризики для них залишаються вкрай високими. На сучасному етапі це створює обмеження для ділової активності у цільових громадах та суттєво зміщує пріоритети у фінансуванні. Більшість зареєстрованих у DREAM проєктів цільових громад USAID DOBRE спрямовані на відновлення критичної інфраструктури та покращення безпекового стану.

Через відносну наближеність до зони бойових дій⁶¹ та відповідну конфігурацію військової логістики, більшість територіальних громад в регіоні має обмежену доступність для цивільних і виробничих потреб окремих об'єктів публічної, інженерної та виробничої інфраструктури (у т.ч. тих, що перебувають у приватній й комунальній власності). За даними ДСНС (<https://mine.dsns.gov.ua/>), у громадах Харківської області одна з найвищих по Україні концентрація небезпечних об'єктів та територій. Це є наслідком мінування під час окупації та безпосередніх військових дій, дистанційного мінування окремими видами конвекційної зброї, навіть після деокупації окремих громад. На початку квітня 2024 року потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами було визнано 1,26 млн гектарів земель, або майже 40% території області.

Як наслідок, основними квазі-інвестиційними проєктами громад Харківської області, є проєкти щодо відновлення інженерних мереж та публічної інфраструктури за бюджетні кошти й донорські ресурси від міжнародних організацій. Окремі державні банки також надають кредити на розмінування територій, проте таке фінансування для бізнесу є обмеженим. Варто зазначити, що попри відсутність на території партнерських громад USAID DOBRE в Харківській області безпосередніх бойових дій, вони розташовані в зоні потенційного ураження окремими видами конвенційної зброї, що стримує бізнес-активність. Зазначене твердження базується на опрацьованих результатах опитування стейкхолдерів.

Оцінка стану та перспектив розвитку окремих секторів економіки, що є традиційними для регіону

Загальні тенденції розвитку циркулярної економіки⁶² та її контекст для громад Харківської області.

- Виробництво будівельних матеріалів на основі перероблених будівельних відходів та із додаванням відповідної викопної сировини. Ця галузь матиме добрі перспективи, оскільки регіон має значну потребу у відбудові інфраструктури та житлового фонду, відповідні традиції та поклади будівельних корисних копалин:
- Класифікація та облік відходів в Україні регулюються двома основними законодавчими актами: Закон України «Про управління відходами», який набув чинності в липні 2023 року, та Постанова КМУ №1073 – «Про затвердження Порядку управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». Закон про відходи є рамковим та визначає загальні принципи управління відходами, у тому числі відходами від будівництва та руйнувань. Закон передбачає, що відходи будівництва мають бути

⁶⁰ <http://surl.li/utuimn>

⁶¹ <https://deepstatemap.live>

⁶² https://www.eu4environment.org/app/uploads/2024/07/CE-Foresight_UKR-FF-online.pdf

Програма місцевого економічного розвитку Старосалтівської селищної ТГ та План дій з її впровадження готові до повторного використання та рециклінгу. Він також ставить ціль, що не менше 10% маси таких відходів мають бути рецикловані до 2025 року. Постанова містить класифікацію та вимоги до обліку відходів, включаючи вимоги до їх обробки, терміналів, полігонів, а також шляхи повторного використання відходів у будівництві. Невирішеними поки залишаються проблеми необхідного обладнання (поступово вирішується за допомогою міжнародних партнерів, таких як Японське агентство міжнародного співробітництва – JICA) та доступу до технологій. Більш активна співпраця із закордонними профільними асоціаціями та установами (у т.ч. відкриття спільних підприємств) дозволить вирішити також проблему доступу до технологій.

- Попри те, що на час війни припинено вільний доступ до карти корисних копалин, від ДНВП «Геоінформ України», історичні дані Інституту геології свідчать про значні поклади в регіоні цементної сировини, піску, крейди та глини, діатоміту тощо. Окрім того, через військові дії регіон має значні пошкодження нерухомого майна, що формуватиме значний попит на будівельні матеріали на етапі відновлення, при цьому, частково ушкоджена логістична інфраструктура є додатковим чинником локалізації у зазначеній галузі.
- Глибока переробка сільськогосподарської продукції та розширення сфери використання відходів АПК – виробництво біоетанолу та паливних брикетів, виробництво гепаріну та інших медичних засобів на основі функціонування повного циклу тваринництва, виробництво твердих та рідких кормів для домашніх тварин. Матимуть середній пріоритет у середньостроковому періоді, оскільки потребуватимуть значних інвестицій та доступу до води і потужностей споживання чи подальшої вторинної переробки; з іншого боку зменшуватиметься екологічне навантаження та чутливість економіки до імпорту (за винятком фази придбання обладнання). Цей напрям для Харківської області підтримуватиметься значним локальним ринком споживання, технічним та кадровим забезпеченням на рівні обласного центру.
- Ефективне використання та диверсифікація джерел генерації електроенергії, води та тепла в контексті розподіленої генерації, безпеки та підвищення ефективності. Має високий пріоритет, враховуючи значні пошкодження інфраструктури розподілу та джерел централізованої генерації, накопичені обсяги побутових відходів, зростання ризиків забезпечення питною і технічною водою з основних водних артерій через бойові дії. За даними Екологічного паспорту Харківської області, у 2021 році було забрано води з природних джерел в обсязі 229,3 млн м³, втрачено при транспортуванні – 59,2 млн м³, скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти – 238,9 млн м³. Майже ¾ скидів вод було нормативно очищено (в основному – станціями біологічного очищення). Починаючи з 2022 року, суттєво скоротився рівень споживання вод з природних джерел, а також зріс рівень втрат у мережі. Варто зазначити, що у промисловості рівень використання оборотної води перевищує 90%; у зворотних водах значна кількість забруднюючих речовин, зокрема цинку, хрому, фосфатів, фенолів, сполук натрію, кальцію, міді, заліза тощо, які можливо виділяти із застосуванням новітніх технологій.

Таким чином, від початку широкомасштабного російського військового вторгнення суттєво змінились зовнішні умови, які мають бути враховані при плануванні та реалізації проєктів місцевого економічного розвитку. Загалом, більшість громад Харківської області має обмеження із: організації публічних заходів, доступу до об'єктів публічної інфраструктури та інформації, господарської діяльності, свободи пересування, доступу до ринкового фінансування та кадрів для виробничого сектору тощо. Безпековий аспект має вирішальний вплив на можливості планування й реалізації проєктів місцевого економічного розвитку на рівні громад. У той же час, на території регіону сформувалась значна інноваційно-промислова база, сформувався значний обсяг ресурсів для вторинної переробки у будівельні матеріали, створено сприятливі умови для розподіленої генерації та повторного використання води для господарських потреб.

ДОДАТОК 4. ПРОГРАМА МЕР СТАРОСАЛТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ НА 2022-2025 РР

Microsoft Word
Document